

มาตรฐานบังคับกับความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ
ต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

นางสาวณพิชญ์ศิกาน ศรีเจริญพงศ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

MANDATORY STANDARD AND MANUFACTURER'S LIABILITY
UNDER PRODUCT LIABILITY LAWS

Miss Napitsikarn Sricharoenphong

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

มาตรฐานบังคับกับความรับผิดชอบของผู้ประกอบการต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

โดย

นางสาวณพิชญ์ศิกาน ศรีเจริญพงศ์

สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ธนิตกุล

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะนิติศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(อาจารย์ชาญณรงค์ ปราณจิตต์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ธนิตกุล)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ มานิตย์ จุ่มปา)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(อาจารย์ ดร.สุทธิศักดิ์ ภัทรมานะวงศ์)

ณพิชญ์ศีกาน ศรีเจริญพงศ์ : มาตรฐานบังคับกับความรับผิดของผู้ประกอบการต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย. (MANDATORY STANDARD AND MANUFACTURER'S LIABILITY UNDER PRODUCT LIABILITY LAWS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ศ. ดร.ศักดา ธนิตกุล, 156 หน้า.

พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ในมาตรา 7 ไม่ได้กำหนดให้การปฏิบัติตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบบังคับเป็นข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการ ด้วยเหตุผลที่มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเป็นมาตรฐานขั้นต่ำ และการตรวจสอบสินค้าใช้วิธีการสุ่มตรวจตัวอย่างสินค้า

กรณีดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการส่วนใหญ่ของประเทศไทยซึ่งเป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ให้ต้องแบกรับภาระความรับผิดมากเกินไป เมื่อพิจารณาถึงความสามารถของผู้ประกอบการส่วนใหญ่แล้วไม่อาจจะแบกรับภาระดังกล่าวได้เพียงฝ่ายเดียว ด้วยเหตุผลด้านเงินทุนของผู้ประกอบการที่มีอยู่อย่างจำกัด แม้ผู้ประกอบการจะได้ปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัด ซึ่งการปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดนั้นมีภาระค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง แต่ผู้ประกอบการก็ยังมีความเสี่ยงต้องชดเชยค่าเสียหายอีกเช่นกัน ซึ่งกรณีดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของผู้ประกอบการ ตลอดจนการพัฒนาทางอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจของประเทศไทย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาถึงมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบบังคับ และกระบวนการควบคุมคุณภาพว่ามีความเหมาะสมเพียงพอ และมีน้ำหนักมากพอที่จะให้ผู้ประกอบการที่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานและการควบคุมคุณภาพดังกล่าวสามารถใช้เป็นข้อยกเว้นความรับผิดได้หรือไม่ ตลอดจนศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์ของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศเยอรมนี ประเทศอังกฤษ ประเทศแคนาดา ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสิงคโปร์ ทั้งนี้ เพื่อจะหาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการกำหนดข้อยกเว้นความรับผิดดังกล่าวในพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

สาขาวิชา นิติศาสตร์

ปีการศึกษา 2556

ลายมือชื่อนิติตร

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

5485975734 : MAJOR LAWS

KEYWORDS: MANDATORY STANDARD / PRODUCT LIABILITY / INDUSTRIAL PRODUCT / EXEMPTION / MANUFACTURER / QUALITY CONTROL

NAPITSIKARN SRICHAROENPHONG: MANDATORY STANDARD AND MANUFACTURER'S LIABILITY UNDER PRODUCT LIABILITY LAWS. ADVISOR: PROF. SAKDA TANITKUL, Ph.D., 156 pp.

The Product Liability Act B.E. 2551, Section 7, do not enact the compliance of Mandatory Standard as an exemption for the manufacturer. Since the Thai Industrial Standard is a minimum standard and the Quality Control method is a random checking.

This issue has an impact on most manufacturers in Thailand which are Small and Medium Enterprises to take on over more liabilities. After considering about the ability of manufacturers, they cannot absorb all of liabilities due to their fund has limitation. Although manufacturers can comply with Mandatory Standard strictly, it leads to high costs, they cannot avoid the risk of compensation damage. That would be affecting to the existed manufacturers, industrial and Thai economic development.

Therefore, the author would like to study the Mandatory Standard and Quality Control in order to conclude whether there are enough to exclude manufacturers from liability under product liability case or not. Along with studying and comparing the Product Liability Law of other countries, e.g. the United States of America, Germany, England, Canada, Japan and Singapore. Hence, the author could find a proper method for prescribing the compliance of Mandatory Standard as a manufacturer's defence in The Product Liability Act B.E. 2551.

Field of Study: Laws

Student's Signature

Academic Year: 2013

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องด้วยความกรุณาจากท่านคณาจารย์ทั้งหลาย ที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้ความรู้และมุมมองทางวิชาการแก่ผู้เขียน ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. ศักดา ธนิตกุล เป็นอย่างสูงที่ให้ความกรุณารับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ให้ความรู้ คำแนะนำ ชี้แนะ มุมมองและแนวคิดอันเป็นประโยชน์ยิ่งแก่ผู้เขียน พร้อมทั้งคอยสนับสนุน ให้คำปรึกษา ให้โอกาส เวลา และสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้เขียนมาโดยตลอด ขอขอบพระคุณอาจารย์ชาญณรงค์ ปรานีจิตต์ ที่ให้ความกรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้ความรู้ คำแนะนำ และให้ความเมตตาแก่ผู้เขียนเสมอมา รองศาสตราจารย์มานิตย์ จุ่มปา ที่ให้ความกรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ชี้แนะ พร้อมทั้งข้อคิดต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ยิ่งแก่ผู้เขียน เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้ดียิ่งขึ้น และอาจารย์ ดร. สุทธิศักดิ์ ภัทรมานะวงศ์ ที่ให้ความกรุณาตอบรับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้ความรู้ คำแนะนำ ตลอดจนช่วยเปิดมุมมอง และชี้แนะแนวทางใหม่ ๆ ให้ผู้เขียนได้นำไปเพิ่มเติมให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอขอบพระคุณคุณเบญจมาพร เอกฉัตร และคุณศิริลักษณ์ บุญไชโย เป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแก่ผู้เขียน นอกจากนี้ วิทยานิพนธ์นี้ไม่อาจสำเร็จลุล่วงไปได้โดยราบรื่น หากปราศจากความช่วยเหลือจากคุณภัทราพรรณ เชื้อจินดา คุณกริยา ภรณ์ กนกประดิษฐ์ คุณจุฬาลักษณ์ พินชะ คุณนนท์นที สุนทรพิมล คุณน้ำทิพ สุขโชคอำนวย เจ้าหน้าที่เพื่อนร่วมหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต รวมถึงเพื่อนทั้งหลายที่ผู้เขียนไม่ได้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอโน้มระลึกถึงพระคุณของบิดาและมารดาผู้ให้กำเนิด คือ คุณพ่อมาชัย ศรีเจริญพงศ์ และคุณแม่พัชร์ธศรณ์ มณีโรจน์ฉาย ผู้ให้สติปัญญา ให้โอกาสทางการศึกษา สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้เขียน เป็นแรงสนับสนุน แรงผลักดันส่งเสริมให้ผู้เขียนมีกำลังใจในการเขียนวิทยานิพนธ์ รวมถึงกำลังใจจากคุณพัชณัฐศิกาน ศรีเจริญพงศ์ น้องสาวของผู้เขียน

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาบ้าง ผู้เขียนขออน้อมยกคุณความดีเหล่านี้ แต่บิดา มารดา คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน แต่หากมีความผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขออน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... จ

กิตติกรรมประกาศ..... ฉ

สารบัญ..... ช

บทที่ 1 บทนำ 1

 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

 1.2 สมมติฐานของการวิจัย..... 6

 1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 6

 1.4 ขอบเขตของการวิจัย 7

 1.5 วิธีดำเนินการวิจัย 8

 1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 8

บทที่ 2 มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์..... 9

 2.1 มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม..... 10

 2.1.1 หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับมาตรฐาน 11

 2.1.1.1 คำนิยามของมาตรฐาน..... 11

 2.1.1.2 การแบ่งประเภทของมาตรฐานตามระดับ 14

 2.1.1.3 หลักการสำคัญของการมาตรฐาน..... 16

 2.1.1.4 ประโยชน์ของการมาตรฐาน(กองส่งเสริมและพัฒนาด้านการมาตรฐาน) 17

 2.1.2 มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของไทยในปัจจุบัน..... 20

 2.1.2.1 ประเภทของมาตรฐานอุตสาหกรรม..... 20

 2.1.2.1.1 มาตรฐานธรรมดาหรือมาตรฐานทั่วไป..... 21

 2.1.2.1.2 มาตรฐานบังคับ..... 23

 2.1.2.1.3 ความแตกต่างระหว่างมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบทั่วไปและแบบบังคับ..... 33

 2.1.2.2 เครื่องหมายมาตรฐานอุตสาหกรรม 36

 2.1.2.2.1 เครื่องหมายมาตรฐานทั่วไป..... 36

 2.1.2.2.2 เครื่องหมายมาตรฐานบังคับ..... 38

2.1.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของไทย	40
2.1.3.1 พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2551	40
2.1.3.2 ที่มาของผลิตภัณฑ์ที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน 41	
2.2 การควบคุมคุณภาพ.....	43
2.2.1 หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพ.....	43
2.2.1.1 ความหมายของการควบคุมคุณภาพ	44
2.2.1.2 ประวัติความเป็นมาของการควบคุมคุณภาพ.....	45
2.2.1.3 ขั้นตอนของการควบคุมคุณภาพ	48
2.2.1.4 ข้อควรคำนึงในการควบคุมคุณภาพ	49
2.2.2 การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	50
2.2.2.1 การตรวจสอบกับการควบคุมคุณภาพ.....	50
2.2.2.2 หลักการตรวจสอบเพื่อควบคุมคุณภาพของสำนักงานมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของไทย	51
2.2.2.3 วิธีหรือเทคนิคที่ใช้ในการตรวจสอบเพื่อควบคุมคุณภาพ	54
2.2.2.4 ความถี่ที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์	55
2.2.3 การสุ่มตัวอย่างตรวจสอบและหลักการทางสถิติ.....	56
2.2.3.1 หลักทางสถิติที่ใช้ในการควบคุมคุณภาพ.....	56
2.2.3.2 การสุ่มตัวอย่างหรือการชักสิ่งตัวอย่างบนหลักการของความน่าจะเป็น	58
บทที่ 3 แนวคิดและบทบัญญัติของกฎหมายความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ ปลอดภัยในต่างประเทศเกี่ยวกับเหตุลุดพันความรับผิดชอบของผู้ประกอบการเมื่อได้ปฏิบัติตาม กฎระเบียบที่ออกโดยองค์กรภาครัฐ	65
3.1 ประเทศที่กำหนดให้การปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับเป็นเหตุลุดพันความรับผิดชอบ ผู้ประกอบการ	66
3.1.1 กฎหมาย Product Liability ของประเทศสหรัฐอเมริกา	66
3.1.1.1 หลักเรื่องความรับผิดโดยเคร่งครัด ความไม่ปลอดภัยหรือความชำรุดบกพร่อง ของสินค้า และข้อต่อสู้ของผู้ประกอบการ ภายใต้กฎหมาย Product Liability ของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	66
3.1.1.1.1 หลักความรับผิดโดยเคร่งครัดภายใต้กฎหมาย Product Liability ของประเทศสหรัฐอเมริกา	66

3.1.1.1.2 ความไม่ปลอดภัยหรือความชำรุดบกพร่องในสินค้าภายใต้กฎหมาย Product Liability ของประเทศสหรัฐอเมริกา	67
3.1.1.1.3 ข้อต่อสู้ของผู้ประกอบการภายใต้กฎหมาย Product Liability ของประเทศสหรัฐอเมริกา	69
3.1.1.2 ข้อยกเว้นความรับผิดภายใต้กฎหมาย Product Liability ของมลรัฐต่าง ๆ เมื่อผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎข้อบังคับ	76
3.1.1.2.1 กฎหมาย Product Liability แห่งมลรัฐเท็กซัส	78
3.1.1.2.3 กฎหมาย Product Liability แห่งมลรัฐแคนซัส	83
3.1.1.2.4 กฎหมาย Product Liability แห่งมลรัฐเทนเนสซี	85
3.1.1.3 ความเห็นที่เกิดขึ้นในมลรัฐต่าง ๆ เกี่ยวกับกรณีของผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานหรือกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐ	87
3.1.1.3.1 ความเห็นในมลรัฐเท็กซัส	88
3.1.1.3.2 ความเห็นในมลรัฐแคนซัส	88
3.1.1.3.3 ความเห็นในมลรัฐเทนเนสซี	89
3.1.1.4 คดีที่เกิดขึ้น	90
3.1.1.4.1 คดี Wright v. Ford Motor Co.....	90
3.1.1.4.2 คดี Michael Ballet v. Subaru of America Inc.....	91
3.1.2 กฎหมาย Product Liability ของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป.....	93
3.1.2.1 ข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการภายใต้ Product Liability Directive ของสหภาพยุโรป.....	93
3.1.2.1.1 กฎหมาย Product Liability ของประเทศเยอรมนี	95
3.1.2.1.1.1 ข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการภายใต้กฎหมาย Product Liability ของประเทศเยอรมนีในกรณีของผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับหรือกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐ.....	95
3.1.2.1.1.2 ความเห็นเกี่ยวกับข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการภายใต้กฎหมาย Product Liability ของประเทศเยอรมนีในกรณีของผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับหรือกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐ	98
3.1.2.1.2 กฎหมาย Product Liability ของประเทศอังกฤษ	100

3.1.2.1.2.1	ข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการภายใต้กฎหมาย Product Liability ของประเทศอังกฤษในกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับหรือกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐ.....	100
3.1.2.1.2.2	ความเห็นเกี่ยวกับข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการภายใต้กฎหมาย Product Liability ของประเทศอังกฤษในกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับหรือกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐ	102
3.1.3	กฎหมาย Product Liability ของประเทศออสเตรเลีย.....	105
3.1.3.1	ที่มาของกฎหมาย Product Liability ของประเทศออสเตรเลีย	105
3.1.3.2	มาตรฐานความปลอดภัย	105
3.1.3.3	ข้อยกเว้นความรับผิดภายใต้ Australian Consumer Law	106
3.1.4	กฎหมาย Product Liability ของประเทศแคนาดา.....	109
3.1.4.1	หลักการของกฎหมาย Product Liability ที่ใช้ในประเทศแคนาดา.....	109
3.1.4.2	หน้าที่ในการใช้ความระมัดระวัง (Duty of Care).....	110
3.1.4.3	ข้อต่อสู้ของผู้ประกอบการ	110
3.2	ประเทศที่ไม่กำหนดให้การปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับเป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการ.....	111
3.2.1	กฎหมาย Product Liability ของประเทศญี่ปุ่น	111
3.2.1.1	ข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการภายใต้กฎหมาย Product Liability ของประเทศญี่ปุ่น.....	111
3.2.1.2	ความเห็นเกี่ยวกับข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการภายใต้กฎหมาย Product Liability ของประเทศญี่ปุ่นในกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับหรือกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐ.....	112
3.2.1.3	ผลจากการปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับ หรือกฎข้อบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐในประเทศญี่ปุ่น	114
3.2.2	กฎหมาย Product Liability ของมลรัฐเพนซิลเวเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	115
3.2.3	กฎหมาย Product Liability ของประเทศสิงคโปร์.....	116

หน้า

บทที่ 4	วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกรณีที่พระราชบัญญัติความรับผิดต่อ ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ไม่กำหนด ข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการในกรณีที่ผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐ	118
---------	--	-----

หน้า

4.1 วิเคราะห์ประเด็นในเรื่องการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ออกโดยองค์กรภาครัฐ หรือการปฏิบัติตามมาตรฐานในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศเยอรมนี ประเทศอังกฤษ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศแคนาดา ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสิงคโปร์	120
4.1.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	120
4.1.2 ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป คือ ประเทศเยอรมนี และ ประเทศอังกฤษ.....	122
4.1.3 ประเทศออสเตรเลีย	122
4.1.4 ประเทศแคนาดา	123
4.1.5 ประเทศญี่ปุ่น.....	123
4.1.6 ประเทศสิงคโปร์	123
4.2 วิเคราะห์แนวทางของประเทศไทยกับการกำหนดให้การปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับเป็นข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการ โดยเทียบเคียงกับต่างประเทศ.....	124
4.3 ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกรณีที่ไม่มีการกำหนดให้การปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับเป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการภายใต้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย	126
4.3.1 ผลกระทบต่อผู้ประกอบการ	127
4.3.3 ผลกระทบต่อแรงงานในภาคอุตสาหกรรม	130
4.3.4 ผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมของประเทศ	131
4.3.5 ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ	133
หน้า	
4.4 วิเคราะห์ความเหมาะสมของมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบบังคับและกระบวนการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพื่อนำมาใช้เป็นข้อต่อสู้สำหรับผู้ประกอบการภายใต้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551.....	134
4.4.1 ความเหมาะสมของมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบบังคับ.....	134
4.4.2 ความเหมาะสมของกระบวนการควบคุมคุณภาพ	137
4.5 วิเคราะห์เจตนารมณ์ภายใต้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 กับการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย.....	138
4.6 ตัวอย่างการตัดสินของศาลในคดีที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย.....	140
4.6.1 คดีระหว่างโจทก์ กับ บริษัทพริสแลนด์ ฟู้ด โพรโมสต์ จำกัด (มหาชน)	141
4.6.2 คดีระหว่างโจทก์ กับ บริษัทบริการร่วมค้าไทย-จีน จำกัด.....	144
4.7 การนำหลักกองทุนเข้ามาช่วยเยียวยาความเสียหายให้กับผู้บริโภค	145

4.7.1 รูปแบบกองทุนเยียวยาผู้เสียหาย	145
4.7.2 แหล่งที่มาของเงินกองทุน	147
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และ ข้อเสนอแนะ	149
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	149
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	151
5.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	152
5.3.1 องค์กรกลาง.....	152
5.3.2 บทบาทของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	153
รายการอ้างอิง	152
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	156

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หากจะกล่าวถึงการพัฒนาประเทศไม่ว่าทางด้านเศรษฐกิจหรือสังคมแล้วนั้น การอุตสาหกรรมนับเป็นสาขาหนึ่งที่มีบทบาทเข้ามาช่วยส่งเสริมในการพัฒนาประเทศอย่างมาก ประเทศพัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมนี ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น หรือแคนาดา ล้วนมีพื้นฐานมาจากการเริ่มต้นพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศของตนทั้งสิ้น เมื่ออุตสาหกรรมพัฒนาเงินทุนต่าง ๆ ก็มีการหมุนเวียนไหลเข้าประเทศ มีการเติบโตของอัตราการจ้างงาน ก่อให้เกิดการยกระดับของอัตรารายได้ประชากรในชาติ ส่งเสริมให้เศรษฐกิจเจริญก้าวหน้า และในท้ายที่สุดก็จะช่วยให้ประเทศมีการพัฒนาขึ้นไปในอีกระดับ

การพัฒนาอุตสาหกรรมจะเกิดขึ้นได้ ย่อมต้องอาศัยความร่วมมือกันจากหลายภาคส่วน หากจะกล่าวโดยหลัก คือ ทั้งภาครัฐและเอกชนต่างก็มีบทบาทสำคัญที่จะก่อให้เกิดการขับเคลื่อนทางด้านอุตสาหกรรมของประเทศ ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จะเชื่อมโยงถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชน คือ การที่ภาครัฐออกกฎหมาย กฎระเบียบ หรือ กฎเกณฑ์ เพื่อที่จะมาควบคุม จำกัด อำนาจความสะดวก หรือเอื้อประโยชน์ให้กับฝ่ายเอกชนที่มีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมโดยตรง เช่น ผู้ประกอบการทั้งหลาย หรือแม้ผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากอุตสาหกรรม เช่น ประชาชน ซึ่งเป็นผู้บริโภค หรือเป็นผู้เสียหายจากการใช้สินค้าอุตสาหกรรม

โดยในปัจจุบัน กฎหมาย กฎระเบียบ ตลอดจนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าในภาคอุตสาหกรรมนั้นนับว่ามีบทบาทสำคัญที่ไม่อาจจะละเลยได้ เพื่อให้การพัฒนาอุตสาหกรรมสามารถเกิดขึ้นได้ และดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีประสิทธิภาพ กฎหมาย กฎระเบียบ หรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้นย่อมต้องมีความสอดคล้องกับแผนการพัฒนาอุตสาหกรรม รวมถึงจะต้องไม่เป็นการออกกฎหมาย กฎระเบียบ หรือกฎเกณฑ์ที่มีผลทางด้านลบต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการอุตสาหกรรมมากเกินไป เพราะท้ายที่สุดย่อมจะก่อให้เกิดผลเสียตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำให้เกิดความสะดุดหยุดลงของการพัฒนาอุตสาหกรรมนั่นเอง

หากจะกล่าวถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการของภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนสินค้าอุตสาหกรรมต่าง ๆ แล้วนั้น กฎหมายที่สำคัญฉบับหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว คือ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 โดยจะมีความเกี่ยวข้องในเรื่องของความรับผิดเมื่อสินค้าที่อยู่ภายใต้คำจำกัดความของพระราชบัญญัตินี้เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น ซึ่งหากพิจารณาจากสภาพของสินค้าอุตสาหกรรมแล้ว จะเห็นว่าเป็นสินค้าที่อาจก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยขึ้นได้ ทั้งในลักษณะทางกายภาพ ตลอดจนลักษณะทางเทคนิค หากไม่มีความระมัดระวังตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต การออกแบบ การให้คำเตือน หรือแม้กระทั่งการตรวจสอบที่ไม่ได้มาตรฐานตามกฎหมายที่กำหนดไว้ ก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายตามมาในอนาคต

สำหรับเจตนารมณ์ในการตราพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ย่อมเป็นที่แน่นอนว่า ต้องการคุ้มครองผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากการใช้สินค้าที่ไม่ปลอดภัย กล่าวคือ เป็นการลดภาระการพิสูจน์ของผู้เสียหายในการพิสูจน์ว่าผู้ประกอบการมีความจงใจ หรือ ประมาทเลินเล่อหรือไม่ ผู้เสียหายมีหน้าที่พิสูจน์เพียงว่าได้รับความเสียหายจากสินค้าของผู้ประกอบการจริง โดยมีการใช้หรือเก็บรักษาสินค้านั้นเป็นไปตามปกติธรรมดา ดังความที่ปรากฏในมาตรา 6¹ ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว และให้ฝ่ายผู้ประกอบการเป็นผู้มีหน้าที่พิสูจน์ถึงความปลอดภัยหรือไม่ปลอดภัยของสินค้านั้น ๆ เองต่อไป โดยพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ได้นำเอาหลักความรับผิดแบบเคร่งครัด หรือ Strict Liability มาใช้กับผู้ประกอบการ กล่าวคือ ผู้ประกอบการจะต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่

¹ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551. มาตรา 6. “เพื่อให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดตามมาตรา 5 ผู้เสียหายหรือผู้มีสิทธิฟ้องคดีแทนตามมาตรา 10 ต้องพิสูจน์ว่าผู้เสียหายได้รับความเสียหายจากสินค้าของผู้ประกอบการ และการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้านั้นเป็นไปตามปกติธรรมดา แต่ไม่ต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของผู้ประกอบการผู้ใด”

ไม่ปลอดภัยของผู้ประกอบการ ไม่ว่าความเสียหายจะเกิดจากความจงใจ หรือ ประมาทเลินเล่อของผู้เสียหายหรือไม่ก็ตาม ดังที่ปรากฏอยู่ในมาตรา 5² ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ไม่เพียงแต่ต้องการคุ้มครองผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น เนื่องจากไม่ว่ากฎหมายฉบับใด หากมีการให้ความคุ้มครองแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากเกินไป โดยส่งผลให้เป็นการลดภาระความรับผิดมายังอีกฝ่ายหนึ่งเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น ย่อมจะไม่ก่อให้เกิดผลดี กล่าวคือ หากให้ความคุ้มครองแก่ฝ่ายผู้เสียหายมากเกินไป โดยไม่คำนึงถึงฝ่ายผู้ประกอบการ มีการให้ผู้ประกอบการต้องแบกรับความรับผิดที่เกิดขึ้นเพียงฝ่ายเดียว สุดท้ายแล้ว ผู้ประกอบการก็จะไม่สามารถอยู่ได้ ก่อให้เกิดการสะดุดหยุดลงของกระบวนการผลิตสินค้า และในท้ายที่สุดก็จะส่งผลกระทบต่อผู้บริโภค ทำให้สินค้าไม่เพียงพอสอดคล้องความต้องการนั่นเอง ดังนั้น แม้ว่าพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจะมีการนำหลักความรับผิดแบบเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ แต่ก็ไม่ใช่เป็นความรับผิดแบบเด็ดขาด (Absolute Liability) ดังนั้น จึงมีการกำหนดข้อยกเว้นความรับผิดบางประการให้แก่ผู้ประกอบการ ซึ่งปรากฏอยู่ในมาตรา 7³ ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยมีอยู่สามประการ ดังนี้

ประการแรก เป็นกรณีที่สินค้านั้นมิได้เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

ประการที่สอง เป็นกรณีที่ผู้เสียหายได้รู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

² มาตรา 5. “ผู้ประกอบการทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ตาม”

³ มาตรา 7. “ผู้ประกอบการไม่ต้องรับผิดชอบความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยหากพิสูจน์ได้ว่า

- (1) สินค้านั้นมิได้เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
- (2) ผู้เสียหายได้รู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือ
- (3) ความเสียหายเกิดขึ้นจากการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้าไม่ถูกต้องตามวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่ผู้ประกอบการได้กำหนดไว้อย่างถูกต้องและชัดเจนตามสมควรแล้ว”

ประการสุดท้ายเป็นกรณีที่มีความเสียหายเกิดจากการใช้หรือเก็บรักษาสินค้าไม่ถูกต้องตามวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่ผู้ประกอบการได้กำหนดไว้ อย่างชัดเจนแล้ว

อย่างไรก็ตาม เมื่อครั้งที่พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวยังอยู่ในขั้นการตรวจพิจารณาจากคณะกรรมการกฤษฎีกา จะพบว่าได้มีการตัดข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการออกไปสองประการ ได้แก่

ประการแรก เหตุหลุดพ้นความรับผิดกรณีผู้ประกอบการไม่สามารถรู้ถึงความไม่ปลอดภัยที่มีอยู่ในสินค้า เนื่องจากสถานะของความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในขณะส่งมอบสินค้านั้นยังไม่สามารถทำให้ตรวจพบความไม่ปลอดภัยของสินค้า และ

ประการที่สอง เหตุหลุดพ้นความรับผิดกรณีที่สินค้านั้นได้ผลิตตามข้อกำหนดหรือมาตรฐานที่หน่วยงานของรัฐตรวจสอบควบคุม หรือมาตรฐานต่างประเทศ หรือระหว่างประเทศที่หน่วยงานของรัฐให้การคุ้มครอง⁴ (ศักดิ์ดา ธนิตกุล, 2553)

การที่คณะกรรมการกฤษฎีกาตัดข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการทั้งสองประการนี้ออกไปจากร่างพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้เหตุผลว่าการตรวจสินค้าว่าได้มาตรฐานหรือไม่นั้นจะใช้วิธีการสุ่มตรวจ ไม่ได้ทำการตรวจสินค้าทุกชิ้น และมาตรฐานความปลอดภัยดังกล่าวนี้เป็นเพียงมาตรฐานขั้นต่ำเท่านั้น⁵

โดยการวิจัยครั้งนี้ จะทำการศึกษาวิเคราะห์ถึงการนำเหตุยกเว้นประการที่สองมาใช้เป็นข้อยกเว้นของผู้ประกอบการในประเทศไทย เนื่องด้วยในปัจจุบันนี้ ผู้ประกอบการในสินค้าอุตสาหกรรมทั้งหมดในประเทศนั้น กว่าร้อยละ 90 ล้วนแต่เป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและ

⁴ ศักดิ์ดา ธนิตกุล, คำอธิบายและคำพิพากษาเปรียบเทียบกฎหมายความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553), หน้า 162-163.

⁵ พงศ์เดช วานิชกิตติกุล, คำอธิบายพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย, (กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2552), หน้า 54-55.

ขนาดย่อม จะมีผู้ประกอบการขนาดใหญ่อยู่เพียงไม่ถึงร้อยละ 10 ของจำนวนผู้ประกอบการทั้งหมด เมื่อส่วนใหญเป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ก็ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงเรื่องเงินลงทุนของผู้ประกอบการที่จะมีจำนวนลดหลั่นลงมาด้วยเช่นกัน ดังนั้น การจะช่วยส่งเสริมให้ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถอยู่รอดได้ในตลาดอุตสาหกรรม ก็ย่อมต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่เข้ามากำกับดูแลผู้ประกอบการด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของกฎหมายนั้นไม่ควรให้มีผลเป็นการเพิ่มภาระ หรือเป็นอุปสรรคขัดขวางการเติบโตของอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมมากเกินไป อย่างในกรณีของการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือมาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐนั้น เป็นสิ่งที่กระทำได้ค่อนข้างยากสำหรับผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม เนื่องด้วยขีดจำกัดในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะเรื่องของเงินทุน ดังนั้น หากผู้ประกอบการรายใดสามารถจัดให้สินค้าของตนเป็นไปตามมาตรฐานบังคับของอุตสาหกรรมแล้วนั้น ย่อมเป็นการแสดงถึงความตั้งใจ และการทุ่มเทของผู้ประกอบการในการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดตามมาตรฐาน เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับประโยชน์ ได้ใช้สินค้าในราคาที่เหมาะสม เมื่อนั้น หากเกิดกรณีผิดพลาด มีสินค้าที่ออกสู่ท้องตลาดแล้วก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใช้สินค้านั้น ๆ หากผู้ประกอบการได้พิสูจน์ให้เห็นว่าตนได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับ หรือกฎระเบียบข้อบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐโดยเคร่งครัดแล้ว ก็ควรให้ผู้ประกอบการยกอ้างเหตุดังกล่าวเป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบของตนได้นั่นเอง

ดังนั้น สิ่งที่จะเข้ามามีบทบาทสำคัญในเรื่องดังกล่าวโดยตรง เพื่อพิสูจน์ให้เห็นถึงกฎระเบียบหรือมาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐ คือ มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ที่ออกโดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม รวมถึงตลอดถึงกระบวนการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพื่อให้ได้สินค้าที่มีเกณฑ์ความปลอดภัยตามมาตรฐานบังคับที่กำหนด ซึ่งสิ่งเหล่านี้นับเป็นหัวใจสำคัญที่ผู้ประกอบการทุกคนย่อมต้องพยายามจัดให้สินค้าของตนเป็นไปตามมาตรฐานดังกล่าว เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ใช้สินค้า รวมถึงสามารถใช้เป็นเกราะป้องกันตนเองเมื่อเกิดการฟ้องร้องเกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย อย่างไรก็ตาม หากว่าไม่มีการกำหนดให้การปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือมาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐเป็นข้อยกเว้นประการหนึ่งสำหรับผู้ประกอบการแล้วนั้น ความพยายามของผู้ประกอบการ

โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมที่จะทำให้สินค้าเป็นไปตามมาตรฐานบังคับ ย่อมลดน้อยลง เพราะสิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสูง หากมันไม่สามารถ หยิบยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เพื่อไม่ต้องรับผิดแล้วนั้น ความสำคัญของการปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับ ย่อมจะลดลง และในท้ายที่สุดย่อมจะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา และไม่เพียงแต่กระทบกับ ผู้ประกอบการเท่านั้น หากแต่ยังส่งผลถึงผู้ใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่อยู่ปลายทางด้วยเช่นกัน

1.2 สมมติฐานของการวิจัย

หากประเทศไทยนำมาตรฐานบังคับมาใช้เป็นข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการภายใต้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย จะก่อให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสีย

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาถึงที่มา แนวคิด เจตนารมณ์ ตลอดจนหลักที่สำคัญของ พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 เช่น หลักเรื่องความรับผิดแบบเคร่งครัด ตลอดจนหลักที่ไม่ได้บัญญัติเอาไว้ในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ในเรื่องข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการในกรณีที่สินค้าได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือ มาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐ

1.3.2 เพื่อศึกษาถึงหลักมาตรฐานหรือกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐ กล่าวคือ มาตรฐานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินค้าอุตสาหกรรม ตลอดจนหลักการตรวจสอบ หรือการควบคุมคุณภาพของสินค้าอุตสาหกรรม

1.3.3 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงกฎหมายความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น จากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของต่างประเทศ โดยเน้นในเรื่องของหลักการยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการที่เกิดจากการปฏิบัติตามกฎข้อบังคับหรือมาตรฐานบังคับในทางอุตสาหกรรม รวมถึงแนวความคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวในต่างประเทศ

1.3.4 เพื่อวิเคราะห์ถึงแนวทางการนำเอาหลักข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการ ในกรณีที่ได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือมาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การรัฐมาปรับใช้ในพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของไทย รวมถึงการเสนอแนะแนวทางที่ดีที่สุด เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลระหว่างผู้เสียหายและผู้ประกอบการ

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการศึกษาพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ของไทย โดยมุ่งเน้นถึงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวในการคุ้มครองผู้เสียหายและผู้ประกอบการซึ่งคำนึงถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศเป็นหลัก และมุ่งเน้นถึงเรื่องเหตุลุดพันความรับผิดของผู้ประกอบการที่ยังไม่ได้มีการบัญญัติเอาไว้ในพระราชบัญญัตินี้ นั่นคือ เหตุลุดพันความรับผิดในกรณีที่มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือมาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การรัฐ

นอกจากนั้นยังมีการศึกษาครอบคลุมไปถึงหลักการยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการดังกล่าวในกฎหมายความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งนับเป็นประเทศต้นแบบของการบัญญัติกฎหมายดังกล่าว ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป เช่น ประเทศเยอรมนี ซึ่งประเทศไทยได้ยกร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวโดยอาศัยต้นร่างจากกฎหมายแม่แบบของสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และแคนาดา ซึ่งได้รับอิทธิพลในการบัญญัติกฎหมายนี้จากกฎหมายแม่แบบของสหภาพยุโรปเช่นเดียวกัน

ทั้งนี้ นอกจากศึกษาในส่วนของประเทศที่นำเอากฎปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับมาใช้เป็นข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการแล้ว ยังได้มีการศึกษาถึงในส่วนที่ไม่นำเอากฎปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับมาใช้เป็นข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการอีกด้วย เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงเหตุผลของทั้งสองฝ่าย และหาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยแบบเอกสาร (Documentary Research) โดยเป็นการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ตำรากฎหมายของไทย ตำรากฎหมายของต่างประเทศ เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เอกสารประกอบการสัมมนา วารสารกฎหมายและบทความที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าในอินเทอร์เน็ต ตลอดจนการสัมภาษณ์บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม แล้วนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาวิเคราะห์ เพื่อใช้เป็นแนวทางให้การหาข้อสรุปของเรื่องที่วิจัย รวมถึงการเสนอแนะความเห็นเพิ่มเติมประกอบ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงที่มา แนวคิด เจตนารมณ์ ตลอดจนหลักสำคัญของพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

1.6.2 ทำให้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรฐานอุตสาหกรรมในปัจจุบัน ตลอดจนรายละเอียดกระบวนการตรวจสอบสินค้าหรือหลักการควบคุมคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับสินค้าอุตสาหกรรม ตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มแรก จนกระบวนการสุดท้าย

1.6.3 ทำให้ทราบถึงหลักของกฎหมายความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในต่างประเทศ โดยเฉพาะในส่วนของข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการในกรณีที่ได้ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับหรือมาตรฐานบังคับที่เกี่ยวข้องกับสินค้าอุตสาหกรรมของตน ตลอดจนได้ทราบถึงหลักการทางความคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่ต่างประเทศได้ให้ความเห็นไว้เกี่ยวกับกรณีดังกล่าว

1.6.4 ทำให้สามารถประมวลผลจากข้อมูลที่ศึกษาออกมาเป็นบทสรุปสำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของไทย ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ และเป็นการแบ่งเบาภาระความรับผิดของผู้ประกอบการของไทย

บทที่ 2

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์

หากกล่าวถึงคำว่า มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สิ่งนี้นับเป็นประเด็นสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับเหตุลดพ้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 อย่างมาก โดยในประเทศไทยนั้น เมื่อครั้งที่พระราชบัญญัตินี้มีสถานะเป็นร่างพระราชบัญญัติในขั้นการตรวจพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีการพิจารณาโดยได้ตัดเหตุลดพ้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการในกรณีที่สินค้านั้นได้ผลิตตามข้อกำหนด หรือมาตรฐานที่หน่วยงานของรัฐตรวจสอบควบคุม หรือมาตรฐานต่างประเทศ หรือระหว่างประเทศที่หน่วยงานของรัฐให้การรับรอง¹ ออกไปจากร่างมาตรา 7 ส่งผลให้เหตุยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 เมื่อประกาศใช้แล้ว มีอยู่เพียงสามกรณีเท่านั้น ได้แก่

1. กรณีที่สินค้านั้นมิได้เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
2. กรณีที่ผู้เสียหายได้รู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
3. กรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นจากการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้าไม่ถูกต้องตามวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่ผู้ประกอบการได้กำหนดไว้อย่างถูกต้อง และชัดเจนตามสมควรแล้ว²

โดยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้เหตุผลสำหรับการที่ไม่บัญญัติเหตุลดพ้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการในกรณีที่สินค้านั้นได้ผลิตตามข้อกำหนด หรือมาตรฐานที่หน่วยงานของรัฐตรวจสอบควบคุม หรือมาตรฐานต่างประเทศ หรือระหว่างประเทศที่หน่วยงานของรัฐให้การรับรองเอาไว้ โดยเห็นว่า การที่ผู้ประกอบการได้ผลิตสินค้าตามข้อกำหนดหรือมาตรฐานของ

¹ ศักดา ธนิตกุล, คำอธิบายและคำพิพากษาเปรียบเทียบกฎหมายความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553), หน้า 162-163.

² พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551. มาตรา 7.

หน่วยงานของรัฐที่ตรวจสอบควบคุมนั้น มิได้เป็นการรับประกันว่าสินค้านั้นจะเป็นสินค้าที่ปลอดภัยเสมอไป นอกจากนี้ การตรวจสอบควบคุมของหน่วยงานของรัฐของไทยเป็นการตรวจสอบโดยวิธีสุ่มตัวอย่างสินค้านั้น อีกทั้งมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเป็นเพียงมาตรฐานเบื้องต้นหรือมาตรฐานขั้นต่ำเท่านั้น³

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาถึงมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในปัจจุบันของประเทศไทย โดยมาตรฐานที่จะถือว่าเป็นมาตรฐานบังคับ หรือกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐซึ่งจะนำมาใช้เป็นข้อยกเว้นของผู้ประกอบการนั้นจะต้องมีลักษณะที่แตกต่างจากมาตรฐานอื่น ๆ ทั่วไปอย่างแน่นอน อีกทั้งกระบวนการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์นั้นพบว่าในอุตสาหกรรมโดยทั่วไปได้นำเอาวิธีการสุ่มตัวอย่างผลิตภัณฑ์เพื่อตรวจสอบมาใช้แทบทั้งสิ้น โดยเป็นการนำเอาเรื่องของสถิติเข้ามาใช้ในกระบวนการควบคุมคุณภาพด้วยนั่นเอง

2.1 มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

ในปัจจุบันนับว่าบทบาทที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคนั้นมีความสำคัญและมีบทบาทเกี่ยวข้องกันอย่างมาก ด้วยสภาพเศรษฐกิจและสังคมในแบบทุนนิยม การผลิตและซื้อขายสินค้าต่าง ๆ ระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภคนั้นได้พัฒนาก้าวไกลไปจากเดิมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเมื่อผู้บริโภคเพิ่มมากขึ้น ความต้องการในสินค้านั้นย่อมแปรผันสูงตามไปด้วย สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงอยู่ที่ผู้ผลิตจะสามารถผลิตสินค้าออกมาได้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคหรือไม่

โดยปกติแล้ว การตกลงหรือทำความเข้าใจกันเกี่ยวกับการผลิตสินค้า เช่น วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการผลิต การทดสอบความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ ขนาดและรูปทรงของผลิตภัณฑ์ หากอาศัยแต่ความตกลงระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคอาจไม่เพียงพอ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานกลางเข้ามาร่วมประสานงานและหาข้อตกลง ซึ่งหน่วยงานกลางดังกล่าวก็คือ นักวิชาการและหน่วยงานราชการนั่นเอง โดยมีผู้ผลิตคอยให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อจำกัดในการผลิต

³ ศักดา ธนิตกุล, คำอธิบายและคำพิพากษาเปรียบเทียบกฎหมายความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553), หน้า 163.

ผู้บริโภครู้ให้ข้อมูลในเรื่องความต้องการของตน ในส่วนของนักวิชาการจะคอยให้ข้อมูลทางเทคนิคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตสินค้าชนิดนั้น ๆ และหน่วยงานราชการจะเข้ามาช่วยเรื่องการให้รายละเอียดเกี่ยวกับเงื่อนไขต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด หรือตามที่กฎเกณฑ์สากลกำหนดเอาไว้

ดังนั้น สิ่งที่มาจากการร่วมมือและพิจารณาร่วมกันระหว่างทั้งฝ่ายผู้ผลิต ผู้บริโภคนักวิชาการ และหน่วยงานราชการ จึงได้ตกผลึกออกเป็นเป็นหลักเกณฑ์ หรือข้อกำหนดต่าง ๆ ที่มีการยอมรับร่วมกัน โดยได้เรียกสิ่งเหล่านี้ว่า มาตรฐาน นั่นเอง⁴(สถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสไอ โดย ชานินทร์ จันททรัพย์พัฒนนะ)

2.1.1 หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับมาตรฐาน

2.1.1.1 คำนิยามของมาตรฐาน⁵(กองส่งเสริมและพัฒนาด้านการมาตรฐาน)

คำว่ามาตรฐานนั้น หากกล่าวโดยทั่วไป ย่อมเป็นที่เข้าใจได้ว่าหมายถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามเกณฑ์หรือมาตรฐานนั้น ๆ แต่หากจะพิจารณาให้ลึกลงไปอีก ก็จำต้องศึกษาถึงคำจำกัดความซึ่งมีหน่วยงานที่ได้กำหนดนิยามของคำว่ามาตรฐานเอาไว้ ยกตัวอย่างเช่น

1. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้คำจำกัดความของคำว่ามาตรฐานไว้ว่า สิ่งที่อยู่เป็นหลักสำหรับเทียบกำหนด

2. องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization หรือ ISO) ได้ให้คำนิยามถึงคำว่า “การมาตรฐาน” และ “มาตรฐาน” ไว้ดังนี้

⁴ สถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสไอ โดย ชานินทร์ จันททรัพย์พัฒนนะ, บทความมาตรฐาน[ออนไลน์], 12 พ.ศ. 2555. แหล่งที่มา http://www.siamsafety.com/index.php?page=management/management04standard&ps_session=d2fe314c54f319759ffa0615fa9c500d

⁵ กองส่งเสริมและพัฒนาด้านการมาตรฐาน สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, ความหมายของคำที่เกี่ยวกับการมาตรฐาน[ออนไลน์], 19 พฤศจิกายน 2555. แหล่งที่มา <http://app.tisi.go.th/standardization/definition.html>

การมาตรฐาน (Standardization) หมายถึง กิจกรรมในการวางข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องเนื่องกับปัญหาสำคัญที่มีอยู่หรือที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้เป็นหลักเกณฑ์ใช้กันทั่วไปจนเป็นปกติวิสัย โดยมุ่งให้บรรลุถึงความสำเร็จสูงสุดตามข้อกำหนดที่วางไว้ ซึ่งหากกล่าวโดยเฉพาะได้แก่กิจกรรมที่ประกอบไปด้วยกระบวนการในการกำหนด การประกาศใช้ และการนำมาตราฐานต่าง ๆ ไปใช้ โดยประโยชน์ที่สำคัญของการมาตรฐาน ได้แก่ การปรับปรุงความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ กรรมวิธี และการบริการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ป้องกันไม่ให้มีอุปสรรคในทางการค้า และส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันทางเทคโนโลยี

ส่วนคำว่ามาตรฐาน (Standard) หมายถึง เอกสารที่จัดทำขึ้นจากการเห็นพ้องต้องกัน และได้รับความเห็นชอบจากองค์กรอันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป เอกสารดังกล่าววางกฎระเบียบ แนวทางปฏิบัติ หรือลักษณะเฉพาะแห่งกิจกรรม หรือผลที่เกิดขึ้นของกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อให้เป็นหลักเกณฑ์ใช้กันทั่วไปจนเป็นปกติวิสัย โดยมุ่งให้บรรลุถึงความสำเร็จสูงสุดตามข้อกำหนดที่วางไว้ หากจะกล่าวในความหมายที่ชัดเจนขึ้นก็คือ เป็นผลที่ได้จากการปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งทางการมาตรฐานที่ได้รับความเห็นชอบจากองค์กรที่เป็นที่เชื่อถือกัน มาตรฐานอาจอยู่ในรูปของเอกสารที่ระบุนายการข้อกำหนดต่างๆ หน่วยมูลฐานหรือค่าคงที่ทางกายภาพ และสิ่งสำหรับเปรียบเทียบทางกายภาพ⁶

3. พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 มาตรา 3 ได้ให้คำนิยามของคำว่า “มาตรฐาน” ไว้เช่นเดียวกัน ดังนี้

“มาตรฐาน” หมายความว่า ข้อกำหนดรายการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเกี่ยวกับ

⁶ สถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอ โดย ชานินทร์ จันทร์พัฒนา, บทความมาตรฐาน[ออนไลน์], 12 พ.ศ. จ. ก. ย. น. 2555. แหล่งที่มา http://www.siamsafety.com/index.php?page=management/management0_4_standard&ps_session=d2_fe3_1_4_c54f319759ffa0615fa9c500d

(1) จำพวก แบบ รูปร่าง มิติ การทำ เครื่องประกอบคุณภาพ ชั้นส่วนประกอบ
ความสามารถ ความทนทาน และความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

(2) วิธีทำ วิธีออกแบบ วิธีเขียนรูป วิธีใช้ วัสดุที่จะนำมาทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
และความปลอดภัยอันเกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

(3) จำพวก แบบ รูปร่าง มิติของหีบห่อหรือสิ่งบรรจุชนิดอื่น รวมตลอดถึงการทำ
หีบห่อหรือสิ่งบรรจุชนิดอื่น วิธีการบรรจุ หุ้มห่อหรือผูกมัดและวัสดุที่ใช้ในการนั้นด้วย

(4) วิธีทดลอง วิธีวิเคราะห์ วิธีเปรียบเทียบ วิธีตรวจ วิธีทดสอบและวิธีซึ่ง ดวง วัด
อันเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

(5) คำเฉพาะ คำย่อ สัญลักษณ์ เครื่องหมาย สีเลขหมาย และหน่วยที่ใช้ในทาง
วิชาการอันเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

(6) ข้อกำหนดรายการอย่างอื่นอันเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมตามที่รัฐมนตรี
ประกาศหรือตามพระราชกฤษฎีกา

ความหมายที่กำหนดจากทั้งสามหน่วยงานดังกล่าวมานี้ ได้แสดงให้เห็นถึงนิยาม
ของคำว่ามาตรฐานเอาไว้แตกต่างกันออกไปตามรายละเอียดที่กำหนด โดยจากนิยามที่กล่าวมา
นั้น มีความจำเป็นที่ต้องให้ความสำคัญกับคำจำกัดความที่ออกโดยองค์การระหว่างประเทศว่า
ด้วยการมาตรฐาน (ISO) และตามพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511
เนื่องจากเป็นองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องกับการออกมาตรฐานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับ
มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมโดยตรง ทั้งนี้มาตรฐานดังกล่าวมาทั้งหมด ย่อมจำเป็นที่จะต้อง
ตั้งอยู่บนหลักการที่แน่นอนทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และประสบการณ์ โดยมุ่งเน้นเพื่อให้
เกิดผลประโยชน์ที่สูงสุดแก่ชุมชน⁷ สังคม รวมถึงประเทศชาติด้วยนั่นเอง

⁷ กองส่งเสริมและพัฒนาด้านการมาตรฐาน สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, ความหมายของคำ
ที่เกี่ยวกับการมาตรฐาน[ออนไลน์], 19 พฤศจิกายน 2555. แหล่งที่มา <http://app.tisi.go.th/standardization/definition.html>

2.1.1.2 การแบ่งประเภทของมาตรฐานตามระดับ

สำหรับมาตรฐานที่กำหนดขึ้นในปัจจุบัน สามารถแบ่งออกได้เป็นหลายระดับด้วยกัน โดยจะพิจารณาจากการกำหนดมาตรฐานนั้นขึ้นและการนำมาตรฐานนั้นไปใช้ ซึ่งสามารถแยกออกได้เป็น 6 ระดับด้วยกัน ดังนี้⁸ (กองส่งเสริมและพัฒนาด้านการมาตรฐาน)

1. มาตรฐานระดับบุคคล (Individual Standards)

เป็นมาตรฐานที่กำหนดขึ้นโดยผู้ที่ต้องการใช้ในแต่ละบุคคล ซึ่งรวมไปถึงมาตรฐานที่กำหนดโดยแต่ละหน่วยงาน เพื่อให้มาตรฐานนั้นเป็นไปตามความประสงค์ของแต่ละบุคคลหรือแต่ละหน่วยงาน เช่น มาตรฐานที่กำหนดขึ้นสำหรับการทำเฟอร์นิเจอร์แต่ละชิ้น การออกแบบบ้านแต่ละหลัง การสร้างเขื่อน สร้างโรงงาน สร้างสะพานแต่ละแห่ง การผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เฉพาะ เป็นต้น

2. มาตรฐานระดับบริษัท (Company Standards)

เป็นมาตรฐานที่เกิดจากการกำหนดขึ้นโดยการตกลงร่วมกันของแผนกในบริษัท เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการออกแบบการผลิต การจัดการ การซื้อขาย เป็นต้น

3. มาตรฐานระดับสมาคม (Association Standards)

เป็นมาตรฐานที่กำหนดขึ้นจากกลุ่มของบริษัทต่าง ๆ หรือโดยกลุ่มของบุคคลที่อยู่ในวงการค้าเดียวกัน หรืออาจเกิดจากข้อตกลงของกลุ่มบริษัทหรือโรงงานที่มีกิจกรรมของอุตสาหกรรมเป็นอย่างเดียวกัน หรือมีการผลิตของอุตสาหกรรมชนิดเดียวกัน เช่น กลุ่มผู้ผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ รถจักรยานยนต์ สมาคมอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น

4. มาตรฐานระดับประเทศ (National Standards)

⁸ กองส่งเสริมและพัฒนาด้านการมาตรฐาน สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, ระดับของมาตรฐาน[ออนไลน์], 19 พฤศจิกายน 2555. แหล่งที่มา <http://app.tisi.go.th/standardization/level.html>

เป็นมาตรฐานที่ได้จากการประชุมหาหรือเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายในชาติ โดยจะมีหน่วยงานมาตรฐานของชาตินั้น ๆ เป็นศูนย์กลาง และจะต้องมีการออกกฎหมายรองรับมาตรฐาน ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวนี้ อาจจะเป็นหน่วยงานของภาครัฐหรือภาคเอกชนก็ย่อมได้ แต่โดยปกติแล้วในแต่ละประเทศมักจะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ยกร่างมาตรฐานของประเทศเพียงหน่วยงานเดียว และนอกจากทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานของประเทศแล้ว ก็ยังทำหน้าที่เป็นสมาชิกของหน่วยงานมาตรฐานสากลอีกด้วย โดยหน่วยงานดังกล่าวที่มีอยู่ในประเทศไทยนั้น คือ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม⁹

5. มาตรฐานระดับภูมิภาค (Regional Standards)

เป็นมาตรฐานที่เกิดขึ้นจากการประชุมปรึกษาหารือกันระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน และได้มีการกำหนดข้อตกลงร่วมกัน โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการนำเอามาตรฐานระดับประเทศในภูมิภาคเดียวกันมาปรับเข้าด้วยกัน เพื่อให้มีสาระสำคัญที่สอดคล้องกันนั่นเอง

6. มาตรฐานระดับระหว่างประเทศ (International Standards)

เป็นมาตรฐานที่เกิดจากการพิจารณาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกต่าง ๆ โดยจะมีหน่วยงานสากลที่จะเป็นหน่วยงานกลางคอยประสานงานดังกล่าว คือ องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน หรือ ISO ซึ่งเมื่อได้ข้อตกลงร่วมกันแล้ว ก็จะมีการออกมาตรฐานระหว่างประเทศ หรือที่เรียกว่ามาตรฐาน ISO นั่นเอง¹⁰

⁹ สถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสไอ โดย ชานินทร์ จันททรัพย์พัฒนนะ, บทความมาตรฐาน[ออนไลน์], 12 พ.ศ. 2555. http://www.siamsafety.com/index.php?page=management/management04_standard&ps_session=d2fe314c54f319759ffa0615fa9c500d

¹⁰ เรืองเดียวกัน

2.1.1.3 หลักการสำคัญของการมาตรฐาน

ในเรื่องของการมาตรฐานนั้นมีหลักการสำคัญต่าง ๆ ดังจะกล่าวต่อไปนี้¹¹
(สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม)

หลักการที่ 1 หลักของการลดแบบและขนาด

หลักการนี้เกิดขึ้นเนื่องมาจากการที่มนุษย์มีความคิดไปในทางที่ว่า ต้องการให้การดำเนินชีวิตของมนุษย์เราเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเกิดความคิดในการลดแบบและขนาดของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างมากมายให้เข้าเป็นรูปแบบที่เหมาะสม เรียกได้ว่าเป็นการทำสิ่งที่ยุ่งยากให้ง่ายขึ้น มีการขจัดความฟุ่มเฟือยของแบบและขนาดที่ไม่จำเป็น โดยมุ่งหมายเพื่อลดความยุ่งยากและความซับซ้อนที่มีอยู่ในสังคมปัจจุบัน ตลอดจนเพื่อป้องกันความยุ่งยากที่ไม่จำเป็นซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้

หลักการที่ 2 หลักของการเห็นพ้องต้องกัน

ในเรื่องของการมาตรฐานนั้น นับเป็นกิจกรรมที่ต้องได้รับความร่วมมือกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ด้วยเหตุผลดังกล่าว การกำหนดมาตรฐานจึงจำเป็นต้องอาศัยความเห็นพ้องต้องกันของทุกฝ่าย และจะต้องเป็นการเห็นพ้องที่เป็นที่ยอมรับด้วยเช่นกัน

หลักการที่ 3 ต้องมีการนำมาตรฐานไปใช้ปฏิบัติได้

เนื่องจากว่ามาตรฐานนั้นแม้จะมีเนื้อหาที่ดีและเหมาะสมมากเพียงใดก็ตาม แต่หากไม่มีผู้ใดนำเอามาตรฐานดังกล่าวไปใช้ ก็อาจถือได้ว่ามาตรฐานเช่นนี้เป็นเพียงเอกสารธรรมดาที่ไม่มีคุณค่า เพราะไม่สามารถก่อให้เกิดประโยชน์จากมาตรฐานที่ดีและเหมาะสมนี้ได้

หลักการที่ 4 มาตรฐานต้องทันสมัยอยู่เสมอ

¹¹ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, หลักการของการมาตรฐาน[ออนไลน์], 20 พฤศจิกายน 2555. แหล่งที่มา http://www.tisi.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=1939%3A2009-12-22-04-46-34&catid=83 &Itemid=97

สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงอย่างหนึ่ง คือ มาตรฐานควรจะต้องได้รับการทบทวนและมีการปรับปรุงให้มาตรฐานทันสมัยอยู่เสมอ มีความเหมาะสมกับสภาพของสังคมในปัจจุบัน มาตรฐานนั้นจะต้องไม่หยุดนิ่งเป็นเวลานาน เพราะถือว่าเป็นมาตรฐานที่ไม่มีการพัฒนา โดยทั่วไปแล้ว มาตรฐานทุกเรื่องจะต้องได้รับการตรวจสอบ หรือได้รับการปรับปรุงแก้ไขอยู่ทุก ๆ 5 ปี เพื่อให้สามารถพัฒนามาตรฐานไปได้ทันกับสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

หลักการที่ 5 มาตรฐานต้องมีข้อกำหนดที่จำเป็น

สำหรับข้อกำหนดของมาตรฐาน เช่น มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น ควรที่จะมีการระบุคุณลักษณะที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ ประสิทธิภาพของการนำผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไปใช้งาน คุณภาพของวัตถุดิบ และอื่น ๆ ซึ่งการกำหนดคุณลักษณะในแต่ละรายการจะต้องมีความชัดเจน และต้องมีข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีทดสอบผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ด้วย เพื่อที่จะใช้เป็นเกณฑ์สำหรับตัดสินว่าผลิตภัณฑ์นั้น ๆ มีคุณภาพเป็นไปตามข้อกำหนดในมาตรฐานหรือไม่

หลักการที่ 6 มาตรฐานควรมีการนำไปใช้โดยเสรี

โดยปกติแล้วการนำมาตรฐานไปใช้โดยสมัครใจนั้นเชื่อว่าจะได้ผลที่ดีกว่า แต่ในบางกรณีก็จำเป็นต้องมีการบังคับใช้มาตรฐานบางอย่าง ซึ่งก็ควรที่จะให้มีการพิจารณาอย่างรอบคอบในทุก ๆ ด้านต่อไป

2.1.1.4 ประโยชน์ของการมาตรฐาน(กองส่งเสริมและพัฒนาด้านการมาตรฐาน)

การมาตรฐานนั้นได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลในหลายฝ่าย ทั้งในส่วนของผู้ผลิตเอง และส่วนของผู้บริโภค นอกจากนั้นก็ยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เศรษฐกิจ และประเทศชาติอีกด้วยเช่นกัน โดยจะขอแยกให้เห็นประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ออกเป็นสามประการดังต่อไปนี้¹²

¹² กองส่งเสริมและพัฒนาด้านการมาตรฐาน สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, ประโยชน์ของการมาตรฐาน[ออนไลน์], 19 พฤศจิกายน 2555. แหล่งที่มา <http://app.tisi.go.th/standardization/benefit.html>

ประการที่หนึ่ง ประโยชน์ต่อผู้ผลิต

1. ช่วยลดจำนวนวิธีหรือทางปฏิบัติ เพื่อให้ได้ผลอย่างเดียวกัน โดยให้เหลือวิธีหรือทางปฏิบัติเท่าที่จำเป็น มีการเปลี่ยนแปลงสายการผลิตให้น้อยลง ลดเครื่องมือ เครื่องจักร และเวลาที่ต้องใช้ในกระบวนการต่าง ๆ
2. ช่วยลดจำนวนแบบและขนาดให้เหลือน้อยลง โดยมีการใช้แบบและขนาดที่สามารถสับเปลี่ยน หรือใช้ทดแทนกันได้ ส่งผลให้สามารถใช้เครื่องจักรมาช่วยในการผลิตได้มากขึ้น และสิ่งทีผลิตขึ้นก็มีความสม่ำเสมอในสายการผลิตเดียวกัน สามารถผลิตสิ่งของอย่างเดียวกันติดต่อกันเป็นระยะเวลาได้นานขึ้น ช่วยลดระยะเวลาในการปรับตั้งเครื่องจักรเพื่อเปลี่ยนไปผลิตสิ่งของอย่างอื่นได้ ช่วยให้ประหยัดทั้งในส่วนของคุณภาพของเครื่องมือสำหรับปรับตั้ง และวัสดุที่ใช้ในการทดลองผลิต และยังเปลี่ยนส่วนที่สึกหรอของเครื่องจักรได้โดยง่าย
3. สามารถลดความยุ่งยากในการตรวจสอบ ตลอดจนลดค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบ การควบคุมคุณภาพ ลดอุบัติเหตุที่อาจเกิดจากกระบวนการทำงานให้น้อยลง
4. ลดปริมาณของวัสดุ ส่วนประกอบ อะไหล่ต่าง ๆ ตลอดจนสินค้าที่ต้องมีไว้สำหรับใช้และจำหน่าย
5. ก่อให้เกิดการเพิ่มผลผลิต ซึ่งจะนำไปสู่การลดต้นทุนการผลิต ลดราคา ค่าใช้จ่าย และช่วยเพิ่มปริมาณการขายให้มากขึ้น

ประการที่สอง ประโยชน์ต่อผู้บริโภค

1. ก่อให้เกิดความปลอดภัยในการใช้งาน และการบริโภค
2. เพิ่มความสะดวก ประหยัดเงินและเวลาในการเลือกซื้อ หรือเลือกใช้สินค้า เนื่องจากผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐานสามารถที่จะสับเปลี่ยนใช้ทดแทนกันได้

3. ผู้บริโภคได้รับความเป็นธรรมในการซื้อผลิตภัณฑ์ เพราะผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐานนั้นจะมีคุณภาพที่เหมาะสมกับราคา อีกทั้งก็เป็นสิทธิที่ผู้บริโภคจะเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ได้ตามความต้องการ

4. สามารถหาซื้อสินค้าที่มีคุณภาพ และมีสมรรถนะในการทำงานได้อย่างเดียวกัน ในราคาที่ต่ำลง

5. เมื่อมีการชำรุดของชิ้นส่วนหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ก็จะสามารถหาซื้อชิ้นส่วนประกอบหรืออะไหล่ต่าง ๆ มาสับเปลี่ยนได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว โดยไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนใหม่ทั้งหมด

ประการที่สาม ประโยชน์ต่อเศรษฐกิจโดยรวม

1. ช่วยให้การติดต่อสื่อสารมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น เนื่องด้วยมีความเข้าใจที่ตรงกัน

2. ก่อให้เกิดการประหยัดกำลังคน การใช้วัสดุ ระยะเวลา ช่วยลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการจัดหาและขนส่งสินค้าออกสู่ตลาด ช่วยให้สามารถลดต้นทุนการผลิตและราคาจำหน่ายลงได้

3. เป็นการสร้างพื้นฐานสำหรับการเปรียบเทียบ และก่อให้เกิดความยุติธรรมในการผลิตและซื้อขายสินค้า ซึ่งเหล่านี้ล้วนเป็นพื้นฐานที่สำคัญในเชิงของการแข่งขันทางการค้า

4. ช่วยประหยัดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ เนื่องจากสามารถใช้ทรัพยากรของประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้

5. เป็นการสร้างความนิยมและเชื่อถือในสินค้าที่ผลิตขึ้นแก่ผู้ใช้สินค้าทั้งในและต่างประเทศ ก่อให้เกิดการขยายตลาดของสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งจะเป็นการสร้างพื้นฐานที่มั่นคงให้กับกิจการอุตสาหกรรมและส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด

2.1.2 มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของไทยในปัจจุบัน

ในปัจจุบัน กระบวนการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว หากปล่อยให้มีการผลิตสินค้าโดยขาดการควบคุม ย่อมจะก่อให้เกิดการผลิตที่ไม่คำนึงถึงคุณภาพของสินค้า เมื่อสินค้ามีคุณภาพต่ำลงจะส่งผลให้ประชาชนขาดความเชื่อถือ นอกจากนั้นแล้วยังจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ประชาชน อีกทั้งยังก่อให้เกิดความไม่มั่นคงในการประกอบกิจการอุตสาหกรรม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่เศรษฐกิจของประเทศ¹³ (สุดาศิริ วศวงศ์, 2543) ดังนั้นผู้ประกอบการจึงต้องปฏิบัติตามที่เป็นไปตามที่มาตรฐานอุตสาหกรรมกำหนด เพื่อเป็นหลักรับรองด้านความปลอดภัย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับสินค้าอุตสาหกรรมซึ่งมีกระบวนการผลิตที่เกี่ยวข้องกับหลักการทางเทคนิคที่ซับซ้อนและมีความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ดังนั้นมาตรฐานอุตสาหกรรมจึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างมากที่ผู้ประกอบการทั้งหลายโดยเฉพาะผู้ผลิตสินค้าจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานอุตสาหกรรมอย่างเคร่งครัด

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 เพื่อจะได้กำหนดควบคุมเกี่ยวกับมาตรฐานของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ ให้มีมาตรฐานเดียวกันและทัดเทียมกับมาตรฐานของต่างประเทศ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมด้านอุตสาหกรรม อีกทั้งยังเป็นการสร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้นกับผู้ใช้สินค้าอุตสาหกรรมนั้น ๆ และช่วยป้องกันความเสียหายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นต่อประชาชน กิจการอุตสาหกรรม ตลอดจนเศรษฐกิจของประเทศ¹⁴

2.1.2.1 ประเภทของมาตรฐานอุตสาหกรรม

มาตรฐานอุตสาหกรรมของไทยในปัจจุบัน ได้มีการแบ่งออกเป็นสองประเภทใหญ่ ๆ คือ มาตรฐานธรรมดาหรือมาตรฐานทั่วไป และมาตรฐานบังคับ

¹³ สุดาศิริ วศวงศ์, กฎหมายอุตสาหกรรม, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2543), หน้า 114.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน

2.1.2.1.1 มาตรฐานธรรมาหรือมาตรฐานทั่วไป

มาตรฐานธรรมาหรือมาตรฐานทั่วไป หมายถึง การกำหนดมาตรฐานอุตสาหกรรมสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมต่าง ๆ ไว้ เพื่อให้ผู้ผลิตได้พยายามที่จะผลิตผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมให้เป็นไปตามมาตรฐานอุตสาหกรรมที่กำหนดไว้ จะได้มีสินค้าที่ได้มาตรฐาน มีคุณภาพที่ดี และมีความปลอดภัยในการใช้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคทั้งหลาย¹⁵

มาตรฐานธรรมาหรือมาตรฐานทั่วไปนี้ เป็นสิ่งที่มีได้กำหนดบังคับให้ผู้ผลิตทุกรายต้องผลิตผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมให้เป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนดไว้ทุกอย่าง เนื่องจากการผลิตผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมให้เป็นไปตามมาตรฐานนั้น ย่อมต้องมีเรื่องค่าใช้จ่ายเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างแน่นอน โดยค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการจัดการจะค่อนข้างสูง ทำให้ต้นทุนของผู้ผลิตสูงตามไปด้วย สิ่งเหล่านี้ก็จะส่งผลมาถึงราคาจำหน่ายผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่จะเพิ่มสูงขึ้น ทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภคบางส่วนได้¹⁶ และสำหรับในส่วนของผู้ผลิตที่อาจจะผลิตให้เป็นไปตามมาตรฐานธรรมาหรือมาตรฐานทั่วไป หรืออาจจะไม่ได้เป็นไปตามที่มาตรฐานดังกล่าวกำหนดไว้ นั้น ส่วนมากแล้วมักเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้มีความเสี่ยงที่อาจจะก่อให้เกิดอันตรายได้โดยง่าย หรืออาจเป็นผลิตภัณฑ์ซึ่งมีกระบวนการผลิตไม่ซับซ้อน และไม่มีเรื่องของเทคนิคเฉพาะเข้ามาเกี่ยวข้องมากนัก ดังนั้น จึงไม่ได้บังคับให้ผู้ผลิตเหล่านี้ต้องทำตามมาตรฐาน หากแต่จะอาศัยความสมัครใจของผู้ผลิตเอง

สำหรับตัวอย่าง¹⁷ ของผลิตภัณฑ์ที่มีการกำหนดมาตรฐานทั่วไปไว้ นั้น เช่น

- ผ้าขนหนู มอก. 22-2539
- สบู่ซักล้าง มอก. 28-2531
- สบู่ถูตัว มอก. 29-2531

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 120-121.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 121.

¹⁷ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม).ให้ตีก่อนซื้อสินค้า[ออนไลน์], 20 พฤศจิกายน 2555. แหล่งที่มา http://app.tisi.go.th/mok/tisi7_3.html

- แปรงสีพื้น	มอก. 42-2525
- ยาสีฟัน	มอก. 45-2540
- น้ำตาลทราย	มอก. 56-2533
- น้ำส้มสายชู	มอก. 83-2527
- ผ้าห่มนอน	มอก. 120-2540
- รองเท้าแตะพองน้ำ	มอก. 131-2523
- ซอสพริก	มอก. 131-2523
- ปะหมี่กึ่งสำเร็จรูป	มอก. 271-2535
- ซีป	มอก. 199-2534
- กระดาษชำระ	มอก. 214-2530
- ลิปสติค	มอก. 234-2541
- ไฟฉาย	มอก. 245-2520
- ทองรูปพรรณ	มอก. 303-2522
- ปากกาลูกกลิ้ง	มอก. 346-2527
- ไม้จิ้มฟัน	มอก. 491-2526
- เครื่องแบบนักเรียน : ข้อกำหนดทั่วไป	มอก. 2137-2545
- เครื่องแบบนักเรียน : ผ้าเครื่องแบบนักเรียน	มอก. 2138-2545
- เครื่องแบบนักเรียน : สีขนาด	มอก. 2139-2545

สำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมใดที่ผู้ผลิตได้ทำการผลิตอย่างถูกต้องตามที่มีมาตรฐานกำหนดไว้ สามารถยื่นขอให้มีการตรวจสอบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้น ๆ เมื่อผ่านการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่และได้รับอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายมาตรฐานทั่วไปแล้ว ก็สามารถแสดงเครื่องหมายมาตรฐานดังกล่าวไว้บนผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือในผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของตน อีกทั้งยังเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคอีกด้วย

2.1.2.1.2 มาตรฐานบังคับ

มาตรฐานบังคับ หมายถึง การกำหนดมาตรฐานอุตสาหกรรมสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบางประเภทที่ผลิตขึ้น โดยมีการกำหนดว่าจะต้องมีมาตรฐานของรายละเอียด ส่วนประกอบต่าง ๆ ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้โดยพระราชกฤษฎีกา เนื่องด้วยความมุ่งหมายเพื่อความปลอดภัย เพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดแก่ประชาชน กิจการอุตสาหกรรม หรือเศรษฐกิจของประเทศ¹⁸

ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่จะต้องผลิตโดยอยู่ภายใต้มาตรฐานบังคับนั้น มักเป็นผลิตภัณฑ์ในประเภทที่มีความเสี่ยงที่อาจจะก่อให้เกิดอันตรายได้โดยง่าย เนื่องจากผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้น ๆ มักจะมีความสลับซับซ้อนทางด้านเทคนิค การผลิตที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเฉพาะ หรืออาศัยขั้นตอนการตรวจสอบที่ละเอียด เป็นต้น

ในปัจจุบันนี้ ผลิตภัณฑ์ที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐานบังคับอยู่จำนวนทั้งสิ้น 112 รายการ¹⁹ แบ่งแยกออกเป็นหมวดหมู่ ดังนี้

- หมวดโยธาและวัสดุก่อสร้าง จำนวน 25 รายการ

1. มอก. 15 เล่ม 1-2547 ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ เล่ม 1 ข้อกำหนดเกณฑ์คุณภาพ

2. มอก. 20-2543 เหล็กเส้นเสริมคอนกรีต : เหล็กเส้นกลม

¹⁸ สุดาศิริ วิศวกรรม, กฎหมายอุตสาหกรรม, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2543), หน้า 116.

¹⁹ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, ผลิตภัณฑ์ที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน[ออนไลน์], 9 มกราคม 2557. แหล่งที่มา http://app.tisi.go.th/standard/comp_tha.html

ขึ้นรูป

3. มอก. 24-2548 เหล็กเส้นเสริมคอนกรีต : เหล็กข้ออ้อย
4. มอก. 95-2540 ลวดเหล็กกล้าสำหรับคอนกรีตอัดแรง
5. มอก. 348-2540 เหล็กลวดคาร์บอนต่ำ
6. มอก. 420-2540 ลวดเหล็กกล้าดีเกลือสำหรับคอนกรีตอัดแรง
7. มอก. 528-2548 เหล็กกล้าคาร์บอนทรงแบนรีดร้อน สำหรับงานทั่วไปและงานขึ้นรูป
8. มอก. 880-2547 กระจกโพลติไล
9. มอก. 1227-2539 เหล็กโครงสร้างรูปพรรณรีดร้อน
10. มอก. 1228-2549 เหล็กโครงสร้างรูปพรรณขึ้นรูปเย็น
11. มอก. 1344-2541 กระจกโพลติไลตัดแสง
12. มอก. 1390-2539 เชื่อมพืดเหล็กกล้ารีดร้อน
13. มอก. 1479-2541 เหล็กกล้าคาร์บอนรีดร้อนแผ่นม้วน แผ่นแถบ แผ่นหนา และแผ่นบาง สำหรับงานโครงสร้างทั่วไป
14. มอก. 1499-2541 เหล็กกล้าคาร์บอนรีดร้อน แผ่นม้วน แผ่นแถบ แผ่นหนา และแผ่นบาง สำหรับงานโครงสร้างเชื่อมประกอบ
15. มอก. 1501-2552 เหล็กกล้าคาร์บอนทรงแบนรีดร้อน สำหรับงานโครงสร้างเครื่องจักรกล
16. มอก. 1735-2542 เหล็กกล้าคาร์บอนรีดร้อนแผ่นม้วนและแผ่นแถบสำหรับงานท่อ

17. มอก. 1999-2543 เหล็กกล้ารีดร้อนแผ่นม้วน แผ่นแถบ แผ่นหนา และแผ่นบาง สำหรับงานโครงสร้างรถยนต์

18. มอก. 2011-2543 เหล็กกล้ารีดร้อนแผ่นม้วน แผ่นแถบ แผ่นหนา และแผ่นบาง ที่ด้านการกัดกร่อนได้ดีในบรรยากาศ

19. มอก. 2012-2543 เหล็กกล้าคาร์บอนรีดเย็นแผ่นม้วน แผ่นแถบ และแผ่นตัด สำหรับงานทั่วไปและงานขึ้นรูป

20. มอก. 2060-2543 เหล็กกล้าคาร์บอนรีดร้อนแผ่นม้วน แผ่นแถบ แผ่นหนา และแผ่นบาง สำหรับงานถังก๊าซ

21. มอก. 15 เล่ม 1-2555 ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ เล่ม 1 ข้อกำหนดเกณฑ์คุณภาพ

22. มอก. 792-2554 เครื่องสุขภัณฑ์เซรามิก: โถส้วมนั่งราบ

23. มอก. 2508-2555 กระเบื้องเซรามิก

24. มอก. 2140-2546 เหล็กกล้ารีดแผ่นม้วน แผ่นแถบ และแผ่นตัดสำหรับงานรถยนต์

25. มอก. 1884-2542 เหล็กกล้ารีดร้อนทนแรงดึงสูงแผ่นม้วน แผ่นแถบ แผ่นหนา และแผ่นบาง ที่ปรับปรุงสมบัติการขึ้นรูป สำหรับงานโครงสร้างรถยนต์

- หมวดโคมภัณฑ์ จำนวน 12 รายการ

1. มอก. 53-2548 ไม้ขีดไฟ

2. มอก. 78-2549 ผงซักฟอก

3. มอก. 332-2537 เครื่องดับเพลิงยกหัวชนิดผงเคมีแห้ง

4. มอก. 685 เล่ม 1-2540 ของเล่น เล่ม 1 ข้อกำหนดทั่วไป
5. มอก. 685 เล่ม 2-2540 ของเล่น เล่ม 2 ภาชนะบรรจุและฉลาก
6. มอก. 685 เล่ม 3-2540 ของเล่น เล่ม 3 วิธีทดสอบและวิเคราะห์

7. มอก. 879-2553 ไฟแช็กก๊าซ

8. มอก. 882-2532 เครื่องดับเพลิงยกหิ้วชนิด: โฟม

9. มอก. 969-2533 หัวนมยางสำหรับขวดนม

10. มอก. 1025-2539 หัวนมยางดูดเล่น

11. มอก. 1136 -2536 फिल्मยืดหุ้มห่ออาหาร

12. มอก. 2440-2552 เครื่องใช้เหล็กกล้าไร้สนิม: ภาชนะหุงต้มที่มีรอยประสาน

- หมวดวิศวกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 42 รายการ

1. มอก. 4 เล่ม 1-2529 หลอดไฟฟ้า

2. มอก. 10-2529 ฟิวส์ก้ามปู

3. มอก. 11 เล่ม 3-2553 สายไฟฟ้าหุ้มฉนวนพอลิไวนิลคลอไรด์ แรงดันไฟฟ้าที่กำหนดไม่เกิน 450/750 โวลต์ เล่ม 3 สายไฟฟ้าไม่มีเปลือกสำหรับงานติดตั้งยึดกับที่

4. มอก. 11 เล่ม 4-2553 สายไฟฟ้าหุ้มฉนวนพอลิไวนิลคลอไรด์ แรงดันไฟฟ้าที่กำหนดไม่เกิน 450/750 โวลต์ เล่ม 4 สายไฟฟ้ามีเปลือกสำหรับงานติดตั้งยึดกับที่

5. มอก. 11 เล่ม 5-2553 สายไฟฟ้าหุ้มฉนวนพอลิไวนิลคลอไรด์ แรงดันไฟฟ้าที่กำหนดไม่เกิน 450/750 โวลต์ เล่ม 5 สายอ่อน

6. มอก. 11 เล่ม 101-2553 สายไฟฟ้าหุ้มฉนวนพอลิไวนิลคลอไรด์ แรงดันไฟฟ้าที่กำหนดไม่เกิน 450/750 โวลต์ เล่ม 101 สายไฟฟ้ามีเปลือกสำหรับงานทั่วไป

ดิน

7. มอก. 23-2521 บัลลัสต์สำหรับหลอดฟลูออเรสเซนต์
8. มอก. 85-2548 ตัวนำลวดกลมตีเกลียวร่วมศูนย์กลางสำหรับสายไฟฟ้าเหนือดิน
9. มอก. 183-2547 โกล์วสตาร์ทเตอร์สำหรับหลอดฟลูออเรสเซนต์
10. มอก. 293-2541 สายไฟฟ้าอะลูมิเนียมหุ้มด้วยฉนวนโพลีไวนิลคลอไรด์
11. มอก. 344-2549 ขั้วรับหลอดฟลูออเรสเซนต์และขั้วรับสตาร์ทเตอร์
12. มอก. 366-2547 เตารีดไฟฟ้า เฉพาะด้านความปลอดภัย
13. มอก. 408-2553 ทองแดงและทองแดงเจือสำหรับจุดประสงค์ทั่วไปทางไฟฟ้า: เส้น และแท่ง
14. มอก. 812-2548 มอเตอร์คอมเพรสเซอร์ เฉพาะด้านความปลอดภัย
15. มอก. 824-2551 สวิตช์ไฟฟ้าใช้ในที่อยู่อาศัยและสิ่งติดตั้งทางไฟฟ้ายึดกับที่ที่คล้ายกัน: ข้อกำหนดทั่วไป
16. มอก. 870-2532 เต้าไฟฟ้าชนิดตัวทำความร้อนแบบเปลือย เฉพาะด้านความปลอดภัย
17. มอก. 909-2548 เครื่องตัดวงจรกระแสเหลือแบบมีอุปกรณ์ป้องกันกระแสเกินสำหรับใช้ในที่อยู่อาศัยและใช้ในลักษณะที่คล้ายกัน
18. มอก. 934-2533 พัดลมไฟฟ้ากระแสสลับ เฉพาะด้านความปลอดภัย
19. มอก. 956-2533 หลอดฟลูออเรสเซนต์ เฉพาะด้านความปลอดภัย
20. มอก. 1039-2547 หม้อหุงข้าวไฟฟ้า เฉพาะด้านความปลอดภัย

21. มอก. 1195-2536 เครื่องใช้อิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์เกี่ยวข้อที่ใช้กับแหล่งจ่ายไฟฟ้า ประธาน สำหรับใช้ในที่อยู่อาศัย และงานทั่วไปที่มีลักษณะคล้ายกัน เฉพาะด้านความปลอดภัย
22. มอก. 1291-2545 ระบบกำลังไฟฟ้าต่อเนื่อง
23. มอก. 1291 เล่ม 1-2553 ระบบกำลังไฟฟ้าต่อเนื่อง เล่ม 1 คุณลักษณะที่ต้องการทั่วไปและคุณลักษณะที่ต้องการด้านความปลอดภัย
24. มอก. 1291 เล่ม 2-2553 ระบบกำลังไฟฟ้าต่อเนื่อง เล่ม 2 คุณลักษณะที่ต้องการด้านความเข้ากันได้ทางแม่เหล็กไฟฟ้า
25. มอก. 1291 เล่ม 3-2555 ระบบกำลังไฟฟ้าต่อเนื่อง เล่ม 3 วิธีระบุสมรรถนะและข้อกำหนดการทดสอบ
26. มอก. 1389-2539 เครื่องอบผ้า: เฉพาะด้านความปลอดภัย
27. มอก. 1462-2548 เครื่องซักผ้าใช้ในที่อยู่อาศัย
28. มอก. 1509-2547 กระทะไฟฟ้า เฉพาะด้านความปลอดภัย
29. มอก. 1693-2547 เครื่องทำน้ำร้อนไฟฟ้า น้ำผ่านร้อนทันที เฉพาะด้านความปลอดภัย
30. มอก. 1773-2548 เต้าไมโครเวฟสำหรับใช้ในที่อยู่อาศัย เฉพาะด้านความปลอดภัย
31. มอก. 1955-2551 บริษัทส่งสว่างและบริษัทที่คล้ายกัน: ซีดจำกัด สัญญาฉบับกวนวิทย์
32. มอก. 1985-2549 เครื่องใช้ไฟฟ้าสำหรับการดูแลผิวหรือผม เฉพาะด้านความปลอดภัย

33. มอก. 2062-2543 กระจกน้ำร้อนไฟฟ้า เฉพาะด้านความปลอดภัย
34. มอก. 2134-2553 เครื่องปรับอากาศสำหรับห้อง: ประสิทธิภาพพลังงาน
35. มอก. 2165-2548 เคเบิลเส้นใยนำแสง เล่ม 3-10 เคเบิลภายนอกอาคาร:
ข้อกำหนดคุณลักษณะเป็นรายการกลุ่มสำหรับเคเบิลเส้นใยนำแสงโทรคมนาคมติดตั้งใน ท่อร้อยสาย
และฝังดินโดยตรง
36. มอก. 2166-2548 เคเบิลเส้นใยนำแสง เล่ม 3-20 เคเบิลภายนอกอาคาร:
ข้อกำหนดคุณลักษณะเป็นรายการกลุ่มสำหรับเคเบิลเส้นใยนำแสงโทรคมนาคม แขนงในอาคารรับ
น้ำหนักตัวเองได้
37. มอก. 2186-2547 ตู้เย็นสำหรับใช้ในที่อยู่อาศัย เฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม:
ประสิทธิภาพพลังงาน
38. มอก. 2202-2547 สายไฟฟ้าแรงดันสูงหุ้มด้วยฉนวนครอสลิงกด์พอลิเอทิลีน
สำหรับแรงดันไฟฟ้าที่กำหนดตั้งแต่ 60 กิโลโวลต์ ถึง 115 กิโลโวลต์
39. มอก. 2214-2548 ตู้เย็นสำหรับใช้ในที่อยู่อาศัย เฉพาะด้านความปลอดภัย
40. มอก. 2217-2548 เซลล์และแบตเตอรี่ทุติยภูมิที่มีอิเล็กโทรไลต์แอลคาไลน์
หรืออิเล็กโทรไลต์อื่นที่ไม่ใช่กรด สำหรับการใช้งานแบบพกพา เฉพาะด้านความปลอดภัย
41. มอก. 2425-2552 เครื่องตัดวงจรใช้กระแสเหลือแบบไม่มีอุปกรณ์ป้องกัน
กระแสเกิน สำหรับใช้ในที่อยู่อาศัยและใช้ในลักษณะที่คล้ายกัน เล่ม 1 หลักเกณฑ์ทั่วไป
42. มอก. 2434-2552 สายเคเบิลโทรคมนาคม ตัวนำทองแดง หุ้มฉนวนพอลิโ
เลฟิน สำหรับการติดตั้งแบบแขวนในอากาศ
- หมวดวิศวกรรมของไหล จำนวน 3 รายการ
1. มอก. 17-2532 ท่อพีวีซีแข็งสำหรับใช้เป็นท่อน้ำดื่ม

ประหยัคน้ำ

2. มอก. 2066-2552 ฝักบัวอาบน้ำ เฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม: การประหยัคน้ำ

3. มอก. 2067-2552 ก๊อกน้ำสำหรับเครื่องสุขภัณฑ์ เฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม: การ

- หมวดอาหาร จำนวน 1 รายการ

1. มอก. 51-2530 สับประรดกระป๋อง

- หมวดวิศวกรรมส่งผ่านความร้อน จำนวน 2 รายการ

1. มอก. 27-2543 ถังกึ่งอัตโนมัติเชื่อมเหล็ก

2. มอก. 950-2547 แอลกอฮอล์แข็งสำหรับใช้เป็นเชื้อเพลิง

- หมวดวิทยาศาสตร์การแพทย์ จำนวน 6 รายการ

1. มอก. 30-2542 ไนทริลออกไซด์ที่ใช้ในการแพทย์

2. มอก. 30-2555 ไนทริลออกไซด์ที่ใช้ในการแพทย์

3. มอก. 531-2546 ภาชนะพลาสติกสำหรับบรรจุผลิตภัณฑ์เภสัชปราศจากเชื้อ

4. มอก. 539-2546 คาร์บอนไดออกไซด์ทางการแพทย์

5. มอก. 540-2545 ออกซิเจนทางการแพทย์

6. มอก. 540-2555 ออกซิเจนทางการแพทย์

- หมวดสีและวาร์นิช จำนวน 3 รายการ

1. มอก. 496-2553 ทินเนอร์สำหรับเด็กเกอร์

2. มอก. 520-2553 ทินเนอร์สำหรับสีพ่นแห้งเร็วไนโตรเซลลูโลส

3. มอก. 1149-2548 สีเทียน

- หมวดวิศวกรรมเครื่องกลและยานพาหนะ จำนวน 18 รายการ

1. มอก. 196-2536 กระจกนิรภัยสำหรับรถยนต์: กระจกหลายชั้น
2. มอก. 197-2536 กระจกนิรภัยสำหรับรถยนต์: กระจกเทมเปอร์
3. มอก. 198-2536 กระจกนิรภัยสำหรับรถยนต์: กระจกโชนเทมเปอร์
4. มอก. 341-2543 ท่อไอเสียรถจักรยานยนต์
5. มอก. 369-2539 หมวกนิรภัยสำหรับผู้ใช้งานพาหนะ(ถรงค์ เมธิยนต์พิริยะ, 7 ธันวาคม 2555)
6. มอก. 370-2552 ถังก๊าซปิโตรเลียมเหลวสำหรับเครื่องยนต์สันดาปภายใน
7. มอก. 683-2530 ยางในรถจักรยานยนต์
8. มอก. 721-2551 เข็มขัดนิรภัยสำหรับรถยนต์
9. มอก. 787-2551 เครื่องยนต์ดีเซลขนาดเล็กระบายความร้อนด้วยน้ำ
10. มอก. 1040-2541 น้ำมันเครื่องสำหรับเครื่องยนต์เบนซินสองจังหวะ
11. มอก. 2155-2546 รถยนต์ขนาดเล็กที่ใช้เครื่องยนต์ดีเซล เฉพาะด้านความปลอดภัย: สารมลพิษจากเครื่องยนต์ระดับที่ 6
12. มอก. 2160-2546 รถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์เบนซิน เฉพาะด้านความปลอดภัย: สารมลพิษจากเครื่องยนต์ระดับที่ 7
13. มอก. 2315-2551 รถยนต์ขนาดใหญ่ที่ใช้เครื่องยนต์แบบจุดระเบิดด้วยการอัด เฉพาะด้านความปลอดภัย: สารมลพิษจากเครื่องยนต์ระดับที่ 4

14. มอก. 2320-2552 รถยนต์ขนาดใหญ่ที่ใช้เครื่องยนต์แบบจุดระเบิดด้วยประกายไฟที่ใช้ก๊าซธรรมชาติหรือก๊าซปิโตรเลียมเหลวเป็นเชื้อเพลิง เฉพาะด้านความปลอดภัย: สารมลพิษจากเครื่องยนต์ระดับที่ 1

15. มอก. 2350-2551 รถจักรยานยนต์ เฉพาะด้านความปลอดภัย: สารมลพิษจากเครื่องยนต์ระดับที่ 6

16. มอก. 2540-2554 รถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์แบบจุดระเบิดด้วยประกายไฟ เฉพาะด้านความปลอดภัย: สารมลพิษจากเครื่องยนต์ระดับที่ 8

17. มอก. 2550-2554 รถยนต์ขนาดเล็กที่ใช้เครื่องยนต์แบบจุดระเบิดด้วยการอัด เฉพาะด้านความปลอดภัย: สารมลพิษจากเครื่องยนต์ระดับที่ 7

18. มอก. 2555-2554 รถยนต์ขนาดเล็กที่ใช้เครื่องยนต์แบบจุดระเบิดด้วยประกายไฟที่ใช้ก๊าซธรรมชาติหรือก๊าซปิโตรเลียมเหลวเป็นเชื้อเพลิง เฉพาะด้านความปลอดภัย: สารมลพิษจากเครื่องยนต์ระดับที่ 8

- หมวดเคมี จำนวน 1 รายการ

1. มอก. 1746-2545 แอมโมเนียมไนเตรดสำหรับวัตถุระเบิดแอนโฟ

เมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์ทั้ง 112 รายการ ที่อยู่ภายใต้มาตรฐานบังคับ จะเห็นว่า ล้วนแล้วแต่เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทั้งคุณลักษณะภายนอกและภายในนั้นมีความซับซ้อนและมีความเกี่ยวข้องกับเทคนิคทางด้านวิศวกรรม อิเล็กทรอนิกส์ และไฟฟ้าเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งองค์ประกอบทางเทคนิคเหล่านี้ เป็นปัจจัยที่จะก่อให้เกิดอันตรายได้โดยง่ายหากผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ได้ถูกผลิตขึ้นอย่างไม่ถูกวิธี ไม่ตรงตามมาตรฐาน หรือไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมที่เหมาะสม

ดังนั้น มาตรฐานบังคับที่ใช้สำหรับสินค้าทั้ง 112 รายการนี้ จึงเป็นมาตรฐานที่มีการกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ แตกต่างไปจากมาตรฐานทั่วไปหรือมาตรฐานธรรมดา เพราะต้องมี

ความระมัดระวังเกี่ยวกับอันตรายต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ความเข้มงวดในการผลิตสินค้าย่อมต้องมีมากตามไปด้วยเช่นกัน

2.1.2.1.3 ความแตกต่างระหว่างมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบทั่วไปและแบบบังคับ

ในข้างต้น ได้กล่าวถึงมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีอยู่ในปัจจุบันว่าสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมทั่วไป
2. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบังคับ

ซึ่งมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมทั้ง 2 ประเภทนี้มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมทั่วไป ด้วยวัตถุประสงค์หลัก ๆ คือ เป็นการกำหนดขึ้นเพื่อให้เกิดการคุ้มครองผู้บริโภค และเพื่อให้ผู้ประกอบการได้นำมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมทั่วไปดังกล่าวไปใช้สำหรับการอ้างอิงในตัวผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ต่อไปในอนาคต²⁰ (เบญจมาพร เอกฉัตร, 20 ธันวาคม 2555)

ส่วนมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบังคับจะมีความแตกต่างจากมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมทั่วไป กล่าวคือ มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบังคับนั้น สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้ทำการพิจารณาแล้วว่ามีความจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานดังกล่าวขึ้น เนื่องจาก²¹

1. เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค
2. เพื่อความมั่นคงของประเทศชาติ
3. เพื่อความมั่นคงของอุตสาหกรรม

²⁰ สัมภาษณ์ เบญจมาพร เอกฉัตร, ผู้อำนวยการสำนักบริหารมาตรฐาน 1 สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 20 ธันวาคม 2555.

²¹ เรื่องเดียวกัน

4. เพื่อความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อม

จากความจำเป็นทั้ง 4 ประการนี้ จะเห็นว่ามาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบ บังคับนั้นจะถูกกำหนดขึ้นทันที หากว่าผลิตภัณฑ์ที่ผู้ประกอบการได้ทำการผลิต เป็นผลิตภัณฑ์ที่ นอกเหนือจากจะต้องมีความระมัดระวังต่อความปลอดภัยของผู้บริโภคแล้ว ยังเป็นผลิตภัณฑ์ที่เข้า ข่ายว่าจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติ ความมั่นคงทางอุตสาหกรรม และความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งหากจะกล่าวโดยรวม ผลิตภัณฑ์เช่นว่านี้จะต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่มี อันตรายในตัวผลิตภัณฑ์เอง ซึ่งระดับของความอันตรายนั้นจะต้องเป็นเกณฑ์ที่แตกต่างจาก ผลิตภัณฑ์โดยทั่วไป เช่น ผลิตภัณฑ์จำพวกโยธา วัสดุก่อสร้าง โภคภัณฑ์บางชนิด ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับวิศวกรรมไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ วิศวกรรมเครื่องกลและยานพาหนะ วิศวกรรมของไหล วิศวกรรมส่งผ่านความร้อน ผลิตภัณฑ์เคมี ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์การแพทย์ สีและวารันนิช อาหารจำพวกสับปะรดกระป๋อง เป็นต้น ซึ่งหากพิจารณาถึงลักษณะทางกายภาพของผลิตภัณฑ์ เหล่านี้ จะเห็นว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ลึกลับแต่มีอันตรายในตัวเอง อีกทั้งยังมีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิด อันตรายต่อผู้ใช้ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ อีกด้วยเช่นกัน

อย่างกรณีวัสดุก่อสร้าง หากผลิตออกมาแล้วไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบังคับ ย่อมมีความเสี่ยงที่จะส่งผลให้ไม่สามารถรับน้ำหนักของสิ่งก่อสร้าง ได้ตามมาตรฐานที่ควรจะเป็น ทำให้สิ่งก่อสร้างเสียหาย หรืออาจพังทลาย ก่อให้เกิดอันตรายต่อ ผู้คนและทรัพย์สินในบริเวณนั้น ๆ ได้ หรืออย่างกรณีของผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ ต่าง ๆ ซึ่งมีระบบภายในตัวผลิตภัณฑ์ที่ค่อนข้างซับซ้อน อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับเรื่องไฟฟ้าต่าง ๆ โดยตรง หากผลิตภัณฑ์ดังกล่าวผลิตออกมาแล้วไม่เป็นไปตามที่มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม บังคับกำหนดเอาไว้ ย่อมมีโอกาสเสี่ยงที่จะเกิดอันตราย เช่น อาจเกิดระเบิด เกิดไฟฟ้ลัดวงจร หรืออันตรายอื่นใดต่อผู้ใช้ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ หรือในกรณีผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับวิศวกรรมต่าง ๆ ย่อมมี ความยากและซับซ้อนในการผลิตเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของกลไกทาง วิศวกรรมโดยตรง หากมีความผิดพลาด การผลิตไม่เป็นไปตามที่มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม บังคับกำหนดไว้ ย่อมจะก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ใช้ผลิตภัณฑ์อย่างแน่นอน

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่จะต้องนำมาพิจารณาในกรณีของข้อยกเว้น ความรับผิดสำหรับผู้ประกอบการภายใต้ร่างพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น จากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย คือ มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบังคับ หรือ Mandatory Regulation/ Mandatory Standard โดยเป็นมาตรฐานประเภทที่อยู่ในบริบทของเหตุลุดพัน ความรับผิดของผู้ประกอบการซึ่งถูกคณะกรรมการกฤษฎีกาตัดออกไปจากในชั้นของร่าง พระราชบัญญัตินั้นเอง

สำหรับเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในข้อกำหนดของมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม บังคับ จะมีการอ้างอิงมาจากมาตรฐานในระดับสากลเป็นหลัก เช่น มาตรฐานในกลุ่มของไฟฟ้า สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจะอ้างอิงจากมาตรฐานของ IEC (International Electrotechnical Commission) เป็นหลัก²² สำหรับ IEC นั้นเป็นคณะกรรมการระหว่างประเทศ ว่าด้วยมาตรฐานสาขาอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นองค์การอิสระที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการ จัดทำมาตรฐานระหว่างประเทศเกี่ยวกับด้านไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ ที่ เกี่ยวข้อง²³ (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม) ซึ่งในส่วนของสำนักงานมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมก็จะยึดหลักการตามมาตรฐานที่ IEC กำหนดสำหรับผลิตภัณฑ์กลุ่มไฟฟ้า โดยจะไม่ไปอ้างอิงตามมาตรฐานระดับประเทศของประเทศอื่น ๆ เช่น มาตรฐาน JIS ของประเทศ ญี่ปุ่น²⁴ อย่างไรก็ตาม ก็จะต้องมีการนำมาปรับให้เหมาะสมกับการทดสอบของประเทศไทย โดย ต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ด้วย เช่น สภาพอากาศของประเทศไทย ความชื้น หรือปัจจัย แวดล้อมอื่น ๆ ที่มีความแตกต่างกันระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ ซึ่งจะมีผลให้เงื่อนไขใน การทดสอบนั้นต้องปรับเปลี่ยนให้มีความสอดคล้องกับปัจจัยที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

²² เรื่องเดียวกัน

²³ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, คณะกรรมการระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐานสาขา อิเล็กทรอนิกส์[ออนไลน์], 22 ธันวาคม 2555. แหล่งที่มา http://app.tisi.go.th/iso_iec/iec_t.html

²⁴ สัมภาษณ์ เบญจมาพร เอกฉัตร, ผู้อำนวยการสำนักบริหารมาตรฐาน 1 สำนักงานมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 20 ธันวาคม 2555.

2.1.2.2 เครื่องหมายมาตรฐานอุตสาหกรรม

เครื่องหมายมาตรฐานอุตสาหกรรมของไทยในปัจจุบันนี้มีไว้เพื่อแสดงให้เห็นว่าสินค้านั้น ๆ ได้ผ่านการรับรองมาตรฐาน มีความเหมาะสมปลอดภัยในการใช้งาน ก่อให้เกิดความมั่นใจของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้า ซึ่งจะมีสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือ สมอ. ที่ได้ให้การรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ โดยจะมีการอนุญาตให้แสดงเครื่องหมายไว้กับผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานนั้น ๆ และในปัจจุบัน เครื่องหมายมาตรฐานอุตสาหกรรมของไทยมีอยู่ด้วยกันสองเครื่องหมาย คือ เครื่องหมายมาตรฐานทั่วไป และ เครื่องหมายมาตรฐานบังคับ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้²⁵ (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม)

2.1.2.2.1 เครื่องหมายมาตรฐานทั่วไป

เครื่องหมายมาตรฐานทั่วไปนั้น กำหนดขึ้นเพื่อใช้สำหรับการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์โดยทั่วไป โดยผู้ประกอบการที่ทำผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายใต้การกำหนดของเครื่องหมายดังกล่าว สามารถยื่นขอใบอนุญาตแสดงเครื่องหมายมาตรฐานได้โดยความสมัครใจของผู้ประกอบการเอง ซึ่งเมื่อสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้ตรวจสอบโรงงาน กรรมวิธีในการผลิต และทำการทดสอบผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการ หากพบว่าทุกอย่างเป็นไปตามเกณฑ์ที่มาตรฐานกำหนดไว้แล้ว สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมก็จะอนุญาตให้ผู้ประกอบการดังกล่าวสามารถแสดงเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ได้

ซึ่งตามพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 มาตรา 16 ก็ได้กล่าวไว้ว่า

“ผู้ใดทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีประกาศกำหนดมาตรฐานแล้ว จะแสดงเครื่องหมายมาตรฐานกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้นได้ ต้องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ และได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ

²⁵ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, เครื่องหมายมาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์[ออนไลน์], 14 พฤศจิกายน 2555. แหล่งที่มา http://www.tisi.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=1942%3A2009-12-22-05-06-00&catid=13&Itemid=97

การขออนุญาต การตรวจสอบ และการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”

สำหรับลักษณะของเครื่องหมายมาตรฐานทั่วไปนั้น จะมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส วางในลักษณะทำมุมสี่สิบห้าองศากับพื้นราบ²⁶ มีเส้นทแยงมุมขีดไขว้กัน ปลายเส้นเป็นหัวลูกศร และจะมีสีใดหรือขนาดเท่าใดก็ได้ ดังภาพ

ภาพที่ 1 เครื่องหมายมาตรฐานทั่วไป²⁷

โดยได้เครื่องหมาย จะมีเลขกำกับไว้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มีการแสดงลำดับที่ในการออกเครื่องหมายดังกล่าว และปีพุทธศักราชที่ออกเครื่องหมายดังกล่าวด้วยเช่นกัน ดังภาพ

²⁶ สุดาศิริ วศวงศ์, กฎหมายอุตสาหกรรม,(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2543), หน้า 143.

²⁷ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, เครื่องหมายมาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์[ออนไลน์], 14 พฤศจิกายน 2555. แหล่งที่มา http://www.tisi.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=1942%3A2009-12-22-05-06-00&catid=13&Itemid=97

ดังกล่าวคือเครื่องหมายมาตรฐานทั่วไป

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ← มอก. 56-2533. ⇨ ปีพ.ศ. ที่ออกเลข มอก.
↓
ลำดับที่ในการออกเลขมอก.

ภาพที่ 2 ตัวอย่างเครื่องหมายมาตรฐานทั่วไปแบบมีเลขที่มอก²⁸ (ห้องปฏิบัติการทดสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์พลาสติกของไทย)

จากตัวอย่างรูปภาพเครื่องหมายมาตรฐาน มอก. 56-2533 คือผลิตภัณฑ์น้ำตาลทราย ซึ่งหากผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้รับการรับรองคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ก็จะสามารถแสดงเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบนสินค้าน้ำตาลทรายดังกล่าวได้

2.1.2.2.2 เครื่องหมายมาตรฐานบังคับ

เครื่องหมายมาตรฐานบังคับนั้น กำหนดขึ้นเพื่อความปลอดภัย และเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ประชาชน หรือแก่กิจการอุตสาหกรรม หรือเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเอาไว้ให้ผลิตภัณฑ์บางชนิดต้องเป็นไปตามมาตรฐานบังคับ ซึ่งปัจจุบันมีจำนวน 112 รายการดังที่ได้กล่าวเอาไว้แล้ว โดยทั้งผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้นำเข้าจะต้องผลิต จำหน่าย และนำเข้าแต่ผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานตามที่สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมกำหนดเท่านั้น หากไม่ทำตามย่อมจะมีความผิดตามกฎหมาย

²⁸ ห้องปฏิบัติการทดสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์พลาสติกของไทย, สารระนำรู้เกี่ยวกับมาตรฐานอุตสาหกรรม [ออนไลน์], 14 พฤศจิกายน 2555. แหล่งที่มา <http://plastic.oie.go.th/LSP/AboutTIS.aspx>

เมื่อผู้ประกอบการได้กระทำการใด ๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายใต้กำหนดของมาตรฐานบังคับแล้ว ก็จะสามารถดำเนินการขออนุญาตต่อสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมให้มีการอนุญาตให้ผลิตภัณฑ์นั้นได้ใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานดังกล่าว ซึ่งเมื่อสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้ตรวจดูแล้ว และพบว่าผลิตภัณฑ์นั้นเป็นไปตามมาตรฐานบังคับอย่างมีขาดตกบกพร่อง ก็จะอนุญาตให้ผู้ประกอบการรายนั้นได้แสดงเครื่องหมายมาตรฐานบังคับไว้บนผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ได้

ดังที่พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 มาตรา 20 ได้บัญญัติไว้ ดังนี้

“ผู้ใดทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน ต้องแสดงหลักฐานให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ และได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ

การขออนุญาต การตรวจสอบ และการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ลักษณะของเครื่องหมายมาตรฐานบังคับนั้น จะมีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส วางในลักษณะทำมุมสี่สิบห้าองศากับพื้นราบ²⁹ มีเส้นทแยงมุมขีดไขว้กัน ปลายเส้นเป็นหัวลูกศร และจะมีสีใดหรือขนาดเท่าใดก็ได้เช่นเดียวกับเครื่องหมายมาตรฐานทั่วไป หากแต่จะมีลักษณะที่แตกต่างกับเครื่องหมายมาตรฐานทั่วไปอยู่ประการหนึ่ง คือ เครื่องหมายมาตรฐานบังคับจะต้องมีกรอบรูปวงกลมอยู่ชั้นนอก และล้อมรอบกรอบสี่เหลี่ยมจัตุรัสไว้ ดังที่ปรากฏตามภาพ

²⁹ สุดาศิริ วศวงศ์, กฎหมายอุตสาหกรรม,(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2543), หน้า 143.

ภาพที่ 3 เครื่องหมายมาตรฐานบังคับ³⁰

ภายใต้เครื่องหมายมาตรฐานบังคับดังกล่าว จะมีการระบุถึงลำดับที่ในการออกเลขมาตรฐานอุตสาหกรรม และปีพุทธศักราชที่ออกเช่นเดียวกันกับที่ปรากฏในเครื่องหมายมาตรฐานทั่วไป ตัวอย่างเลขเครื่องหมายมาตรฐานบังคับ เช่น มอก.1462-2548 เป็นหมายเลขกำกับเครื่องหมายมาตรฐานบังคับที่ใช้สำหรับเครื่องซักผ้าใช้ในที่อยู่อาศัย เป็นต้น ซึ่งสินค้าอุตสาหกรรมจำนวน 112 รายการดังกล่าวมาในข้างต้นจะต้องปฏิบัติตามให้เป็นที่มาตรฐานบังคับกำหนดไว้สำหรับผลิตภัณฑ์นั้น ๆ อย่างเคร่งครัด

2.1.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของไทย

2.1.3.1 พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2551

ในปัจจุบัน กฎหมายที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องของมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของไทยนั้น คือ พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2551 โดยในส่วนของผลิตภัณฑ์ที่ต้องเป็นไปตามมาตรฐานบังคับ หรือผลิตภัณฑ์ที่มีพระราช

³⁰ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, เครื่องหมายมาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์[ออนไลน์], 14 พฤศจิกายน 2555. แหล่งที่มา http://www.tisi.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=1942%3A2009-12-22-05-06-00&catid=13&Itemid=97

กฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐานนั้น ได้มีการกำหนดไว้ในมาตรา 20 ดังนี้(สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม)

“ภายใต้บังคับมาตรา 25 ผู้ใดทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน ต้องแสดงหลักฐานให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบและได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ

การขออนุญาต การตรวจสอบ และการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ผลิตภัณฑ์ที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐานดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 25 นั้น คือ มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบบังคับ ซึ่งในปัจจุบันมีอยู่ด้วยกันทั้งสิ้น 112 มาตรฐานตามที่ได้กล่าวไปแล้วในข้อ 2.1.2.1.2 ซึ่งมาตรฐานต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีการกำหนดขึ้นโดยอ้างอิงจากมาตรฐานสากล หรือมาตรฐานของประเทศสหรัฐอเมริกา หรือของประเทศในกลุ่มยุโรป โดยพิจารณาตามความเหมาะสมที่จะนำมาปรับใช้กับผลิตภัณฑ์ในประเทศไทย

2.1.3.2 ที่มาของผลิตภัณฑ์ที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน

ในส่วนของผลิตภัณฑ์ที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน กล่าวคือ เป็นมาตรฐานบังคับนั้น ล้วนแล้วแต่เป็นการกำหนดมาตรฐานขึ้นมาโดยอ้างอิงถึงมาตรฐานสากล หรือมาตรฐานของประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ เป็นต้น ตัวอย่างที่มาของการกำหนดมาตรฐานบังคับของสินค้าเหล่านี้ เช่น

1. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมรถยนต์ขนาดเล็กที่ใช้เครื่องยนต์แบบจุดระเบิดด้วยประกายไฟที่ใช้ก๊าซธรรมชาติ หรือก๊าซปิโตรเลียมเป็นเชื้อเพลิง เฉพาะด้านความปลอดภัย: สารมลพิษจากเครื่องยนต์ ระดับที่ 1 (มอก. 2555-2554)³¹

มาตรฐานดังกล่าวได้กำหนดปริมาณสารมลพิษ โดยดำเนินการตามแนวทางของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ซึ่งเทียบเคียงกับมาตรฐาน EURO 4 โดยใช้เอกสาร UN/ECE Regulation No.83 Rev.3 และ Commission Regulation (EC) มาเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรฐานดังกล่าวของไทย

2. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเข็มขัดนิรภัยสำหรับรถยนต์ (มอก. 721-2551)³²

มาตรฐานดังกล่าวมีการกำหนดขึ้นโดยสอดคล้องกับความก้าวหน้าทางวิชาการ รวมถึงสอดคล้องกับมาตรฐานสากลที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน อันได้แก่ UN/ECE Regulation No.16 Rev.5

3. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเครื่องตัดวงจรรีใช้กระแสเหลือแบบไม่มีอุปกรณ์ป้องกันกระแสเกิน สำหรับใช้ในที่อยู่อาศัย และใช้ในลักษณะที่คล้ายกัน (มอก. 2425-2552)³³

มาตรฐานดังกล่าวได้ถูกกำหนดขึ้น โดยอาศัยมาตรฐานของ IEC 61008-1 Edition 2.1: 2002 เป็นแนวทาง

³¹ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มอก. 2555-2554[ออนไลน์], 1 กุมภาพันธ์ 2557. แหล่งที่มาของข้อมูล <http://app.tisi.go.th/standard/fulltext/TIS-2555-2554m.pdf>

³² สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มอก. 2555-2554[ออนไลน์], 1 กุมภาพันธ์ 2557. แหล่งที่มาของข้อมูล <http://app.tisi.go.th/standard/fulltext/TIS-721-2551m.pdf>

³³ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มอก. 2555-2554[ออนไลน์], 1 กุมภาพันธ์ 2557. แหล่งที่มาของข้อมูล <http://app.tisi.go.th/standard/fulltext/TIS-2425-2552m.pdf>

4. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมทองแดงและทองแดงเจือสำหรับจุดประสงค์ทั่วไปทางไฟฟ้า: เส้น และแท่ง (มอก. 408-2553)³⁴

มาตรฐานดังกล่าวได้ถูกกำหนดขึ้นโดยมีความสอดคล้องกับมาตรฐาน BS EN 13601 (2002) มาตรฐาน BS EN 10002-1 (2001) มาตรฐาน BS EN ISO 7439 (2000) และ IEC 60468 (1974)

5. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมไฟแช็กก๊าซ (มอก. 879-2553)³⁵

มาตรฐานดังกล่าวได้ถูกกำหนดขึ้นโดยอาศัยมาตรฐานสากลเป็นแนวทาง คือ มาตรฐาน ISO 9994-2005

6. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมออกซิเจนทางการแพทย์ (มอก. 540-2555)³⁶

มาตรฐานดังกล่าวถูกกำหนดขึ้นโดยอาศัยมาตรฐาน The United States Pharmacopeia, 32 Revision, 2009 ซึ่งเป็นมาตรฐานของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นแนวทาง

2.2 การควบคุมคุณภาพ

2.2.1 หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพ

การควบคุมคุณภาพ หรือ Quality Control (QC) เป็นวิธีการสำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่งสำหรับนำมาใช้ควบคุมและตรวจสอบคุณภาพ ประสิทธิภาพในการใช้งาน รวมถึงความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในกิจการอุตสาหกรรมทั่วโลก

³⁴ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มอก. 2555-2554[ออนไลน์], 1 กุมภาพันธ์ 2557. แหล่งที่มาของข้อมูล <http://app.tisi.go.th/standard/fulltext/TIS-408-2553m.pdf>

³⁵ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มอก. 2555-2554[ออนไลน์], 1 กุมภาพันธ์ 2557. แหล่งที่มาของข้อมูล <http://app.tisi.go.th/standard/fulltext/TIS-879-2553m.pdf>

³⁶ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มอก. 2555-2554[ออนไลน์], 1 กุมภาพันธ์ 2557. แหล่งที่มาของข้อมูล <http://app.tisi.go.th/standard/fulltext/TIS-540-2555m.pdf>

การควบคุมคุณภาพนั้นเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาควบคู่ไปกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เนื่องจากการจะผลิตผลิตภัณฑ์ออกมาให้ได้ตรงตามที่มาตรฐานกำหนดย่อมต้องอาศัยเครื่องมือหรือวิธีการบางอย่างเข้ามาช่วย นั่นก็คือการใช้วิธีการควบคุมคุณภาพ เพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ได้ และรับรองว่าผลิตภัณฑ์นั้นเป็นไปตามมาตรฐานที่วางเอาไว้ และสามารถสร้างความมั่นใจในการเลือกใช้สินค้าให้กับผู้บริโภคอุปโภคได้

2.2.1.1 ความหมายของการควบคุมคุณภาพ

การควบคุมคุณภาพนั้นได้มีผู้ให้ความหมายไว้อยู่หลายประการ แต่หากพิจารณาโดยรวมแล้ว ย่อมมีความหมายโดยสังเขปดังนี้ เช่น

หมายถึง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำให้ผลผลิตอันได้แก่สินค้าหรือการบริการ มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้งานได้ดี ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวมานี้ ได้แก่ การควบคุมเกี่ยวกับวัตถุดิบ การออกแบบ กระบวนการผลิต การตรวจสอบผลผลิต เป็นต้น ตลอดจนหมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทำเพื่อให้การผลิตเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยผ่านการตรวจสอบ การจัดวัตถุดิบ การควบคุมพนักงาน ตลอดจนการควบคุมกระบวนการผลิต เป็นต้น³⁷ (วิชัย แหวนเพชร, 2547)

บางครั้งมีการแยกความหมายของคำว่าควบคุม และ คุณภาพ ออกจากกันก่อน โดยการควบคุม หมายถึง การบังคับให้กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินการตามแผนที่วางเอาไว้ ส่วนคำว่า คุณภาพ หมายถึง ผลผลิตที่มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้งาน มีการออกแบบได้ดี และมีรายละเอียดเป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนดไว้ ซึ่งในความหมายโดยรวมของสองคำดังกล่าวนี้ หากกล่าวโดยครอบคลุม หมายถึง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การคัดเลือกวัตถุดิบ การจัดการกระบวนการผลิต การตรวจสอบหรือทดสอบผลผลิต เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ออกมาดี เป็นไปตามแบบ มีความประณีต สวยงาม เรียบร้อย สามารถนำไปใช้งานได้ดีโดยสะดวก และเหมาะสมกับราคา³⁸ (ยุทธ ไถยวรรณ, 2545)

³⁷ วิชัย แหวนเพชร, การวางแผนและควบคุมการผลิต, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: ธรรมมลการพิมพ์, 2547), หน้า 132-133.

³⁸ ยุทธ ไถยวรรณ, การบริหารการผลิตในงานอุตสาหกรรม, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2545), หน้า 245-246.

2.2.1.2 ประวัติความเป็นมาของการควบคุมคุณภาพ

การควบคุมคุณภาพนั้นได้เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลายาวนานแล้ว เริ่มตั้งแต่ที่มนุษย์เรารู้จักการผลิต ส่งผลให้มีการควบคุมคุณภาพของกระบวนการผลิตเป็นสำคัญ โดยการผลิตจะต้องมีผลผลิตที่ดี หรือจะต้องไม่มีผลผลิตที่เสียหาย เป็นต้น³⁹

ความสำคัญของการผลิต ตลอดจนการควบคุมการผลิตเริ่มมีบทบาทสำคัญมากขึ้นเมื่อก้าวเข้าสู่ยุคของการเติบโตทางอุตสาหกรรมที่มีการผลิตเป็นจำนวนมากขึ้น และการผลิตส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากโรงงาน เนื่องจากในขั้นตอนของการผลิตนั้นจะมีวัตถุดิบสำหรับใช้ในการผลิตมากมายที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ส่งผลให้การควบคุมคุณภาพการผลิตจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญอย่างมาก ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้ว คุณภาพของผลิตภัณฑ์จะเกิดขึ้นโดยเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น เครื่องจักร วัตถุดิบ ความชำนาญของคนงาน ตลอดจนกรรมวิธีและกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์นั้น ๆ⁴⁰

การควบคุมคุณภาพ หากจะแบ่งออกเป็นช่วงเวลาเพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการสามารถแบ่งได้ ดังต่อไปนี้

1. ยุคก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรม⁴¹ (กิตติศักดิ์ พลอยพานิชเจริญ, 2550)

มนุษย์เราได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องคุณภาพมาเป็นระยะเวลายาวนานตั้งแต่อดีตแล้ว อย่างไรก็ตาม ในอดีตนั้น คุณภาพนับเป็นเรื่องที่ขึ้นกับอัตวิสัยเฉพาะของผู้ผลิต เนื่องจากผู้ผลิตและผู้ใช้ผลิตภัณฑ์มักเป็นคนคนเดียวกัน กล่าวคือ แต่ละคนย่อมผลิตสิ่งของต่าง ๆ ไว้ใช้เอง ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องจัดการปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพมากนัก หลังจากนั้น เมื่อถึงยุคของแรงงานฝีมือ ช่วงปี ค.ศ. 1700-1900 การผลิตเริ่มเพิ่มมากขึ้น โดยในปี ค.ศ. 1798 อีลิ วิทนี (Eli Whitney) ได้เสนอแนวคิดเรื่องความสามารถในการแทนกันได้ของชิ้นส่วนต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นแนวความคิดแรกในการนำคุณภาพมาควบคุมการผลิต

³⁹ วิชัย แหวนเพชร, การวางแผนและควบคุมการผลิต, หน้า 133.

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน

⁴¹ กิตติศักดิ์ พลอยพานิชเจริญ, หลักการการควบคุมคุณภาพ, (กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2550), หน้า 6.

2. ยุคหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรม⁴²

เมื่อการปฏิวัติอุตสาหกรรมเริ่มขึ้น จึงเริ่มมีการนำเอาเครื่องจักรมาใช้ผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ แทนแรงงานคนที่เคยใช้แต่เดิม ซึ่งส่งผลให้เกิดความสลับซับซ้อนในกระบวนการผลิต เนื่องจากมีการแบ่งงานออกเป็นส่วนย่อย ๆ และด้วยเหตุดังกล่าว ส่งผลให้เฟรดเดอริก เทเลอร์ (Frederick Taylor) วิศวกรชาวอเมริกัน บิดาแห่งวิทยาการจัดการ ได้เสนอแนวคิดการแบ่งหน้าที่วางแผนออกมาจากหน้าที่ด้านการปฏิบัติการ โดยให้ผู้จัดการและวิศวกรทำหน้าที่วางแผนงาน ส่วนหัวหน้างานและพนักงานจะทำหน้าที่ด้านการปฏิบัติการ

ในยุคนี้ได้มีการพัฒนาวิธีการควบคุมคุณภาพขึ้นมา โดยเฮท.เอฟ. ดอดจ์ (H.F. Dodge) และเฮท.ซี. โรมิก (H.C. Romig) พนักงานของบริษัท Bell Telephone ได้นำเอาหลักการทางสถิติมาใช้สำหรับชักสิ่งตัวอย่างของผลิตภัณฑ์เพื่อการยอมรับ นอกจากนั้น วอลเทอร์ เอ. ชิววาร์ด (Walter A. Shewhart) ชาวอเมริกัน ได้นำแผนภูมิการควบคุมคุณภาพมาใช้กับบริษัท Bell Telephone เพื่อบริหารงานและประเมินคุณภาพด้วยเช่นกัน⁴³

3. ยุคระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง

ในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง เป็นช่วงที่มีการพัฒนาการควบคุมคุณภาพอย่างมาก เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้นักวิชาการด้านคุณภาพจำนวนมากมาจัดการเกี่ยวกับการผลิตอาวุธของกองทัพ มีการพัฒนาแผนการชักสิ่งตัวอย่าง และพัฒนาแผนภูมิควบคุมเพื่อประโยชน์ต่อการควบคุมคุณภาพของกระบวนการผลิตอาวุธ ซึ่งเป็นการควบคุมกระบวนการโดยอาศัยวิธีการทางสถิติ⁴⁴

4. ยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

⁴² เรื่องเดียวกัน, หน้า 7.

⁴³ วิชัย แหวนเพชร, การวางแผนและควบคุมการผลิต, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: ธรรมมลการพิมพ์, 2547), หน้า 133.

⁴⁴ กิติศักดิ์ พลอยพานิชเจริญ, หลักการการควบคุมคุณภาพ, (กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2550), หน้า 7.

เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองจบลง ในช่วงปี ค.ศ. 1951 เอ.วี. ไฟเกนบาม (A.V. Feigenbaum) ได้เสนอแนวคิดในการควบคุมคุณภาพที่ทุกคนมีส่วนร่วม⁴⁵ กล่าวคือ ไม่ได้เน้นแต่เฉพาะการควบคุมคุณภาพด้านเทคนิคหรือวิธีการทางเทคนิคเท่านั้น หากแต่ได้เน้นด้านการควบคุมคุณภาพโดยอาศัยการประสานงานกัน เสนอให้มีการร่วมมือระหว่างหน่วยงานทุกแผนกในองค์กร รวมถึงมีการเสริมสร้างความเข้าใจด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้แก่บุคลากรทุกระดับในองค์กร⁴⁶ (ศูนย์บำรุงรักษาและการจัดการอุตสาหกรรม) เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันของสมาชิกในองค์กรให้มีส่วนร่วมเพื่อควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ในทุกขั้นตอน ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้รับการพัฒนามาเป็นการบริหารคุณภาพโดยรวมในเวลาต่อมานั่นเอง

5. ยุคโลกาภิวัตน์

เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง การค้าเสรีเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง และมีประเทศผู้นำทางอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เยอรมนี ฝรั่งเศส ได้ทำการแข่งขันทางด้านคุณภาพของสินค้าเพิ่มสูงขึ้น⁴⁷ และในยุคนี้เองที่มีการเริ่มใช้อุณหภูมิมาตรฐาน ISO 9000 ซึ่งเป็นมาตรฐานระบบการบริหารคุณภาพ⁴⁸ โดยประเทศไทยก็ได้รับเอาอุณหภูมิมาตรฐานดังกล่าวมาใช้ โดยประกาศเป็นมาตรฐานอุตสาหกรรมของไทยนั่นเอง

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการควบคุมคุณภาพเริ่มต้นขึ้นเมื่อมนุษย์รู้จักการผลิต และมีการเพิ่มความเข้มข้นและให้ความสำคัญกับการควบคุมคุณภาพมากขึ้นเมื่อก้าวเข้าสู่ยุคที่โลกขับเคลื่อนไปด้วยการอุตสาหกรรม การผลิตสินค้าจำนวนมากโดยผลิตผ่านโรงงาน ส่งผลให้การควบคุมคุณภาพได้เข้ามามีบทบาทเพื่อควบคุมให้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมานั้นเป็นไปตามเกณฑ์

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน

⁴⁶ ศูนย์บำรุงรักษาและการจัดการอุตสาหกรรม สถาบันไทย-เยอรมัน คัดจากบทความของกิตติวัฒน์ สิริเกษม สุข, ประวัติความเป็นมาของการควบคุมคุณภาพ[ออนไลน์], 27 พฤศจิกายน 2555. แหล่งที่มา <http://www.tgipmt.com/articles/productivity/18>

⁴⁷ เรื่องเดียวกัน

⁴⁸ กิตติศักดิ์ พลอยพานิชเจริญ, หลักการการควบคุมคุณภาพ, (กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2550), หน้า 8.

หรือมาตรฐานที่มีการกำหนดไว้สำหรับผลิตภัณฑ์นั้น ๆ จวบจนปัจจุบัน การควบคุมคุณภาพ นับเป็นปัจจัยสำคัญที่อุตสาหกรรมทั่วโลกต่างนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการแข่งขันระหว่างกัน

2.2.1.3 ขั้นตอนของการควบคุมคุณภาพ

การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์นั้น เป็นการควบคุมคุณภาพไม่เพียงแต่เฉพาะวิธีการที่ใช้ภายในสถานประกอบการเท่านั้น หากแต่ยังรวมไปถึงการควบคุมคุณภาพของการออกแบบ การกำหนดมาตรฐานต่าง ๆ คุณภาพของการผลิต การตลาด และการให้บริการลูกค้า ด้วยเช่นกัน⁴⁹

สำหรับแนวคิดของการควบคุมคุณภาพ สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ระยะ⁵⁰ ดังนี้

1. การกำหนดคุณภาพในระดับนโยบาย เป็นขั้นที่ผู้บริหารจะต้องกำหนดนโยบาย สำหรับจัดการควบคุมคุณภาพ เพื่อให้การควบคุมคุณภาพดังกล่าวสามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามที่มาตรฐานได้กำหนดไว้ และออกแบบกระบวนการผลิตให้สามารถผลิตได้ตามคุณภาพที่ต้องการ ทั้งนี้ มาตรฐานที่กำหนดนั้นจะเข้ามาควบคุมทั้งในส่วนของวัตถุดิบ ชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิต และตัวผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมาเสร็จเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมาในขั้นตอนสุดท้ายเป็นไปตามที่มาตรฐานได้กำหนดไว้
3. การควบคุมคุณภาพของการผลิต จะช่วยในการสนับสนุนให้มาตรฐานที่ออกแบบไว้นั้นดีขึ้น โดยต้องมีการควบคุมคุณภาพในส่วนของวิธีการผลิตอย่างเข้มงวดและเคร่งครัด มีการตรวจสอบคุณภาพของวัตถุดิบหรือชิ้นส่วน ควบคุมขั้นตอนกระบวนการผลิตสินค้า ตลอดจนตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้

⁴⁹ วิชัย แหวนเพชร, การวางแผนและควบคุมการผลิต, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: ธรรกมลการพิมพ์, 2547), หน้า 136.

⁵⁰ เรืองเดียวกัน

4. การควบคุมคุณภาพภายหลังการผลิตที่เสร็จสิ้นลงแล้ว อันได้แก่การควบคุมคุณภาพในช่วงของการรอส่ง รอจำหน่าย รอการติดตั้ง หรือรอการใช้งาน ทั้งนี้ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมีคุณภาพครบถ้วนอย่างแท้จริงในทุกกระบวนการ

2.2.1.4 ข้อควรคำนึงในการควบคุมคุณภาพ⁵¹

การควบคุมคุณภาพให้ได้ประสิทธิภาพนั้น จะต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการควบคุมคุณภาพ ซึ่งแต่ละปัจจัยจะมีส่วนช่วยให้ผลของคุณภาพที่ได้ออกมา มีความสมบูรณ์มากที่สุด

สำหรับสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในกระบวนการควบคุมคุณภาพนั้น มีดังจะกล่าวต่อไปนี้

1. อุปกรณ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับวัดเกณฑ์คุณภาพของผลิตภัณฑ์ต้องมีความเหมาะสมแม่นยำ สามารถใช้วัดเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ได้อย่างดี ไม่ผิดพลาด
2. ผู้ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบและควบคุมคุณภาพนั้น จะต้องมีความรู้ ความชำนาญ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว สามารถตัดสินใจได้หากเกิดกรณีที่การควบคุมคุณภาพไม่สามารถอาศัยเครื่องมือในการวัดได้
3. จะต้องมีการตั้งเกณฑ์ของมาตรฐานไว้เป็นหลักอย่างแน่นอน เพื่อที่ว่าหากผลิตภัณฑ์ผลิตออกมาแล้วไม่มีคุณสมบัติผ่านตามเกณฑ์ของมาตรฐานที่กำหนด ก็จะต้องถือว่าผลิตภัณฑ์นั้นไม่ได้คุณภาพและไม่ผ่านมาตรฐานนั่นเอง
4. เครื่องมือที่ใช้สำหรับการตรวจสอบคุณภาพนั้น จะต้องได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงในการใช้งานอยู่เสมอ
5. มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหาร หรือผู้ที่จัดการทางด้านฝ่ายผลิตจะต้องให้ความรู้และอธิบายแก่พนักงานทุกแผนกให้เข้าใจในเรื่องของคุณภาพ รวมถึงอดถึงเรื่องของ

⁵¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 135-136.

มาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพ เพื่อป้องกันมิให้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีคุณภาพหรือไม่ได้มาตรฐานหลุดออกไปยังท้องตลาดได้ เนื่องจากหากเป็นดังนั้นแล้ว ย่อมจะก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อภาพรวมของการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์นั้น ๆ

2.2.2 การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

2.2.2.1 การตรวจสอบกับการควบคุมคุณภาพ

ในกระบวนการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งคือเรื่อง การตรวจสอบผลิตภัณฑ์ ซึ่งจุดประสงค์ของการตรวจสอบนั้น เป็นไปเพื่อที่จะหาชิ้นส่วน ส่วนประกอบ หรือผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพต่ำกว่าที่มาตรฐานกำหนดไว้⁵²

สำหรับการตรวจสอบผลิตภัณฑ์นั้น สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การวัด หรือการทดสอบในลักษณะต่าง ๆ ทั้งนี้ จะขึ้นอยู่กับชนิดของผลิตภัณฑ์ที่ถูกตรวจสอบ ซึ่งการตรวจสอบดังกล่าวมานี้ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการตรวจสอบเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพตามที่มาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ได้กำหนดไว้

ดังนั้น การตรวจสอบและการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ จึงเป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมาและผ่านการควบคุมคุณภาพโดยอาศัยการตรวจสอบ เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐานอย่างแท้จริง

ในขั้นตอนของการผลิต ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการควบคุมคุณภาพนั้น การตรวจสอบที่เกิดขึ้นในขั้นตอนดังกล่าว มักจะแบ่งการตรวจสอบออกเป็นสามสถานที่⁵³ ดังต่อไปนี้

1. การตรวจสอบวัตถุดิบและชิ้นส่วนสำหรับนำมาประกอบเป็นผลิตภัณฑ์จากภายนอกแหล่งผลิต ซึ่งอาจเป็นการตรวจสอบจากแหล่งที่มาของวัตถุดิบนั้น ๆ เป็นการตรวจสอบเพื่อควบคุมคุณภาพที่เริ่มตั้งแต่ต้นทางของกระบวนการการผลิต

⁵² เรื่องเดียวกัน, หน้า 138.

⁵³ เรื่องเดียวกัน

2. การตรวจสอบที่เกิดขึ้นภายในสถานประกอบการ ซึ่งเป็นการตรวจสอบในระหว่างกระบวนการของการผลิตผลิตภัณฑ์นั้น ๆ เพื่อควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์ในระหว่างการดำเนินการผลิตให้เป็นไปอย่างไม่บกพร่อง และเป็นไปตามที่มาตรฐานได้กำหนดไว้

3. การตรวจสอบภายหลังจากที่ผลิตภัณฑ์นั้นผ่านกระบวนการผลิตจนสำเร็จรูปแล้ว ซึ่งเป็นการควบคุมคุณภาพอีกครั้งหนึ่งให้เกิดความแน่ใจว่าผลิตภัณฑ์นั้น ๆ มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานก่อนที่ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจะออกจำหน่ายไปยังท้องตลาด

2.2.2.2 หลักการตรวจสอบเพื่อควบคุมคุณภาพของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของไทย

สำหรับการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ในประเทศไทยนั้น เป็นไปเพื่อที่จะให้ผลิตภัณฑ์ซึ่งผู้ประกอบการได้ผลิตออกมานั้นมีคุณสมบัติและความปลอดภัยเป็นไปตามที่มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบังคับได้กำหนดไว้ โดยเมื่อผู้ประกอบการผ่านการตรวจสอบควบคุมคุณภาพจากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแล้วก็จะได้รับใบอนุญาตจากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เพื่อแสดงกับตัวผลิตภัณฑ์หรือโรงงานว่าได้ผ่านเกณฑ์ตามที่มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบังคับได้กำหนดไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

การตรวจสอบเพื่อควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์นั้นจะต้องพิจารณาไปตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะสำหรับผลิตภัณฑ์นั้น ๆ เช่น การตรวจสอบบัลลาสต์เหล็ก เครื่องซักผ้า หรือหมวกนิรภัยสำหรับผู้ใช้งานพาหนะ ก็ย่อมมีความแตกต่างกันไปตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในมาตรฐานของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด ส่งผลให้การตรวจสอบเพื่อควบคุมคุณภาพซึ่งจะใช้วิธีการเก็บตัวอย่างผลิตภัณฑ์มาตรวจสอบนั้นจึงจำเป็นต้องพิจารณาถึง⁵⁴

1. กระบวนการในการผลิต
2. คุณลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท

⁵⁴ สัมภาษณ์ เบญจมาพร เอกฉัตร, ผู้อำนวยการสำนักบริหารมาตรฐาน 1 สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 20 ธันวาคม 2555.

3. คุณสมบัติจากผลิตภัณฑ์ที่เราต้องการ

โดยส่วนใหญ่แล้ว การเก็บตัวอย่างผลิตภัณฑ์เพื่อมาตรวจสอบจะเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งจากที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้เหตุผลว่าที่ไม่นำข้อยกเว้นความรับผิดชอบผู้ประกอบการในกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐมาบัญญัติไว้ในมาตรา 7 แห่งร่างพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น สาเหตุหนึ่งเป็นเพราะว่าในการตรวจสอบสินค้าของผู้ประกอบการจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง ทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่ดีสามารถหลุดลอดออกไปได้ อย่างไรก็ตาม กระบวนการในการตรวจสอบผลิตภัณฑ์โดยการสุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบนั้น เป็นประเพณีที่วงการอุตสาหกรรมทั่วโลกได้นำมาปฏิบัติ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสภาพของประเทศไทย การจะให้ดำเนินการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ทุกชิ้นที่ผลิตออกมานั้นจะส่งผลโดยตรงต่อภาระค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้น ซึ่งแน่นอนว่าผู้ประกอบการในประเทศไทยที่โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมไม่อาจจะแบกรับค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้ หรือหากจะต้องแบกรับ ก็แน่นอนว่าผู้ประกอบการจะต้องผลักภาระดังกล่าวไปที่ผู้บริโภคหรือผู้ใช้ โดยการขึ้นราคาของผลิตภัณฑ์ที่นำออกขายในท้องตลาด ซึ่งในท้ายที่สุดผู้บริโภคอาจเป็นผู้ที่ไม่สามารถแบกรับต่อภาระค่าใช้จ่ายในผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวได้ ผู้ประกอบการซึ่งขายผลิตภัณฑ์ไม่ได้ก็อาจเกิดการขาดทุนและหยุดกิจการไปในที่สุด ผลกระทบก็จะเกิดขึ้นตามมาต่อประเทศชาติและการพัฒนาอุตสาหกรรมของไทย

สิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการควบคุมคุณภาพ คือ การควบคุมคุณภาพนั้นไม่ได้ทำการควบคุมเฉพาะตัวผลิตภัณฑ์ หากแต่มีการควบคุมตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มแรกก่อนที่ผู้ประกอบการจะได้รับใบอนุญาต โดยจะมีการตรวจสอบเพื่อควบคุมคุณภาพของโรงงานผลิตภัณฑ์ และมีการตรวจติดตามในทุก ๆ ปี อีกทั้งยังตรวจติดตามผลิตภัณฑ์ซึ่งได้วางจำหน่ายอยู่ตามท้องตลาดด้วย จะเห็นได้ว่าการควบคุมคุณภาพนั้นจะต้องดำเนินการไปตลอดอย่างต่อเนื่องในทุกขณะที่ผู้ประกอบการได้ผลิตผลิตภัณฑ์และประกอบการการค้าของตัวเองของตน

หลักสำหรับการตรวจสอบเพื่อควบคุมคุณภาพนั้น ทางสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้ยึดถือหลัก System Five เป็นเกณฑ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้⁵⁵

1. สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจะมีการตรวจประเมินโรงงานก่อนที่จะให้ผู้ประกอบการได้รับใบอนุญาต (pre-license)

2. นอกจากการตรวจประเมินโรงงานแล้ว สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจะมีการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ที่ผู้ประกอบการได้ผลิตขึ้นก่อนที่จะให้ผู้ประกอบการได้รับใบอนุญาต (pre-license)

3. สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจะมีการตรวจติดตามในเรื่องของคุณภาพโรงงานภายหลังจากที่ได้ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ประกอบการแล้ว เพื่อตรวจสอบว่าหลังจากที่ผู้ประกอบการได้รับใบอนุญาตแล้วนั้น ระบบจัดการต่าง ๆ ของโรงงานยังคงดีเหมือนเดิมหรือไม่นั่นเอง (post-license)

4. นอกจากนั้น สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจะทำการตรวจติดตามในเรื่องของคุณภาพผลิตภัณฑ์ โดยมีการสุ่มตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่ได้รับอนุญาตแล้วเพื่อนำไปตรวจดูว่าภายหลังจากการได้รับอนุญาต ผลิตภัณฑ์ยังคงคุณภาพที่ดีอยู่หรือไม่ (post-license)

5. สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจะมีการตรวจตลาด ซึ่งจะเป็นการซื้อผลิตภัณฑ์ตัวอย่างที่มีอยู่ในท้องตลาดไปทดสอบคุณภาพ เนื่องจากผลิตภัณฑ์ในท้องตลาดนั้นเป็นผลิตภัณฑ์ของจริงที่จะส่งต่อถึงผู้ใช้ ผู้บริโภค อีกทั้งยังมีการตรวจร้านค้าในตลาดว่ามีการขายผลิตภัณฑ์ที่มีเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบังคับเท่านั้น หากขายผลิตภัณฑ์ซึ่งต้องอยู่ภายใต้ของมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบังคับแต่กลับไม่มีการแสดงเครื่องหมายดังกล่าว ก็ย่อมจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 ตามมาตรา 36 นั่นเอง⁵⁶ (market surveillance)

⁵⁵ เรื่องเดียวกัน

⁵⁶ พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 มาตรา 36

จากการพิจารณาถึงกรณีดังกล่าวจะเห็นว่า กระบวนการในการตรวจสอบผลิตภัณฑ์นั้น นอกจากที่ตัวผู้ประกอบการเองจะต้องทำการควบคุมคุณภาพโดยการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ของตนเองแล้ว ยังต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบจากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งจะเข้ามาควบคุมคุณภาพทั้งในส่วนของโรงงานที่ผลิต ตัวผลิตภัณฑ์ รวมถึงการตรวจติดตามต่าง ๆ ที่จะต้องจัดให้มีขึ้นในทุก ๆ ปี ซึ่งจะเห็นได้ว่าการควบคุมคุณภาพที่เกิดขึ้นนั้นจะต้องดำเนินไปโดยตลอด ทั้งนี้ เพื่อจะขจัดผลิตภัณฑ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ใช้หรือผู้บริโภค ซึ่งจะช่วยให้ผลิตภัณฑ์ที่ไปสู่ผู้บริโภคนั้นมีความปลอดภัย และมีประสิทธิภาพเหมาะสมตามที่มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้น ๆ ได้กำหนดไว้

2.2.2.3 วิธีหรือเทคนิคที่ใช้ในการตรวจสอบเพื่อควบคุมคุณภาพ

สำหรับการควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ในส่วนของวิธีการหรือเทคนิคซึ่งใช้เพื่อการตรวจสอบวัตถุดิบ ส่วนประกอบ ชิ้นส่วนต่าง ๆ ตลอดจนผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการผลิตออกมาเป็นสำเร็จรูปแล้วนั้น มีอยู่หลายวิธีด้วยกัน ดังนี้⁵⁷

1. การตรวจสอบด้วยการสัมผัสของมนุษย์ โดยอาศัยประสาทสัมผัสทั้ง 5 เข้ามาช่วยในการตรวจสอบ ได้แก่ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส นั่นเอง
2. การตรวจสอบโดยการใช้เครื่องมือ เพื่อจะได้ทราบถึงคุณสมบัติเฉพาะอย่างของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ เช่น รูปร่าง ลักษณะภายนอกและภายใน ปริมาณ มวล น้ำหนัก เป็นต้น
3. การตรวจสอบจากห้องทดลอง ซึ่งการตรวจสอบในลักษณะนี้จะใช้เมื่อต้องการทราบคุณสมบัติทางด้านฟิสิกส์ หรือทางด้านเคมี ที่เป็นส่วนประกอบของวัตถุดิบหรือของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ

ห้ามนำให้ผู้ใดโฆษณา จำหน่าย หรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม โดยรู้หรือไม่ว่าไม่เป็นไปตามมาตรา 16 มาตรา 20 มาตรา 20 ทวิ มาตรา 21 มาตรา 21 ทวิ มาตรา 29 หรือมาตรา 33 วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หรือโดยรู้หรือไม่ว่าเป็นผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ใช้หรือแสดงเครื่องหมายมาตรฐานอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 31 มาตรา 32 หรือมาตรา 35

⁵⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 138-139.

4. การตรวจสอบโดยการทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ทราบว่าหากนำผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไปใช้งานจริงแล้ว ผลที่ได้จะเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่

ทั้งนี้ วิธีการหรือเทคนิคที่จะนำมาใช้ในการตรวจสอบเพื่อควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมาในข้างต้นนั้น การจะเลือกใช้วิธีใด หรือเทคนิคแบบใด จะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในส่วนประกอบ หรือผลิตภัณฑ์ในแต่ละชนิด เนื่องจากคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์แต่ละอย่าง ขึ้นส่วนประกอบ หรือวัตถุประสงค์แต่ละชิ้นย่อมไม่เหมือนกัน จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการหรือเทคนิคในการตรวจสอบที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้ได้ผลที่เหมาะสมและดีที่สุดสำหรับประเภทและชนิดของวัตถุประสงค์ ชิ้นส่วนประกอบ หรือผลิตภัณฑ์นั้น ๆ

2.2.2.4 ความถี่ที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์

ในกระบวนการของการตรวจสอบเพื่อควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน สามารถแบ่งออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. การตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์แบบ 100 เปอร์เซนต์ กล่าวคือ เป็นการตรวจสอบผลิตภัณฑ์หมดทุกชิ้น⁵⁸
2. การตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์โดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งได้ว่า การชักสิ่งตัวอย่าง

โดยปกติแล้ว การตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์แบบตรวจสอบทั้ง 100 เปอร์เซนต์มักจะเป็นไปได้น้อย หรือเป็นไปได้เลย⁵⁹ (ยุทธ ไกยวรรณ & พงศ์ หรดาล, 2555) เนื่องจากมีความไม่เหมาะสมและไม่เอื้ออำนวยอยู่หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของค่าใช้จ่าย เพราะจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ทุกชิ้น ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงมาก ดังนั้น การตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่นิยมใช้กันโดยทั่วไป จึงเป็นวิธีการสุ่มตัวอย่างของ

⁵⁸ เรื่องเดียวกัน

⁵⁹ ยุทธ ไกยวรรณ และ พงศ์ หรดาล, การควบคุมคุณภาพ, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2555), หน้า 305.

ผลิตภัณฑ์เพื่อนำมาตรวจสอบ โดยจะเป็นการสุ่มเลือกจากกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่เป็นตัวแทนมาตรวจสอบแทนผลิตภัณฑ์ทั้งหมด

2.2.3 การสุ่มตัวอย่างตรวจสอบและหลักการทางสถิติ

เนื่องด้วยการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มักเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากผลิตภัณฑ์มาตรวจสอบ โดยการสุ่มตัวอย่างดังกล่าว เป็นการอาศัยหลักการทางสถิติเข้ามา มีการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลจากข้อมูลที่วิเคราะห์นั้น ๆ เพื่อนำมาพิจารณาถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ว่าผ่านเกณฑ์หรือมาตรฐานที่มีการกำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งจะเป็นการช่วยในการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์นั้น

2.2.3.1 หลักทางสถิติที่ใช้ในการควบคุมคุณภาพ

การควบคุมคุณภาพด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างผลิตภัณฑ์มาตรวจสอบ จะต้องอาศัยกระบวนการทางสถิติเข้ามาช่วยในการตัดสินใจ โดยกระบวนการตัดสินใจทางสถิตินั้น จะต้องมีการเก็บสิ่งตัวอย่างเพื่อให้เป็นตัวแทนของประชากร กล่าวคือ เก็บตัวอย่างผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นตัวแทนของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ในล็อตนั้นทั้งหมด โดยการเก็บตัวอย่างจะอาศัยการสุ่ม และการทำซ้ำ ทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแทนของผลิตภัณฑ์ทั้งหมด แล้วนำมาทำการวิเคราะห์เพื่อจะสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ทั้งหมดได้⁶⁰

หลักการทางสถิตินั้น นับเป็นศาสตร์ทางเทคนิคอย่างหนึ่งในทางคณิตศาสตร์ ซึ่งจะนำมาใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการรวบรวมตรวจสอบ เพื่อแปลความหมายของข้อมูลนั้น⁶¹ และทำการสรุปผลต่อไป

หลักการทางสถิติจะมีการดำเนินการทั้งหมด 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล⁶²

⁶⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 209.

⁶¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

⁶² เรื่องเดียวกัน, หน้า 13-20.

เป็นการดำเนินการรวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับผลิตภัณฑ์ โดยมีทั้งข้อมูลเชิงคำพูด และข้อมูลเชิงตัวเลข ด้วยวิธีดังต่อไปนี้

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการนับ โดยเป็นการนับว่าผลิตภัณฑ์ที่เสียนั้นมีเป็นจำนวนเท่าใด แล้วจดบันทึกเอาไว้

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการวัดหรือชั่ง โดยจะอาศัยเครื่องมือมาวัด เช่น วัดความกว้าง ความยาว ปริมาตร หรือเครื่องมือสำหรับชั่งน้ำหนัก เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูลหากทำได้ถูกต้อง ย่อมจะส่งผลให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความแม่นยำและน่าเชื่อถือด้วยเช่นกัน เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว หากว่าข้อมูลที่รวบรวมได้มีจำนวนมาก ก็จะนำข้อมูลดังกล่าวมาแจกแจงความถี่

การแจกแจงความถี่ หมายถึง การนำข้อมูลที่รวบรวมมาได้ ซึ่งยังเป็นข้อมูลดิบที่เป็นตัวเลข มาจัดระเบียบใหม่ให้เป็นกลุ่มหรือเป็นหมวดหมู่ เพื่อความสะดวก และง่ายต่อการวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอค่าสถิติต่าง เช่น ค่าของอันตรภาคชั้น ค่ากลางของข้อมูล ค่าเฉลี่ยของข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ ค่าสัดส่วนของเสีย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ยข้อบกพร่อง หรือค่าความแปรปรวน เป็นต้น⁶³

สำหรับการแจกแจงความถี่นั้น สามารถแบ่งได้ออกเป็นสามวิธี ดังต่อไปนี้

วิธีที่หนึ่ง คือ การแจกแจงความถี่โดยการเรียงลำดับของข้อมูล โดยอาจเรียงลำดับจากค่ามากไปหาค่าน้อย หรือจากค่าน้อยไปหาค่ามาก เพื่อจะได้ทราบค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดของข้อมูลในชุดนั้น

วิธีที่สอง คือ การแจกแจงความถี่โดยการจัดเรียงลำดับของข้อมูลเป็นกลุ่ม โดยจัดตามความเหมาะสมของข้อมูล โดยจะสร้างเป็นตารางเพื่อแจกแจงความถี่ของข้อมูลออกมา และแบ่งข้อมูลที่ใกล้เคียงกันอยู่เป็นกลุ่มในตารางเดียวกัน

⁶³ เรืองเดียวกัน, หน้า 14

วิธีที่สาม คือ การแจกแจงความถี่โดยการจัดของมูลให้อยู่ในรูปของกราฟ ซึ่งจะช่วยให้สามารถเห็นข้อมูลได้อย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจนมากที่สุด โดยอาจอยู่ในรูปของกราฟฮิสโตแกรม ซึ่งมีลักษณะเป็นกราฟแท่ง หรืออยู่ในรูปของกราฟความถี่สะสม ซึ่งจะมีลักษณะเป็นเส้นกราฟแสดงของมูลเรียงลำดับจากค่าน้อยไปหาค่ามาก หรือจากค่ามากไปหาค่าน้อยก็ย่อมได้

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ก็ให้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์ เพื่อจะได้ตัดสินใจว่าจะยอมรับ หรือปฏิเสธผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ที่ผลิตออกมา⁶⁴

3. การแปลความหมาย

เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลออกมาแล้ว จะได้เป็นผลลัพธ์ที่เป็นค่าของสถิติ และจะนำค่าสถิติที่ผ่านการวิเคราะห์นั้นมาพิจารณาควบคู่กับมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อจะได้นำเสนอข้อมูลนั้น ๆ ให้กับฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่อไป⁶⁵

4. การนำเสนอข้อมูล

เมื่อได้ผลจากการวิเคราะห์ค่าของสถิติออกมาแล้ว ก็ให้นำเสนอข้อมูลไปยังฝ่ายบริหาร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ตัดสินใจว่าจะดำเนินการต่าง ๆ ต่อไปอย่างไร⁶⁶ เช่น การตัดสินใจรับผลิตภัณฑ์ในล็อตดังกล่าว หรือ การปฏิเสธไม่รับผลิตภัณฑ์ล็อตดังกล่าว เป็นต้น

2.2.3.2 การสุ่มตัวอย่างหรือการชักสิ่งตัวอย่างบนหลักการของความน่าจะเป็น

สำหรับการควบคุมคุณภาพนั้น สิ่งที่สำคัญตามที่ได้กล่าวมาแล้ว คือ การสุ่มตัวอย่างผลิตภัณฑ์มาตรวจสอบ หรือสามารถเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า การชักสิ่งตัวอย่าง

⁶⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 21.

⁶⁵ เรื่องเดียวกัน

⁶⁶ เรื่องเดียวกัน

การชักสิ่งตัวอย่างจะมีเงื่อนไขที่สำคัญ คือ ประชากรหรือผลิตภัณฑ์ในล็อตที่จะทำการชักสิ่งตัวอย่างเพื่อมาศึกษาและตรวจสอบ จะต้องเป็นประชากรหรือผลิตภัณฑ์ซึ่งมีคุณลักษณะที่ใกล้เคียงกัน⁶⁷

การชักสิ่งตัวอย่างนั้นขึ้นอยู่กับหลักการสองแบบ คือ⁶⁸ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2550)

1. การชักสิ่งตัวอย่างโดยอาศัยหลักความน่าจะเป็น

เป็นการชักสิ่งตัวอย่างหรือสุ่มตัวอย่างของประชากรโดยคำนึงถึงหลักของความน่าจะเป็น เป็นการชักสิ่งตัวอย่างแบบไม่เจาะจง เพื่อที่จะได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผลต่อไปถึงประชากรทั้งหมด

2. การชักสิ่งตัวอย่างโดยไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็น

การชักสิ่งตัวอย่างหรือสุ่มตัวอย่างในแบบดังกล่าว เป็นการชักสิ่งตัวอย่างของประชากรแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งมักจะใช้สำหรับกรณีที่ไม่สามารถกำหนดขอบเขตของประชากรได้แน่นอน สิ่งอำนวยความสะดวกและเวลามีจำกัด จำต้องอาศัยการตัดสินใจตามความสะดวกของผู้วิจัยเป็นหลักนั่นเอง เช่น การศึกษาถึงผู้ป่วยทางจิต ผู้ติดสารเสพติด เป็นต้น

สำหรับการควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้น ในกระบวนการสุ่มตรวจตัวอย่างผลิตภัณฑ์ หรือการชักสิ่งตัวอย่างนั้น จะเป็นการชักสิ่งตัวอย่างโดยอาศัยหลักความน่าจะเป็น โดยวิธีการชักสิ่งตัวอย่างดังกล่าวสามารถแบ่งออกได้ 4 วิธีด้วยกัน ดังนี้⁶⁹

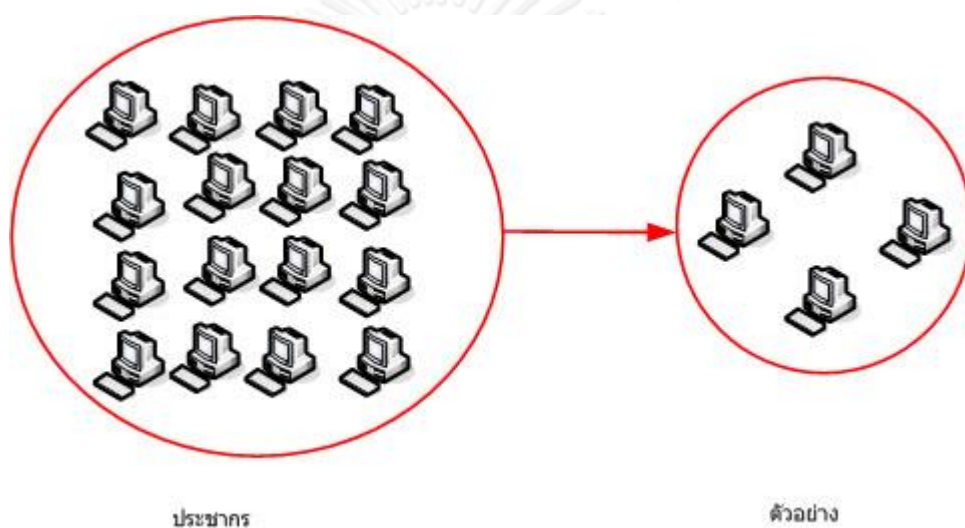
1. การชักสิ่งตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)(วิธีสุ่มอาหาร)

⁶⁷ กิตติศักดิ์ พลอยพานิชเจริญ, หลักการการควบคุมคุณภาพ,(กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2550), หน้า 212.

⁶⁸ ศิริชัย กาญจนวาสี, สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย,(กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550), หน้า 123-131.

⁶⁹ กิตติศักดิ์ พลอยพานิชเจริญ, หลักการการควบคุมคุณภาพ,(กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2550), หน้า 213-214.

เป็นการชักสิ่งตัวอย่างที่เหมาะสมกับกรณีที่ประชากรหรือผลิตภัณฑ์มีคุณลักษณะที่ใกล้เคียงกันมาก มีขนาดไม่ใหญ่ โดยการชักสิ่งตัวอย่างจะให้โอกาสแก่ผลิตภัณฑ์แต่ละชิ้นเท่า ๆ กัน ซึ่งการชักสิ่งตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่ายนี้มีข้อดี คือ มีความง่ายและสะดวกในการนำมาใช้ สามารถประมาณค่าต่าง ๆ ได้ง่าย แต่อย่างไรก็ตาม วิธีการดังกล่าวจะไม่เหมาะกับการสุ่มตัวอย่างจากผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างกันมาก หรือผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดใหญ่ซึ่งจะส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงตามมาด้วยนั่นเอง

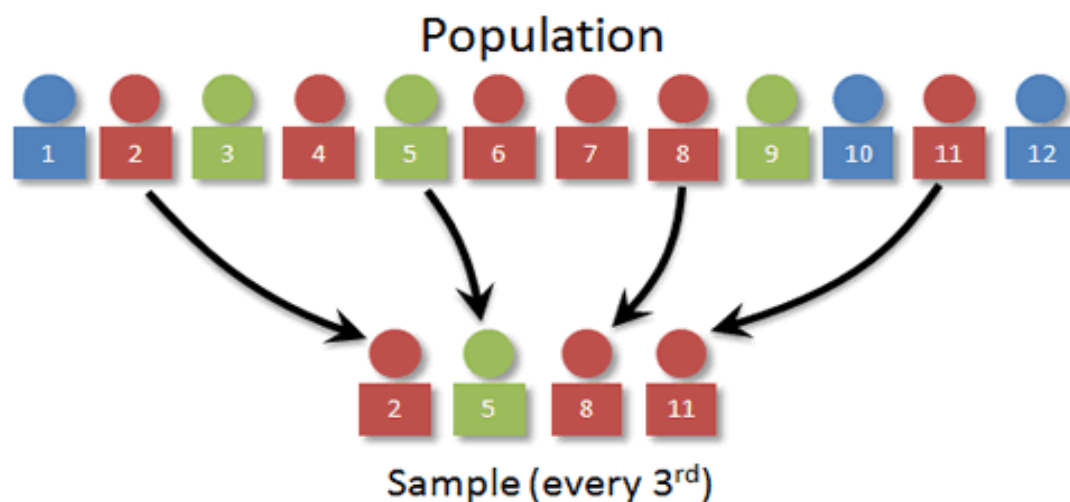
ภาพที่ 4 การชักสิ่งตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย⁷⁰

2. การชักสิ่งตัวอย่างแบบสุ่มเชิงระบบ (Systematic Sampling)

เป็นการชักสิ่งตัวอย่างที่เหมาะสมกับกรณีที่ประชากรหรือผลิตภัณฑ์มีคุณลักษณะที่ใกล้เคียงกัน และมีการแบ่งออกตามช่วงเวลา เช่น อุตสาหกรรมแบบกะระบบวนการ หรือมีการแบ่งออกตามหน่วยของชิ้นงาน เช่น อุตสาหกรรมประกอบ และทำการชักสิ่งตัวอย่างตามช่วงที่กำหนด ซึ่งการชักสิ่งตัวอย่างแบบสุ่มเชิงระบบนี้จะมีข้อดี คือ มีความสะดวกและง่ายต่อการดำเนินการมากกว่าการชักสิ่งตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย อย่างไรก็ตาม การชักสิ่งตัวอย่างในแบบดังกล่าวจะมี

⁷⁰ วิศวกรรมอาหาร, ความหมายและประเภทของการสุ่มตัวอย่าง[ออนไลน์], 2 ธันวาคม 2555. แหล่งที่มา http://pirun.ku.ac.th/~g4765306/system_engineering/sampling_plan.htm

ข้อเสีย หากผู้ที่เกี่ยวข้องได้ตั้งใจผลิตผลิตภัณฑ์ให้ดีเฉพาะในช่วงที่กำหนดไว้ว่าจะได้รับการสุ่มเลือกมาเป็นสิ่งตัวอย่างนั่นเอง

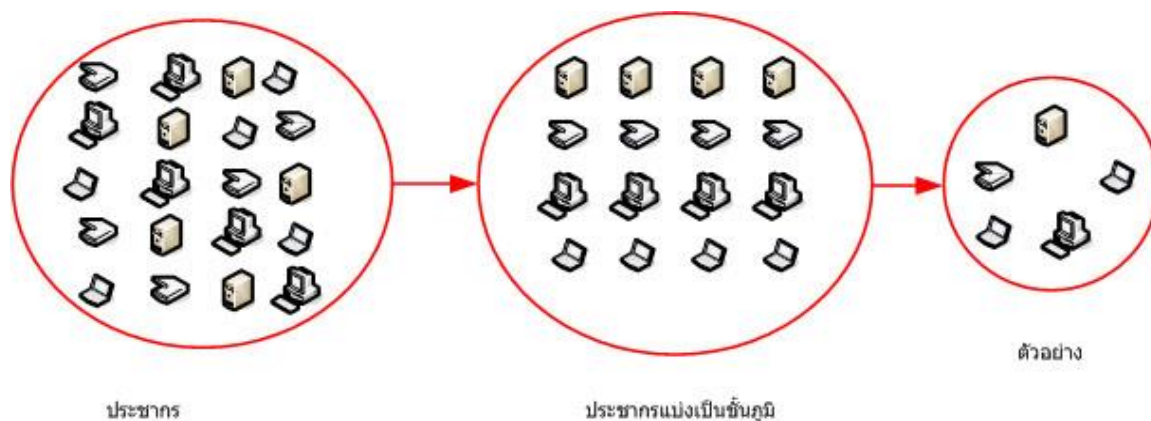

ภาพที่ 5 การชักสิ่งตัวอย่างแบบสุ่มเชิงระบบ⁷¹ ("Other Effective Sampling Methods,")

3. การชักสิ่งตัวอย่างแบบจำแนกพวก (Stratified Sampling)

สำหรับการชักสิ่งตัวอย่างในแบบดังกล่าว จะใช้สำหรับกรณีที่ประชากรหรือผลิตภัณฑ์มีการแบ่งออกเป็นพวกหรือกลุ่ม โดยประชากรหรือผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันจะมีคุณลักษณะที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด และประชากรหรือผลิตภัณฑ์ระหว่างกลุ่มจะมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันมากที่สุด และจะทำการสุ่มตัวอย่างของประชากรหรือผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในแต่ละพวกหรือแต่ละกลุ่มออกมา

⁷¹ Other Effective Sampling Methods[Online], 2 December 2012. Available from <http://faculty.elgin.edu/dkernler/statistics/ch01/4-2.html>

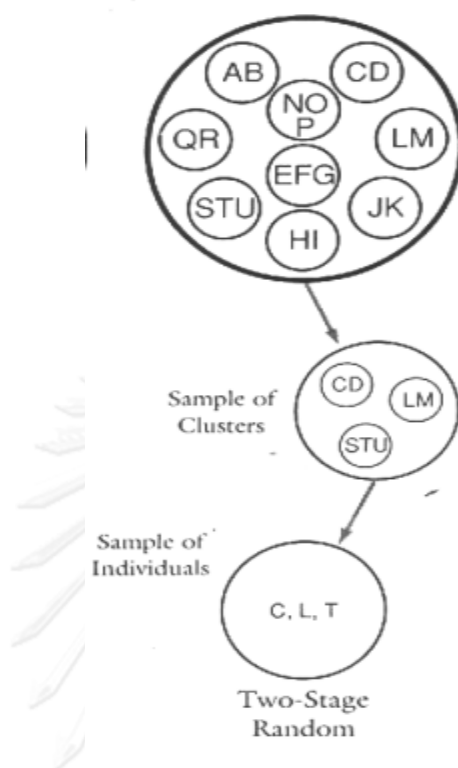
ภาพที่ 6 การชักสิ่งตัวอย่างแบบจำแนกพวก⁷²

4. การชักสิ่งตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two-stage Sampling)

การชักสิ่งตัวอย่างในแบบดังกล่าวจะใช้เมื่อไม่สามารถเลือกใช้วิธีการชักสิ่งตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่ายได้ เนื่องจากประชากรหรือผลิตภัณฑ์นั้นมีข้อจำกัดบางประการ เช่น ข้อจำกัดด้านขนาด ข้อจำกัดด้านรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ ข้อจำกัดเกี่ยวกับสถานที่ ข้อจำกัดในเรื่องของค่าใช้จ่าย เป็นต้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการชักสิ่งตัวอย่างเป็นขั้น ๆ ซึ่งจะมีข้อดีคือ ก่อให้เกิดความประหยัดสำหรับการชักสิ่งตัวอย่างนั้น แต่ก็อาจจะก่อให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนในการแปลผลผลลัพธ์ได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁷² วิศวกรรมอาหาร, ความหมายและประเภทของการสุ่มตัวอย่าง[ออนไลน์], 2 ธันวาคม 2555. แหล่งที่มา http://pirun.ku.ac.th/~g4765306/system_engineering/sampling_plan.htm

ภาพที่ 7 การชักสิ่งตัวอย่างแบบสองขั้นตอน⁷³ (ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้นนี้ ได้แสดงให้เห็นถึงหลักการเกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของไทย โดยเฉพาะในเรื่องของมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบังคับ ที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐ ซึ่งผู้ประกอบการทั้งหลายจะต้องดำเนินการให้ผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายใต้มาตรฐานบังคับนี้ ต้องมีกระบวนการผลิตที่เป็นไปตามที่มาตรฐานบังคับของแต่ละผลิตภัณฑ์ได้กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์นั้น

นอกจากนั้น ได้กล่าวถึงเรื่องการควบคุมคุณภาพ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาควบคู่ไปกับมาตรฐานอุตสาหกรรม โดยผลิตภัณฑ์จะมีคุณสมบัติและคุณลักษณะตามที่

⁷³ ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์, การสุ่มตัวอย่าง[ออนไลน์], 2 ธันวาคม 2555. แหล่งที่มา <http://www.watpon.com/Elearning/res22.htm>

มาตรฐานกำหนดได้นั้น ก็ต่อเมื่อผู้ประกอบการได้ดำเนินกระบวนการควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์อย่างถูกต้องและเหมาะสมนั่นเอง

ทั้งนี้ การที่ผู้ประกอบการได้ผลิตผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานบังคับที่ภาครัฐได้กำหนดเอาไว้โดยเฉพาะสำหรับผลิตภัณฑ์นั้น ๆ โดยมีการควบคุมคุณภาพที่ถูกต้องและเหมาะสมแล้วนั้น หากว่าผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ได้รับอันตรายจากการใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวแล้ว ผู้ประกอบการซึ่งได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับที่ออกโดยองค์ภาครัฐทุกอย่างควรจะได้พิสูจน์เพื่ออ้างการดังกล่าวเป็นเหตุยกเว้นความรับผิดชอบของตนได้หรือไม่นั้น ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ถึงกรณีดังกล่าวต่อไปในบทที่ 4

บทที่ 3

แนวคิดและบทบัญญัติของกฎหมายความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในต่างประเทศเกี่ยวกับเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการเมื่อได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐ

กฎหมายความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือกฎหมาย Product Liability ที่ใช้อยู่ในประเทศต่าง ๆ นั้น ในส่วนของความรับผิดของผู้ประกอบการจะใช้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด หรือ Strict Liability ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ถึงความจงใจหรือความประมาทเลินเล่อในการผลิตของผู้ประกอบการ แต่พิสูจน์เพียงว่ามีความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการใช้สินค้านั้น ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้เป็นหลักสากล¹ (เมธี ศรีอนุสรณ์, พศกคิกายน 2551) ที่ใช้บังคับกับสินค้าอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่ต้องตกอยู่ภายใต้กฎหมาย Product Liability

อย่างไรก็ตาม หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) นั้นมิใช่หลักความรับผิดโดยสมบูรณ์ (Absolute Liability) ดังนั้น ในกฎหมาย Product Liability ของประเทศต่าง ๆ จึงได้บัญญัติถึงข้อยกเว้นความรับผิดหรือเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการเอาไว้ ซึ่งเป็นการให้โอกาสแก่ผู้ประกอบการในการพิสูจน์เพื่อปฏิเสธว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นผู้ประกอบการไม่ต้องรับผิด² (ชัยพร ทรัพย์วรณิข & จิรดาวัฒน์ นรินทรางกูร ณ อยุธยา, กันยายน-ธันวาคม 2550) โดยในแต่ละประเทศก็จะมีการบัญญัติถึงข้อยกเว้นหรือเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการเอาไว้ทั้งเหมือนและแตกต่างกันออกไป

โดยในบทนี้ จะได้กล่าวถึงเหตุหลุดพ้นความรับผิดในกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐ หรือ Mandatory Regulations Compliance ที่ปรากฏเป็นข้อยกเว้นบัญญัติอยู่ในกฎหมาย Product Liability ของต่างประเทศ ซึ่งจะมีการ

¹ เมธี ศรีอนุสรณ์, “พ.ร.บ.ความรับผิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย,” วารสารสารข่าว “กฎหมายใหม่” 6,101 (พศกคิกายน 2551): 6.

² ชัยพร ทรัพย์วรณิข และจิรดาวัฒน์ นรินทรางกูร ณ อยุธยา, “ข้อพิจารณาบางประการและผลกระทบของร่างพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย,” ดุลพาห 54,3 (กันยายน-ธันวาคม 2550): 196.

พิจารณากฎหมายของประเทศต่าง ๆ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป ประเทศแคนาดา ตลอดจนจะมีการศึกษาถึงแนวคิดและความเห็นของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้ให้มุมมองและเหตุผลที่ต่างกันออกไปเกี่ยวกับเหตุลุดพันในกรณีดังกล่าว นอกจากนี้ จะมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงประเทศที่ไม่นำเอากรณีของผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การรัฐมาใช้เป็นเหตุลุดพันความรับผิดของผู้ประกอบการ เช่น มลรัฐเพนซิลเวเนียของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสิงคโปร์ เพื่อประโยชน์ต่อการนำมาเปรียบเทียบวิเคราะห์กับพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ของไทยว่าควรดำเนินตามแนวทางใดในบทที่ 4 ต่อไป

3.1 ประเทศที่กำหนดให้การปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับเป็นเหตุลุดพันความรับผิดของผู้ประกอบการ

3.1.1 กฎหมาย Product Liability ของประเทศสหรัฐอเมริกา

3.1.1.1 หลักเรื่องความรับผิดโดยเคร่งครัด ความไม่ปลอดภัยหรือความชำรุดบกพร่องของสินค้า และข้อต่อสู้ของผู้ประกอบการ ภายใต้กฎหมาย Product Liability ของประเทศสหรัฐอเมริกา

3.1.1.1.1 หลักความรับผิดโดยเคร่งครัดภายใต้กฎหมาย Product Liability ของประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกานับเป็นประเทศต้นกำเนิดของกฎหมายความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือกฎหมาย Product Liability โดยในช่วงปี ค.ศ. 1965 ได้มีการแสดงถึงพัฒนาการของหลักกฎหมายละเมิดที่นำเอาเรื่องความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้กับผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย โดยมีการบัญญัติอยู่ในมาตรา 402A ของ The Restatement (Second) of Torts (1965) ดังนี้³

³ (1) One who sells any product in a defective condition unreasonably dangerous to the user or consumer or to his property is subject to liability for physical harm thereby caused to the ultimate user or consumer, or to his property, if

(a) the seller is engaged in the business of selling such a product, and

(1) ผู้ใดขายสินค้าซึ่งมีความชำรุดบกพร่องโดยก่อให้เกิดอันตรายอย่างไม่สมเหตุสมผลแก่ผู้ใช้ ผู้บริโภค หรือแก่ทรัพย์สินของผู้ใช้หรือผู้บริโภคสินค้านั้น จะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายทางกายภาพที่เกิดขึ้นต่อผู้ใช้สินค้า ผู้บริโภคสินค้า หรือต่อทรัพย์สินของผู้ใช้หรือผู้บริโภคสินค้านั้น ถ้าหาก

(a) ผู้ขายเป็นผู้มีส่วนร่วมในธุรกิจการขายสินค้านั้น

(b) สินค้าได้ถึงมือของผู้ใช้หรือผู้บริโภคสินค้าโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพอย่างมีนัยสำคัญจากเวลาที่ได้มีการขายสินค้านั้น

(2) ให้มีการนำหลักในข้อ (1) มาใช้ แม้ว่า

(a) ผู้ขายได้จัดหาความระมัดระวังทั้งหมดเท่าที่จะเป็นไปได้ในการผลิตและการขายสินค้านั้น

(b) ผู้ใช้หรือผู้บริโภคสินค้านั้น ไม่ได้ซื้อสินค้ามาจากผู้ขายโดยตรง หรือไม่ได้ทำสัญญากับผู้ขาย

3.1.1.1.2 ความไม่ปลอดภัยหรือความชำรุดบกพร่องในสินค้าภายใต้กฎหมาย Product Liability ของประเทศสหรัฐอเมริกา

ในกรณีที่ผู้ประกอบการจะต้องรับผิดชอบโดยเคร่งครัดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ใช้หรือผู้บริโภคสินค้าของผู้ประกอบการนั้น จะเป็นกรณีที่สินค้านั้นมีความไม่ปลอดภัย หรือมีความชำรุดบกพร่อง ซึ่งภายใต้กฎหมาย Product Liability ของประเทศสหรัฐอเมริกา คือ ใน

(b) it is expected to and does reach the user or consumer without substantial change in the condition in which it is sold.

(2) The rule stated in Subsection (1) applies although

(a) the seller has exercised all possible care in the preparation and sale of his product, and

(b) the user or consumer has not bought the product from or entered into any contractual relation with the seller.

มาตรา 2⁴ ของ The Restatement (Third) of Torts (1997) นั้น ได้แบ่งความไม่ปลอดภัย หรือ ความชำรุดบกพร่องของผลิตภัณฑ์ออกเป็น 3 ประเภท⁵ ดังนี้ (Owen D.G., Montgomery J. E., & Davis M. J., 2007)

1. ความไม่ปลอดภัยเนื่องจากการผลิต (Manufacturing Defect)

ความไม่ปลอดภัยหรือความบกพร่องจากการผลิตนี้เกิดขึ้นเมื่อสินค้ามีความเบี่ยงเบนไปจากการออกแบบที่ตั้งใจไว้ แม้ว่าจะมีการจัดการในด้านการผลิตและการขายสินค้าด้วยความระมัดระวังเท่าที่จะเป็นไปได้แล้วก็ตาม

2. ความไม่ปลอดภัยเนื่องจากการออกแบบ (Design Defect)

ความไม่ปลอดภัยหรือความบกพร่องจากการออกแบบเกิดขึ้นเมื่อความเสี่ยงจากสินค้าที่ก่อให้เกิดอันตรายนั้นเป็นความเสี่ยงที่คาดเห็นได้ โดยสามารถจะจัดการความเสี่ยงให้ลดลง หรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยงนั้นได้ด้วยการเลือกใช้การออกแบบในทางอื่น ๆ ที่เหมาะสม และด้วยการละเลยที่ไม่จัดการออกแบบในทางอื่น ๆ ทำให้สินค้านั้นมีความไม่ปลอดภัย

3. ความไม่ปลอดภัยเนื่องจากการเตือนผู้ใช้ไม่เพียงพอ (Warning Defect)

⁴ Section 2 Categories of Product Defect

A product is defective when, at the time of sale or distribution, it contains a manufacturing defect, is defective in design, or is defective because of inadequate instructions or warnings. A product:

(a) contain a manufacturing defect when the product departs from its intended design even though all possible care was exercised in the preparation and marketing of the product;

(b) is defective in design when the foreseeable risks of harm posed by the product could have been reduced or avoided by the adoption of a reasonable alternative design by the seller or other distributor, or a predecessor in the commercial chain of distribution, and the omission of the alternative design renders the product not reasonably safe;

(c) is defective because of inadequate instructions or warnings when the foreseeable risks of harm posed by the product could have been reduced or avoided by the provision of a reasonable instructions or warnings by the seller or other distributor, or a predecessor in the commercial chain of distribution, and the omission of the instructions or warnings renders the product not reasonably safe.

⁵ David G. Owen, John E. Montgomery and Mary J. Davis, Products Liability and Safety Cases and Materials, 5th ed. (New York: Foundation Press, 2007), p.189.

ความไม่ปลอดภัยหรือความบกพร่องจากการเตือนผู้ใช้ไม่เพียงพอ นั้นเป็นกรณีที่มีความเสี่ยงจากสินค้าซึ่งคาดเห็นได้ว่าจะก่อให้เกิดอันตรายนั้นสามารถถูกทำให้ลดลง หรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยงนั้นได้ โดยการให้คำแนะนำหรือคำเตือนที่เหมาะสม ซึ่งการละเลยเช่นนั้นทำให้สินค้ามีความไม่ปลอดภัยนั่นเอง

3.1.1.1.3 ข้อต่อสู้ของผู้ประกอบการภายใต้กฎหมาย Product Liability ของประเทศสหรัฐอเมริกา

จากที่ได้กล่าวไปในข้างต้นแล้ว ว่าหลักความรับผิดของผู้ประกอบการที่ใช้อยู่ในกฎหมาย Product Liability นั้น จะใช้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ซึ่งส่งผลให้ผู้ประกอบการสามารถยกเอาข้อต่อสู้หรือเหตุหลุดพ้นความรับผิดที่มีการระบุไว้ในกฎหมาย Product Liability นี้ขึ้นต่อสู้เพื่อให้ตนพ้นจากความรับผิดได้ หรือรับผิดน้อยลงตามส่วน

สำหรับข้อต่อสู้ของผู้ประกอบการซึ่งตกเป็นผู้ถูกฟ้องในคดีภายใต้กฎหมาย Product Liability นั้น มีอยู่ด้วยกัน 5 ประการ ดังนี้

1. เป็นอันตรายที่ทราบกันโดยทั่วไป (General Known Damage)⁶

ข้อต่อดังกล่าวนั้น เป็นกรณีที่ผู้ประกอบการไม่จำเป็นต้องเตือน เนื่องจากเป็นอันตรายที่วิญญูชนทุกคนต่างก็ทราบกันโดยทั่วไปอยู่แล้ว เช่น ผู้ประกอบการไม่จำเป็นต้องติดฉลากเตือนบนมิดว่าอันตราย หากแต่ต้องมีการออกแบบและผลิตออกมาในลักษณะที่ปลอดภัยสำหรับการใช้งาน เป็นต้น

2. ผู้เสียหายได้ใช้สินค้าในลักษณะที่ไม่อาจคาดเห็นได้ (Misuse of a Product)⁷

ข้อต่อดังกล่าวนี้นี้ หากว่าผู้เสียหายได้ใช้สินค้าในลักษณะที่ผู้ประกอบการไม่สามารถคาดเห็นวิธีใช้ได้ ผู้ประกอบการก็ย่อมจะพ้นความรับผิด อย่างไรก็ตาม หากเป็นกรณีที่

⁶ คัดดา ธนิตกุล, คำอธิบายและคำพิพากษาเปรียบเทียบกฎหมายความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553), หน้า 50.

⁷ เรื่องเดียวกัน

ผู้ประกอบการสามารถคาดเห็นถึงวิธีใช้สินค้าของผู้เสียหายได้ ผู้ประกอบการก็ยังคงต้องรับผิดชอบ
 นั้นเอง

3. ผู้เสียหายสมัครใจเข้ารับความเสี่ยงเอง (Assumption of Risk)⁸

ข้อต่อสู้ดังกล่าวนี้ ศาลจะมีการปรับใช้อย่างเคร่งครัด โดยผู้ประกอบการซึ่งตก
 เป็นจำเลยจะต้องพิสูจน์ว่า

3.1 ผู้เสียหายหรือโจทก์ทราบถึงความปลอดภัยของสินค้า และได้
 ตระหนักถึงความเสี่ยงดังกล่าวที่เกิดขึ้น

3.2 ผู้เสียหายหรือโจทก์มีความสมัครใจเข้ารับความเสี่ยงเอง

4. ผู้เสียหายมีความประมาทเลินเล่อเกินกึ่งหนึ่ง (Contributory Negligence)
 หรือประมาทเลินเล่อไม่ถึงกึ่งหนึ่ง (Comparative Negligence)⁹ ("Contributory Negligence vs.
 Comparative Negligence,")

ในระบบกฎหมายจารีตประเพณีของประเทศสหรัฐอเมริกา¹⁰ หลักของความ
 ประมาทเลินเล่อที่มีการนำมาปรับใช้ในมลรัฐต่าง ๆ จะมีอยู่ด้วยกัน 2 หลัก ได้แก่หลักความ
 ประมาทเลินเล่อแบบ Contributory และหลักความประมาทเลินเล่อแบบ Comparative

4.1 หลักความประมาทเลินเล่อแบบ Contributory

เป็นหลักความประมาทเลินเล่อที่มีการใช้อยู่ในประเทศซึ่งเป็นระบบ
 กฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นกรณีผู้เสียหายจะ
 ได้รับการชดเชยค่ารักษาพยาบาลและค่าเสียหายที่เกิดขึ้นถ้าเขาไม่มีส่วนในการก่อให้เกิดอุบัติเหตุ
 ดังกล่าว โดยหลักการดังกล่าวมีพื้นฐานมาจากนโยบายที่เกิดขึ้นในประเทศอังกฤษที่กล่าวไว้ว่า
 บุคคลผู้ใดซึ่งประมาทเลินเล่อในการก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลอื่นจะไม่ต้องรับผิดชอบหากว่า
 ผู้เสียหายที่ได้รับอันตรายนั้น มีส่วนในการก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานหรือความเสียหายต่อตนเอง

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 51.

⁹ เรื่องเดียวกัน

แม้ว่าจะเป็นการกระทำเพียงส่วนน้อยก็ตาม โดยอาจเรียกหลักดังกล่าวว่าเป็น Pure Contributory Negligence หรือ Contributory Negligence แบบสมบูรณ์ก็ย่อมได้¹⁰ ซึ่งในปัจจุบันนี้ มลรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ยังคงใช้หลักความประมาทเลินเล่อแบบ Contributory มีอยู่ด้วยกันทั้งหมด 5 มลรัฐ ได้แก่

- มลรัฐแมริแลนด์ (Maryland)

- มลรัฐเวอร์จิเนีย (Virginia)(Quinn D. J. & Buchanan W. E., 2005)

- มลรัฐนอร์ทแคโรไลนา (North Carolina)

- มลรัฐอลาบามา (Alabama)

- เขตปกครองพิเศษโคลัมเบีย (The District of Columbia)¹¹
(Edelman P. H., 2007)

4.2 หลักความประมาทเลินเล่อแบบ Comparative¹²

หลักการของความประมาทเลินเล่อแบบ Comparative นั้น ผู้เสียหายยังคงได้รับการชดเชยเยียวยาความเสียหายบางส่วน แม้ว่าผู้เสียหายจะมีส่วนในการก่อให้เกิดอุบัติเหตุจากความเสียหายนั้นขึ้น โดยเงินที่ผู้เสียหายหรือโจทก์จะได้รับนั้นอาจจะลดลงตามส่วนหรือถูกห้ามไม่ให้ได้รับเลย ขึ้นอยู่กับว่าการกระทำของผู้เสียหายนั้นได้มีส่วนก่อให้เกิดอุบัติเหตุเป็นสัดส่วนเท่าใดนั่นเอง

¹⁰ Contributory Negligence vs. Comparative Negligence[ออนไลน์], 29 กันยายน 2555. แหล่งที่มา www.the-injury-lawyer-directory.com/negligence.html

¹¹ Paul H. Edelman, "What are we comparing in comparative negligence?," Washington University Law Review 85,73 (2007): 76.

¹² Contributory Negligence vs. Comparative Negligence[ออนไลน์]

สำหรับมลรัฐที่ใช้หลักความประมาทเดินเลื้อแบบ Comparative คณะ
 ลูกขุนหรือผู้พิพากษาจะเป็นผู้ตัดสินเกี่ยวกับสัดส่วนความผิดของฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลย โดย
 สัดส่วนของความผิดที่ศาลจะนำมาปรับใช้นั้น มีอยู่ด้วยกัน 3 หลัก ดังนี้

4.2.1 ความประมาทเดินเลื้อแบบ Comparative โดยสมบูรณ

ในหลักดังกล่าว เมื่อผู้พิพากษาหรือคณะลูกขุนได้พิจารณาถึง
 สัดส่วนความรับผิดชอบของฝ่ายโจทก์ซึ่งเป็นผู้เสียหาย และฝ่ายจำเลยแล้ว แม้ว่าผู้เสียหายจะมีส่วน
 ก่อให้เกิดความเสียหายนั้น 99 เปอร์เซ็นต์ก็ตาม ผู้เสียหายยังคงได้รับค่าชดใช้ในความเสียหายนั้น
 อีก 1 เปอร์เซ็นต์ที่เหลือ เช่น ในอุบัติเหตุที่เกิดจากรถยนต์ คณะลูกขุนพิจารณาแล้วว่าผู้เสียหาย
 ต้องได้รับการชดใช้ค่าเสียหายเป็นจำนวนเงิน 10,000 ดอลลาร์สหรัฐ แต่ผู้เสียหายมีส่วนประมาท
 เดินเลื้อ 99 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นผู้เสียหายยังคงได้รับการชดใช้ค่าเสียหายจากจำเลยในอีก 1
 เปอร์เซ็นต์ที่เหลือ โดยคิดเป็นจำนวนเงิน คือ 100 ดอลลาร์สหรัฐ

ปัจจุบัน มลรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ใช้หลักความประมาท
 เดินเลื้อในแบบดังกล่าว มีอยู่ด้วยกันทั้งหมด 13 มลรัฐ ดังนี้

- มลรัฐอลาสก้า (Alaska)

- มลรัฐอาริโซนา (Arizona)

- มลรัฐแคลิฟอร์เนีย (California)

- มลรัฐฟลอริดา (Florida)

- มลรัฐเคนทักกี (Kentucky)

- มลรัฐลุยเซียนา (Louisiana)

- มลรัฐมิสซิสซิปปี (Mississippi)

- มลรัฐมิสซูรี (Missouri)

- มลรัฐนิวเม็กซิโก (New Mexico)
- มลรัฐนิวยอร์ก (New York)
- มลรัฐโรดไอแลนด์ (Rhode Island)
- มลรัฐเซาท์ดาโคตา (South Dakota)
- มลรัฐวอชิงตัน (Washington)

4.2.2 ความประมาทเลินเล่อแบบ Comparative 50 เปอร์เซนต์

สำหรับความประมาทเลินเล่อในกรณีดังกล่าว หากว่าผู้เสียหาย ซึ่งเป็นโจทก์ มีส่วนในความผิดตามที่คณะลูกขุนหรือผู้พิพากษาได้พิจารณาแล้วถึงเกณฑ์ 50 เปอร์เซนต์ ผู้เสียหายก็จะไม่ได้รับค่าชดเชยความเสียหายใด ๆ เลย กล่าวคือ ผู้เสียหายจะมีส่วนในความผิดได้สูงสุด 49 เปอร์เซนต์เท่านั้น

ในปัจจุบันมีมลรัฐจำนวน 12 มลรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกาที่
เดินตามหลักการดังกล่าว ได้แก่

- มลรัฐอาร์คันซอ (Arkansas)
- มลรัฐโคโลราโด (Colorado)
- มลรัฐจอร์เจีย (Georgia)
- มลรัฐไอดาโฮ (Idaho)
- มลรัฐแคนซัส (Kansas)
- มลรัฐเมน (Maine)
- มลรัฐเนบราสก้า (Nebraska)
- มลรัฐนอร์ทดาโคตา (North Dakota)

- มลรัฐโอคลาโฮมา (Oklahoma)
- มลรัฐเทนเนสซี (Tennessee)
- มลรัฐยูทาห์ (Utah)
- มลรัฐเวสต์เวอร์จิเนีย (West Virginia)(Combs P. & Cooke

A., 2011)

4.2.3 ความประมาทเดินเล่อแบบ Comparative 51 เพอร์เซ็นต์

สำหรับความประมาทเดินเล่อในกรณีดังกล่าว หากว่าผู้เสียหาย ซึ่งเป็นโจทก์ มีส่วนในความผิดตามที่คณะลูกขุนหรือผู้พิพากษาได้พิจารณาแล้วถึงเกณฑ์ 51 เพอร์เซ็นต์ ผู้เสียหายก็จะไม่ได้รับค่าชดใช้ความเสียหายใดๆ เลย กล่าวคือ ผู้เสียหายจะมีส่วนในความผิดได้สูงสุด 50 เพอร์เซ็นต์เท่านั้น

ในปัจจุบันมีมลรัฐจำนวน 21 มลรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกาที่เดินตามหลักดังกล่าว ได้แก่

- มลรัฐคอนเนกทิคัต (Connecticut)
- มลรัฐเดลาแวร์ (Delaware)
- มลรัฐฮาวาย (Hawaii)
- มลรัฐอิลลินอยส์ (Illinois)
- มลรัฐอินดีแอนา (Indiana)
- มลรัฐไอโอวา (Iowa)
- มลรัฐแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts)
- มลรัฐมิชิแกน (Michigan)

- มลรัฐมินนิโซตา (Minnesota)
- มลรัฐมอนทานา (Montana)
- มลรัฐเนวาดา (Nevada)
- มลรัฐนิวแฮมป์เชอร์ (New Hampshire)
- มลรัฐนิวเจอร์ซีย์ (New Jersey)
- มลรัฐโอไฮโอ (Ohio)
- มลรัฐโอเรกอน (Oregon)
- มลรัฐเพนซิลเวเนีย (Pennsylvania)
- มลรัฐเซาท์แคโรไลนา (South Carolina)
- มลรัฐเท็กซัส (Texas)
- มลรัฐเวอร์มอนต์ (Vermont)
- มลรัฐวิสคอนซิน (Wisconsin)
- มลรัฐไวโอมิง (Wyoming)

5. อายุความ (Statute of Limitation) และระยะเวลาสูงสุดที่ผู้ประกอบการต้อง
รับผิดชอบสินค้าถูกขाय (Statute of Repose)¹³

ในส่วนของอายุความนั้น เป็นระยะเวลาสูงสุดที่กฎหมายกำหนดเอาไว้สำหรับ
ผู้เสียหายที่จะนำคดีมาฟ้อง โดยจะนับตั้งแต่ได้รู้ถึงความเสียหายและผู้ต้องรับผิดชอบในความเสียหาย

¹³ ศักดา ธนิตกุล, คำอธิบายและคำพิพากษาเปรียบเทียบกฎหมายความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น
จากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553), หน้า 52.

นั้น ซึ่งในแต่ละมลรัฐก็จะมีระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมาย Product Liability ของตนแตกต่างกันออกไป

สำหรับระยะเวลาสูงสุดที่ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบหลังจากสินค้าถูกขายออกไปนั้น เป็นระยะเวลาสูงสุดที่กฎหมายในแต่ละมลรัฐกำหนดไว้สำหรับผู้เสียหายที่จะสามารถนำคดีมาฟ้องศาลได้ ซึ่งโดยปกติแล้วจะมีระยะเวลาสูงสุด 10 ปี นับตั้งแต่วันที่สินค้าได้ถูกขายออกไปนั่นเอง

3.1.1.2 ข้อยกเว้นความรับผิดภายใต้กฎหมาย Product Liability ของมลรัฐต่าง ๆ เมื่อผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎข้อบังคับ

เรื่องของการปฏิบัติ หรือ ไม่ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ หรือระเบียบข้อบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐนั้น ภายใต้กฎหมาย Product Liability ย่อมให้ผลที่แตกต่างกัน

สำหรับกรณีที่ผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามการเกี่ยวกับสินค้าของตนให้เป็นไปตามที่มาตรฐานบังคับ กฎเกณฑ์ หรือระเบียบข้อบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐนั้น ย่อมเป็นการแสดงว่าผู้ประกอบการมีความประมาทเลินเล่อในตัวเอง

ในทางกลับกัน หากผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับ กฎเกณฑ์ หรือระเบียบข้อบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐ สิ่งเหล่านี้ให้ถือเป็นพยานหลักฐานสำหรับการสันนิษฐานและพิจารณาในคดีได้ แต่ไม่ใช่เป็นพยานหลักฐานที่สมบูรณ์ที่สุดสำหรับการพิสูจน์ว่าสินค้าของผู้ประกอบการนั้นไม่มีความชำรุดบกพร่อง¹⁴ (Schotland S. D., 2003)

¹⁴ Sara D. Schotland, "Overview of U.S Product Liability Regime," Arizona Journal of International and Comparative Law 10,1 (2003): 136

ภายใต้ The Restatement (Third) of Torts: Products Liability ได้มีการกล่าวถึง การปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัย หรือกฎระเบียบที่เกี่ยวกับความปลอดภัย ของสินค้าเอาไว้ โดยมีการบัญญัติอยู่ในมาตรา 4 ดังนี้¹⁵

มาตรา 4 การไม่ปฏิบัติและการปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎข้อบังคับเกี่ยวกับ ความปลอดภัยของสินค้า

ในความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบจากความชำรุดบกพร่องในการออกแบบ หรือการ มีคำแนะนำหรือคำเตือนที่ไม่เพียงพอ

(a) สินค้าที่ไม่ได้ปฏิบัติให้เป็นไปอย่างเหมาะสมตามกฎหมายหรือกฎ ข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยของสินค้า ส่งผลให้สินค้านั้นมีความชำรุดบกพร่อง เนื่องจากหาก ทำตามกฎหมายหรือกฎข้อบังคับเหล่านั้นแล้วจะทำให้อันตรายในสินค้านั้นลดลงได้

(b) สินค้าที่ได้ปฏิบัติให้เป็นไปอย่างเหมาะสมตามกฎหมายหรือกฎ ข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยของสินค้า จะถูกพิจารณาเพื่อตัดสินว่าสินค้านั้นมีความชำรุด บกพร่องหรือไม่ อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติตามที่กฎหมายหรือกฎข้อบังคับกำหนดนั้นไม่สามารถ กันผู้ประกอบการออกจากกรถูกพิสูจน์ว่าสินค้านั้นมีความชำรุดบกพร่องได้

อย่างไรก็ตาม The Restatement นี้จะมีลักษณะที่ไม่มีผลผูกพันในทางกฎหมาย อีกทั้งไม่ถือว่าเป็นที่มาของกฎหมาย เพียงแต่จะมีอิทธิพลต่อแนวทางในการคิดของศาล และหา กรว่ามลรัฐใดเห็นว่าสิ่งที่บัญญัติใน The Restatement มีความเหมาะสม ก็อาจจะรับเอาไปบัญญัติ

¹⁵ Section 4 Noncompliance and Compliance with Product Safety Statutes or Regulations

In connection with liability for defective design or inadequate instructions or warnings:

(a) product 's noncompliance with an applicable product safety statute or administrative regulation renders the product defective with respect to the risks sought to be reduced by the statute or regulation; and

(b) a product's compliance with an applicable product safety statute or administrative regulation is properly considered in determining whether the product is defective with respect to the risks sought to be reduced by the statute or regulation, but such compliance does not preclude as a matter of law a finding of product defect.

เป็นกฎหมายของมลรัฐได้นั่นเอง ซึ่งในส่วนของกฎหมาย Product Liability ในแต่ละมลรัฐนั้น ก็จะมีทั้งความเหมือนและความต่างกันมากบ้างน้อยบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของเหตุลุดฟัน ความรับผิดของผู้ประกอบการในกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวกับสินค้าของผู้ประกอบการ ซึ่งในกฎหมาย Product Liability ของมลรัฐต่างๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกาอาจมีการจำกัดถึงขอบเขตต่างๆ ที่จะใช้หลักดังกล่าวเป็นเหตุลุดฟันความรับผิดของผู้ประกอบการ

ดังนั้น ในลำดับต่อไปจะได้ยกตัวอย่างการใช้กฎหมาย Product Liability ในบางมลรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา รวมถึงความเห็นต่างๆ ของศาลที่ใช้ในการตัดสินคดีเกี่ยวกับกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยของสินค้า แต่สินค้านั้นได้ก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายกับฝ่ายใดที่ซึ่งเป็นผู้เสียหาย เพื่อให้เห็นถึงความเห็นของศาลผู้ตัดสินเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวเป็นเช่นไร

3.1.1.2.1 กฎหมาย Product Liability แห่งมลรัฐเท็กซัส

กฎหมาย Product Liability แห่งมลรัฐเท็กซัสนั้น คือ Texas Civil Practice and Remedies Code ในหัวข้อที่ 4 เรื่องความรับผิดในละเมิด บทที่ 82 เรื่อง Product Liability หรือความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

สำหรับในมาตรา 82.008 นั้น เป็นการบัญญัติถึงกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานขององค์กรภาครัฐเอาไว้ ดังนี้¹⁶

¹⁶ Section 82.008 COMPLIANCE WITH GOVERNMENT STANDARDS

(a) In a products liability action brought against a product manufacturer or seller, there is a rebuttable presumption that the product manufacturer or seller is not liable for any injury to a claimant caused by some aspect of the formulation, labeling, or design of a product if the product manufacturer or seller establishes that the product's formula, labeling, or design complied with mandatory safety standards or regulations adopted and promulgated by the federal government, or an agency of the federal government, that were applicable to the product at the time of manufacture and that governed the product risk that allegedly caused harm.

(b) The claimant may rebut the presumption in Subsection (a) by establishing that:

(1) the mandatory federal safety standards or regulations applicable to the product were inadequate to protect the public from unreasonable risks of injury or damage; or

(a) ในคดีฟ้องร้องเกี่ยวกับ Product Liability มีข้อสันนิษฐานสำหรับผู้ประกอบการซึ่งเป็นจำเลยที่อาจยกขึ้นอ้างเพื่อหักล้างให้ตนเองไม่ต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นกับโจทก์ ซึ่งเกิดมาจากลักษณะของการกำหนดคิดประดิษฐ์ ผลิต หรือการออกแบบของผลิตภัณฑ์ ถ้าหากว่าผู้ประกอบการได้กล่าวอ้างว่าการกำหนดคิดประดิษฐ์ ผลิต หรือการออกแบบเหล่านั้น ได้เป็นไปตามมาตรฐานหรือกฎข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาลในเวลาที่ได้มีการผลิตสินค้านั้นขึ้น และมีการครอบคลุมถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากสินค้านั้น

(b) โจทก์อาจโต้แย้งข้อสันนิษฐานเพื่อหักล้างของผู้ประกอบการตามข้อ (a) โดยกล่าวอ้างว่า

(1) มาตรฐานหรือกฎข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยซึ่งใช้กับสินค้านั้น ไม่เพียงพอที่จะป้องกันความเสียหายจากอันตรายที่ไม่เหมาะสมต่อสาธารณะ

(2) the manufacturer, before or after marketing the product, withheld or misrepresented information or material relevant to the federal government's or agency's determination of adequacy of the safety standards or regulations at issue in the action.

(c) In a products liability action brought against a product manufacturer or seller, there is a rebuttable presumption that the product manufacturer or seller is not liable for any injury to a claimant allegedly caused by some aspect of the formulation, labeling, or design of a product if the product manufacturer or seller establishes that the product was subject to pre-market licensing or approval by the federal government, or an agency of the federal government, that the manufacturer complied with all of the government's or agency's procedures and requirements with respect to pre-market licensing or approval, and that after full consideration of the product's risks and benefits the product was approved or licensed for sale by the government or agency. The claimant may rebut this presumption by establishing that:

(1) the standards or procedures used in the particular pre-market approval or licensing process were inadequate to protect the public from unreasonable risks of injury or damage; or

(2) the manufacturer, before or after pre-market approval or licensing of the product, withheld from or misrepresented to the government or agency information that was material and relevant to the performance of the product and was causally related to the claimant's injury.

(d) This section does not extend to manufacturing flaws or defects even though the product manufacturer has complied with all quality control and manufacturing practices mandated by the federal government or an agency of the federal government.

(e) This section does not extend to products covered by Section 82.007.

(2) ก่อนหรือหลังจากการนำสินค้าออกสู่ตลาด ผู้ประกอบการได้ระงับหรือมีการนำเสนอข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ผิด ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการตัดสินใจของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาลเกี่ยวกับความปลอดภัยของมาตรฐานหรือกฎข้อบังคับความปลอดภัย

(c) ในคดีฟ้องร้องเกี่ยวกับ Product Liability มีข้อสันนิษฐานสำหรับผู้ประกอบการซึ่งเป็นจำเลยที่อาจยกขึ้นอ้างเพื่อหักล้างให้ตนเองไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นกับโจทก์ ซึ่งเกิดมาจากลักษณะของการกำหนดคิดประดิษฐ์ ผลิต หรือการออกแบบของผลิตภัณฑ์ ถ้าหากว่าผู้ประกอบการได้กล่าวอ้างว่าสินค้านั้นอยู่ภายใต้บังคับของใบอนุญาตก่อนการนำออกสู่ท้องตลาด หรืออยู่ภายใต้บังคับของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาลที่จะให้การอนุมัติและผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามขั้นตอนหรือข้อกำหนดแห่งกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวซึ่งในกรณีนี้โจทก์อาจโต้แย้งข้อสันนิษฐานเพื่อหักล้างของผู้ประกอบการได้ โดยกล่าวอ้างว่า

(1) มาตรฐานหรือขั้นตอนที่ใช้สำหรับการอนุมัติสินค้าก่อนการนำออกสู่ตลาด หรือกระบวนการของใบอนุญาตนั้น ไม่เพียงพอที่จะป้องกันความเสียหายจากอันตรายที่ไม่เหมาะสมต่อสาธารณะ

(2) ก่อนหรือหลังจากการอนุมัติการนำสินค้าออกสู่ตลาด หรือใบอนุญาตเกี่ยวกับสินค้า ผู้ประกอบการได้ระงับ หรือมีการนำเสนอข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ผิดจากข้อมูลของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาล ซึ่งมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการของสินค้า และมีการเชื่อมโยงมาถึงความเสียหายที่โจทก์ได้รับ

(d) มาตรฐานนี้ไม่ใช่บังคับไปถึงกรณีที่เกิดความชำรุดบกพร่องจากการผลิต แม้ว่าผู้ประกอบการสินค้านั้นจะได้ปฏิบัติตามการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) และแม้ว่ากระบวนการผลิตจะเป็นไปตามข้อบังคับของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาลก็ตาม

(e) มาตรฐานนี้ไม่ใช่บังคับไปถึงสินค้าตามมาตรา 82.007

จากมาตรา 82.008 ของกฎหมาย Texas Civil Practice and Remedies Code นั้น จะเห็นว่าเป็นการพูดถึงกรณีที่ผู้ประกอบการจะกล่าวอ้างเพื่อหลุดพ้นจากความรับผิดต่อความ

เสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยได้ โดยการอ้างว่าตนเองได้กระทำการตามมาตรฐานหรือกฎข้อบังคับที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาลกำหนดไว้

อย่างไรก็ดี ข้ออ้างดังกล่าวในกฎหมาย Product Liability ของมลรัฐ Texas นี้ แม้จะเป็นกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานหรือกฎข้อบังคับของรัฐก็ตาม แต่ก็จำกัดให้ใช้สำหรับกรณีที่ความชำรุดบกพร่องเป็นผลมาจากการออกแบบ หรือความชำรุดบกพร่องของฉลาก แต่ไม่ได้รวมถึงความชำรุดบกพร่องในการผลิตตามที่ได้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 82.008 (d)

และสำหรับสิ่งที่ปรากฏในคดีส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นภายใต้กฎหมายดังกล่าวของมลรัฐเท็กซัส มักจะมุ่งเน้นไปในประเด็นของความชำรุดบกพร่องจากการออกแบบเป็นสำคัญ โดยคณะลูกขุนจะพิจารณาคืบไปกับมาตรฐานบังคับ หรือกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐเป็นสำคัญ ซึ่งในกรณีดังกล่าวมักจะมีผลต่อการตัดสินใจไปของคณะลูกขุนไปในทางที่ว่าผู้ประกอบการจะไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นกับโจทก์ โดยในหลายคดีส่วนใหญ่ นั้น คณะลูกขุนมักเห็นว่าการปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับ หรือกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การรัฐนั้น นับเป็นหลักฐานสำคัญที่สามารถบ่งชี้ได้ว่าสินค้าของผู้ประกอบการไม่มีความบกพร่อง

3.1.1.2.2 กฎหมาย Product Liability แห่งมลรัฐอาริโซนา

ในมลรัฐอาริโซนานั้น ได้มีการกล่าวถึงกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับหรือกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐอยู่ในกฎหมาย Product Liability ของมลรัฐนี้เอาไว้ โดยปรากฏอยู่ใน Arizona Revised Statutes ซึ่งรวบรวมหัวข้อและบทบัญญัติของกฎหมายต่าง ๆ ที่บังคับใช้ในรัฐอาริโซนา โดยในส่วนของกฎหมาย Product Liability จะมีการบัญญัติเอาไว้อยู่ในหัวข้อที่ 12 บทที่ 6 ข้อ 9 มาตรา 12-689 A. ซึ่งเป็นข้อยกเว้นสำหรับค่าเสียหายเชิงลงโทษหากผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับหรือกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐ ดังนี้¹⁷

¹⁷ 12-689. Exemption from punitive or exemplary damages; applicability; definitions

A. A manufacturer, service provider or seller is not liable for exemplary or punitive damages if any of the following applies:

A. ผู้ประกอบการ ผู้ให้บริการ หรือผู้ขาย ไม่ต้องรับผิดชอบค่าเสียหายเชิงลงโทษ หากเข้าตามข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้

1. สินค้าที่ถูกกล่าวหาว่าก่อให้เกิดอันตราย ไม่ว่าจะมาจากการออกแบบ การผลิต บรรจุภัณฑ์ ฉลาก การขาย หรือนำเสนอ โดยมีความเกี่ยวข้องอย่างสำคัญกับข้อตกลงในการอนุมัติ เงื่อนไขในการอนุมัติ การตรวจ การออกใบอนุญาต หรือการตัดสินใจในเรื่องเดียวกัน ดังกล่าวของหน่วยงานของรัฐ

2. สินค้า กิจกรรม หรือการให้บริการเกี่ยวกับสินค้านั้น ได้ปฏิบัติตามกฎหมายทั้งหมดของมลรัฐอาร์ิโซนา หรือของประเทศสหรัฐอเมริกา หรือได้ปฏิบัติตามมาตรฐานกฎระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือการกระทำอื่น ๆ ของหน่วยงานของรัฐตามที่มีการให้อำนาจตามกฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อเหตุการณ์หรือความเสี่ยงที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นเหตุให้เกิดอันตราย และสินค้า กิจกรรม หรือการให้บริการเกี่ยวกับสินค้าได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ จนกระทั่งเวลาที่สินค้าได้พ้นจากการควบคุมของผู้ประกอบการ หรือผู้ขาย

3. การกระทำ หรือการดำเนินการ ที่เป็นฐานของการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนนั้น มีความเกี่ยวข้องกันกับข้อตกลงในการให้บริการ ข้อบัญญัติในสัญญา การรับรอง หรือการปฏิบัติอื่นใดที่ได้รับอนุญาต หรือได้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ มาตรฐาน หรือคำสั่งของหน่วยงานของรัฐ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1. The product alleged to have caused the harm was designed, manufactured, packaged, labeled, sold or represented in relevant and material respects according to the terms of an approval, conditional approval, clearance, license or similar determination of a government agency.

2. The product, activity or service complied with all statutes of this state or the United States or standards, rules, regulations, orders or other actions of a government agency pursuant to statutory authority that are relevant and material to the event or risk allegedly causing the harm and the product, activity or service complied at the time the product left the control of the manufacturer or seller.

3. The act or transaction forming the basis of the claim involves terms of service, contract provisions, representations or other practices authorized by, or in compliance with, the rules, regulations, standards or orders of, or a statute administered by, a government agency.

จากบทบัญญัติในมาตรา 12-689 A. ที่กำหนดอยู่ในกฎหมาย Product Liability แห่งมลรัฐอริโซนาที่กล่าวมาในข้างต้นนี้ จะเห็นว่าระดับของการยกเว้นความรับผิดที่เกิดขึ้นเมื่อผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่ออกโดยองค์การภาครัฐนั้น กฎหมายได้กำหนดให้ถือเป็นเหตุยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการสินค้านั้น ๆ ได้เฉพาะในส่วนที่เป็นความรับผิดในค่าเสียหายเชิงลงโทษ หรือ Punitive Damages เท่านั้น

ในการดังกล่าวมาในข้างต้นนี้ ผู้ประกอบการจึงควรต้องดำเนินการทุกอย่างตามที่องค์การของรัฐได้กำหนดไว้เกี่ยวกับสินค้าของตน ทั้งในส่วนที่เป็นข้อบังคับ (Mandatory) และในส่วนที่เป็นการดำเนินการตามความสมัครใจ (Voluntary) และต้องมีหลักฐานเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามข้อบังคับขององค์การภาครัฐ เช่น ใบแสดงว่าผ่านการตรวจสอบสินค้า เป็นต้น¹⁸ (Dayton S.)

3.1.1.2.3 กฎหมาย Product Liability แห่งมลรัฐแคนซัส

เรื่องเกี่ยวกับข้อต่อสู้ของผู้ประกอบการภายใต้กฎหมาย Product Liability แห่งมลรัฐแคนซัสนั้น เมื่อผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐ หรือมาตรฐานบังคับต่าง ๆ แล้วจะมีผลเป็นเช่นไร มีปรากฏอยู่ในกฎหมายแห่งมลรัฐแคนซัส บทที่ 60 มาตรา 33 ข้อ 60-3304 (a) ถึง (d) โดยมีรายละเอียดดังนี้¹⁹

¹⁸ Scott Dayton, Under New Arizona Law, Manufacturers and Sellers Not Liable For Punitive Damages If Product Complied With Government Regulations.[ออนไลน์], 28 มิถุนายน 2555. แหล่งที่มา <http://product-liability.weil.com/legislation/under-new-arizona-law-manufacturer-and-sellers-not-liable-for-punitive-damages-if-product-complied-with-government-regulations/#ixzz25c5irXzd>

¹⁹ 60-3304: Legislative regulatory standards or administrative regulatory safety standards or mandatory government contract specifications; defenses.

(a) When the injury-causing aspect of the product was, at the time of manufacture, in compliance with legislative regulatory standards or administrative regulatory safety standards relating to design or performance, the product shall be deemed not defective by reason of design or performance, or, if the standard addressed warnings or instructions, the product shall be deemed not defective by reason of warnings or instructions, unless the claimant proves by a preponderance of the evidence that a reasonably prudent product seller could and would have taken additional precautions.

มาตรา 33 ข้อ 60-3304 มาตรฐานข้อกำหนดทางกฎหมาย หรือ มาตรฐานเกี่ยวกับความปลอดภัย หรือ ข้อกำหนดบังคับในสัญญาของรัฐ สิ่งเหล่านี้จะใช้เป็นข้อต่อสู้สำหรับผู้ประกอบการได้ ในกรณีที่

(a) เมื่อสินค้าที่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายนั้น หากในขณะที่ผลิตสินค้านั้นได้เป็นไปตามมาตรฐานข้อกำหนดในทางกฎหมาย หรือมาตรฐานเกี่ยวกับความปลอดภัย ซึ่งมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการออกแบบสินค้าหรือการทำงานของสินค้า สินค้านั้นจะถือว่ามีความชำรุดบกพร่องในด้านการออกแบบหรือการทำงานของสินค้า หากมาตรฐานดังกล่าวมีการกำหนดในเรื่องของการให้คำเตือนหรือคำแนะนำ สินค้าที่ปฏิบัติตามมาตรฐานเช่นนี้จะถือว่ามีความชำรุดบกพร่องในด้านการให้คำเตือนหรือคำแนะนำ เช่นเดียวกัน เว้นแต่โจทก์จะพิสูจน์ได้โดยอาศัยพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักมากกว่าว่าผู้ประกอบการสินค้าสามารถดำเนินการจัดการป้องกันอันตรายเกี่ยวกับสินค้าในลักษณะอื่น ๆ เพิ่มเติมได้

(b) เมื่อสินค้าที่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายนั้น หากในขณะที่ผลิตสินค้านั้นได้เป็นไปตามมาตรฐานข้อกำหนดในทางกฎหมาย หรือมาตรฐานเกี่ยวกับความปลอดภัย ซึ่งมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการออกแบบสินค้า การทำงานของสินค้า การให้คำเตือน หรือการให้คำแนะนำเกี่ยวกับสินค้า ให้ถือว่าสินค้านั้นมีความชำรุดบกพร่อง เว้นแต่

(b) When the injury-causing aspect of the product was not, at the time of manufacture, in compliance with legislative regulatory standards or administrative regulatory safety standards relating to design, performance, warnings or instructions, the product shall be deemed defective unless the product seller proves by a preponderance of the evidence that its failure to comply was a reasonably prudent course of conduct under the circumstances.

(c) When the injury-causing aspect of the product was, at the time of manufacture, in compliance with a mandatory government contract specification relating to design, this shall be an absolute defense and the product shall be deemed not defective for that reason, or, if the specification related to warnings or instructions, then the product shall be deemed not defective for that reason.

(d) When the injury-causing aspect of the product was not, at the time of manufacture, in compliance with a mandatory government contract specification relating to design, the product shall be deemed defective for that reason, or if the specification related to warnings or instructions, the product shall be deemed defective for that reason.

ผู้ประกอบการจะพิสูจน์ได้โดยอาศัยพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักมากกว่าว่า ความละเอียดในการปฏิบัติกรให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดนั้น เป็นการกระทำที่สมเหตุสมผลภายใต้สถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

(c) เมื่อสินค้าที่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายนั้น หากในขณะที่ผลิตสินค้านั้นได้เป็นไปตามข้อกำหนดบังคับในสัญญาของรัฐ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการออกแบบสินค้า การกระทำดังกล่าวจะเป็นข้อต่อสู้โดยสมบูรณ์ของผู้ประกอบการ และสินค้านั้นจะไม่ถือว่ามีความชำรุดบกพร่อง ถ้าข้อกำหนดมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับเรื่องของการให้คำเตือนหรือการให้คำแนะนำเกี่ยวกับสินค้า และผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าว ให้ถือว่าสินค้านั้นไม่มีความชำรุดบกพร่องเช่นเดียวกัน

(d) เมื่อสินค้าที่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายนั้น หากในขณะที่ผลิตสินค้านั้นได้เป็นไปตามข้อกำหนดบังคับในสัญญาของรัฐ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการออกแบบสินค้า ให้ถือว่าสินค้านั้นมีความชำรุดบกพร่อง ถ้าข้อกำหนดมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับเรื่องของการให้คำเตือนหรือการให้คำแนะนำเกี่ยวกับสินค้า และผู้ประกอบการมิได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าว ให้ถือว่าสินค้านั้นมีความชำรุดบกพร่องเช่นเดียวกัน

3.1.1.2.4 กฎหมาย Product Liability แห่งมลรัฐเทนเนสซี

ภายใต้ประมวลกฎหมายแห่งมลรัฐเทนเนสซี ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ Product Liability ได้มีปรากฏบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามมาตรฐานที่ออกโดยองค์กรภาครัฐ โดยใช้เป็นข้อสันนิษฐานที่จะนำมาหักล้างกับฝ่ายโจทก์ผู้เสียหายได้ โดยปรากฏอยู่ในหัวข้อที่ 29 บทที่ 28 ข้อ 104 ดังนี้

มาตรา 29-28-104 มีใจความว่า²⁰

²⁰ Tennessee Code § 29-28-104 Compliance with government standards Rebuttable presumption.

(a) Compliance by a manufacturer or seller with any federal or state statute or administrative regulation existing at the time a product was manufactured and prescribing standards for design, inspection, testing,

(a) กรณีที่ผู้ผลิตหรือผู้ขายได้ปฏิบัติตามบทกฎหมายของสหพันธรัฐ หรือของมลรัฐ หรือปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของฝ่ายบริหาร ซึ่งมีปรากฏอยู่ในเวลาที่สินค้านั้นถูกผลิตขึ้น และได้กำหนดมาตรฐานไว้สำหรับการออกแบบ การตรวจสอบ การทดสอบ การผลิต การติดฉลาก คำเตือน หรือคำแนะนำในการใช้สินค้า ผู้ผลิตหรือผู้ขายต้องใช้เป็นข้อสันนิษฐานเพื่อหักล้างว่าสินค้าไม่ได้อยู่ในสภาพที่เป็นอันตรายโดยใช่เหตุ เนื่องด้วยถูกครอบคลุมตามมาตรฐานที่กล่าวมาในข้างต้น

(b) ผู้ผลิตหรือผู้ขาย ซึ่งไม่ใช่ผู้ผลิตยาหรือผู้ผลิตเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ ไม่ต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายเชิงลงโทษถ้าหาก

(1) สินค้าซึ่งถูกกล่าวหาว่าทำให้เกิดความเสียหาย ได้ถูกออกแบบ ผลิต บรรจุ ติดฉลาก ขาย หรือนำเสนอ โดยมีความสัมพันธ์ตามที่องค์การภาครัฐได้กำหนดเงื่อนไขในการยอมรับ การอนุญาต หรือ การตัดสินใจไว้ หรือ

manufacture, labeling, warning or instructions for use of a product, shall raise a rebuttable presumption that the product is not in an unreasonably dangerous condition in regard to matters covered by these standards.

(b) A manufacturer or seller, other than a manufacturer of a drug or device, shall not be liable for exemplary or punitive damages if:

(1) The product alleged to have caused the harm was designed, manufactured, packaged, labeled, sold, or represented in relevant and material respects in accordance with the terms of approval, license or similar determination of a government agency; or

(2) The product was in compliance with a statute of the state or the United States, or a standard, rule, regulation, order, or other action of a government agency pursuant to statutory authority, when such statute or agency action is relevant to the event or risk allegedly causing the harm and the product was in compliance at the time the product left the control of the manufacturer or seller.

(c) Subsection (b) shall not apply if the claimant establishes that the manufacturer or seller:

(1) At any time before the event that allegedly caused the harm, sold the product after the effective date of an order of a government agency that ordered the removal of the product from the market or withdrew the agency's approval of the product; or

(2) In violation of applicable regulations, withheld or misrepresented to the government agency information material to the approval and such information is relevant to the harm which the claimant allegedly suffered.

(d) The award of punitive or exemplary damages against a manufacturer of a drug or device shall be governed by § 29-39-104.

(2) สินค้าได้ถูกจัดให้ปฏิบัติตามบทกฎหมายของมลรัฐ หรือของสหรัฐ หรือตามมาตรฐาน กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดขององค์กรภาครัฐตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้ เมื่อบทกฎหมายหรือการกระทำขององค์กรภาครัฐดังกล่าวมานั้น เกี่ยวเนื่องกับเหตุการณ์ หรือความเสี่ยงซึ่งถูกกล่าวหาว่าเป็นเหตุให้เกิดอันตราย และสินค้านั้นได้ ปฏิบัติตามบทกฎหมาย มาตรฐาน กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งดังกล่าวในขณะที่สินค้าได้พ้น ไปจากการควบคุมของผู้ผลิต หรือผู้ขาย

(c) อนุมาตรา (b) ไม่สามารถใช้บังคับได้หากโจทก์พิสูจน์ได้ว่าผู้ผลิตหรือผู้ขาย

(1) ก่อนเกิดความเสียหาย ได้ขายสินค้าภายหลังจากที่องค์กรภาครัฐมี คำสั่งให้ถอนสินค้าออกจากตลาด หรือมีการถอนคำสั่งที่ให้การยอมรับสินค้านั้น หรือ

(2) มีการฝ่าฝืนกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ยับยั้งหรือบิดเบือนข้อมูลสำหรับการอนุมัติในสินค้าต่อองค์กรภาครัฐ และข้อมูลเช่นว่านี้มีความเกี่ยวข้องกับอันตรายที่โจทก์ กล่าวหาว่าได้รับ

(d) การตัดสินในเรื่องของค่าเสียหายเชิงลงโทษสำหรับผู้ผลิตยา หรือผู้ผลิต เครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ อยู่ภายใต้มาตรา 29-39-104

3.1.1.3 ความเห็นที่เกิดขึ้นในมลรัฐต่าง ๆ เกี่ยวกับกรณีและผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานหรือกฎระเบียบที่ออกโดยองค์กรภาครัฐ

สำหรับในกรณีที่ถ้าหากผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือมาตรฐาน บังคับที่ออกโดยองค์กรภาครัฐแล้วนั้น จะสามารถนำมาใช้เป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการได้หรือไม่ และหากว่าใช้ได้แล้วจะมีขอบเขตที่มากน้อยเพียงใดนั้น จะขอนำเสนอ ตัวอย่างความเห็นจากบางมลรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีทั้งในส่วนที่เหมือนกัน และแตกต่างกันออกไป ดังจะได้กล่าวต่อไป

3.1.1.3.1 ความเห็นในมลรัฐเท็กซัส²¹ (D'Angelo C. S., 1995)

โดยทั่วไปศาลถือว่าการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐเกี่ยวกับความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์นั้นเป็นที่ยอมรับและมีความสำคัญ แต่กรณีดังกล่าวนี้ไม่ใช่พยานหลักฐานอันเป็นที่ยุติได้ในประเด็นที่ว่าผลิตภัณฑ์นั้นมีความชำรุดบกพร่องหรือไม่ หรือผู้ประกอบการมีความประมาทเลินเล่อหรือไม่

อย่างไรก็ตาม ได้มีผู้วิจารณ์ถึงกรณีดังกล่าวว่า ค่อนข้างเป็นการไร้เหตุผลสำหรับการให้น้ำหนักเพียงน้อยนิดกับกรณีที่มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐซึ่งเป็นหน่วยงานผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้น ๆ เพื่อให้มีการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงหรืออันตรายที่อาจเกิดขึ้นต่อร่างกายหรือชีวิต รวมถึงการอนุญาตให้คณะลูกขุนตั้งคำถามอย่างง่าย ๆ เพียงเพราะพยานหลักฐานของฝ่ายโจทก์มีความเห็นว่าสินค้าที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบนั้นมีอันตรายอย่างไม่สมเหตุสมผลเกี่ยวกับแง่มุมของการดำเนินงานที่มาตรฐานได้ครอบคลุมไว้

สำหรับในกรณีของความปลอดภัยในมาตรฐานที่ว่าควรจะมีมากแค่ไหนนั้น ควรจะมีการพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ราคาสินค้าในตลาด ระบบของประโยชน์ใช้สอยในสินค้านั้น ลักษณะภายนอก รวมถึงความปลอดภัย โดยต้องให้สิ่งเหล่านี้เกิดความสมดุลระหว่างกันและควบคู่กันไป

นอกจากนั้น ในกระบวนการของการพิจารณาพิพากษาของศาลนั้นไม่เหมาะที่จะมาสร้างเรื่องเกี่ยวกับมาตรฐานความปลอดภัย ศาลควรต้องเชื่อมั่นในมาตรฐานที่ถูกสร้างขึ้นโดยกระบวนการตัดสินใจของผู้ที่มีความเกี่ยวข้องเหมาะสมในด้านของการมาตรฐานนั้น ๆ มิฉะนั้นแล้ว ย่อมจะเกิดความเสียหายอย่างมากในการพยายามสร้างมาตรฐานขึ้นใหม่โดยการพิจารณาและพิพากษาของศาล

3.1.1.3.2 ความเห็นในมลรัฐแคนซัส²² (Westerbeke W. E., 2002)

²¹ Christopher Scott D'Angelo, "Effect of Compliance or Noncompliance with Applicable Governmental Product Safety Regulations on a Determination of Product Defect," South Texas Law Review 36 (1995): 453.

โดยปกติแล้ว การปฏิบัติตามมาตรฐานที่เป็นกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยในสินค้านั้นเป็นเพียงหลักฐานอย่างหนึ่งที่แสดงถึงความระมัดระวัง หรือความไม่ซำรุดบกพร่องในตัวสินค้า สำหรับกฎหมาย Product Liability แห่งมลรัฐแคนซัสนั้นได้มีการเพิ่มผลทางกฎหมายในเรื่องของการปฏิบัติตามมาตรฐานเกี่ยวกับความปลอดภัย โดยทำให้เกิดข้อสันนิษฐานที่สามารถหักล้างฝ่ายโจทก์ได้ว่าสินค้าของผู้ประกอบการฝ่ายจำเลยนั้นไม่มีความซำรุดบกพร่องเมื่อสินค้านั้นได้ทำตามกฎหมายหรือกฎระเบียบเกี่ยวกับมาตรฐานด้านความปลอดภัยของสินค้า

3.1.1.3.3 ความเห็นในมลรัฐเทนเนสซี²³

ในบทกฎหมายที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือมาตรฐานที่ออกโดยองค์การภาครัฐนั้น ศาลสูงของมลรัฐเทนเนสซีได้เคยให้ความเห็นไว้สำหรับกรณีดังกล่าว โดยกล่าวไว้ในมาตรา 29-28-104 ของประมวลกฎหมายแห่งมลรัฐเทนเนสซี ได้ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเกราะกำบัง หรือเป็นที่หลบภัยของผู้ประกอบการ ซึ่งเงื่อนไขที่ผู้ประกอบการจะสามารถใช้บทกฎหมายที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือมาตรฐานที่ออกโดยองค์การรัฐมาเป็นเกราะกำบัง หรือเป็นที่หลบภัยจากความรับผิดชอบต่าง ๆ ได้นั้น ต้องปรากฏให้เห็นว่าผู้ประกอบการรายดังกล่าวได้ปฏิบัติการต่าง ๆ ไปโดยสุจริต และได้ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดให้เขาต้องทำ

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ผู้ประกอบการได้ทราบว่าการปฏิบัติตามปกติในทางอุตสาหกรรมจะก่อให้เกิดอันตรายอย่างมากมายและไม่สมควรต่อผู้บริโภค การปฏิบัติตามปกติดังกล่าวนี้ก็จะไม่สามารถใช้เป็นเกราะกำบังต่อค่าเสียหายเชิงลงโทษได้

²² William E. Westerbeke, "Survey of Kansas Tort Law," University of Kansas Law Review 50 (2002): 225.

²³ Flax v. DaimlerChrysler Corp., 272 S.W.3d 521, 536 (Tenn. 2008)

3.1.1.4 คดีที่เกิดขึ้น

3.1.1.4.1 คดี Wright v. Ford Motor Co.

ในคดีระหว่างตระกูล Wright และบริษัท Ford Motor เป็นคดีที่เกิดขึ้นภายใต้กฎหมาย Product Liability แห่งมลรัฐเท็กซัส โดยคดีดังกล่าวเกิดขึ้นเมื่อ Robin และ Darren McCutcheon ซึ่งขับรถยนต์ยี่ห้อ Ford Expedition ได้ชนลูก Cade Wright เด็กอายุ 3 ขวบลูกชายของ Brian และ Lisa Wright เสียชีวิต ขณะที่เกิดเหตุดังกล่าว Cade ยืนอยู่ด้านหลังรถของ McCutcheon ขณะที่ Robin กำลังถอยรถ โดยก่อนถอยรถ Robin ได้ตรวจดูกระจกมองหลังและกระจกข้างแต่ไม่พบว่ามีสิ่งกีดขวางหรือมีเด็กยืนอยู่เนื่องจากเป็นจุดบอดที่มองไม่เห็น ดังนั้น เมื่อ Robin ถอยรถ จึงชนลูก Cade Wright ทำให้เสียชีวิต ดังนั้น Brian และ Lisa Wright ซึ่งเป็นโจทก์ จึงได้ฟ้องบริษัท Ford โดยกล่าวหาว่ารถยนต์ Ford Expedition ดังกล่าวมีความชำรุดบกพร่อง เนื่องจากไม่มีการติดตั้งระบบตรวจสอบสัมผัสด้านหลังรถ

อย่างไรก็ตาม คณะลูกขุนกล่าวว่าบริษัท Ford ได้ทำตามมาตรฐาน FMVSS 111 (Federal Motor Vehicle Safety Standard) ซึ่งเป็นมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับยานพาหนะเครื่องยนต์ของสหรัฐอเมริกาที่กำหนดขึ้นโดย NHTSA (the National Highway Traffic Safety Administration) โดยคณะลูกขุนได้ลงความเห็นว่ามีมาตรฐาน FMVSS 111 ได้กำหนดให้มีกระจกมองหลัง และ กระจกข้าง เพื่อที่จะป้องกันอันตรายจากการตายและการบาดเจ็บต่าง ๆ ซึ่งมาจากการมองเห็นด้านหลังรถอย่างจำกัดของคนขับรถ โดยมาตรฐานดังกล่าวนี้ไม่ได้มีอยู่ในขณะที่มีการผลิตรถยนต์ดังกล่าวของบริษัท Ford เพื่อให้ครอบคลุมถึงความเสี่ยงของผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่อาจจะก่อให้เกิดอันตรายได้ ดังนั้นแล้ว คณะลูกขุนจึงสันนิษฐานว่าบริษัท Ford ไม่ต้องรับผิดชอบฝ่ายโจทก์ และรถ Ford Expedition คันดังกล่าวก็ไม่มี ความชำรุดบกพร่อง

เมื่อเป็นดังนั้น Wright ผู้เป็นโจทก์ในคดีจึงอุทธรณ์คำกล่าวตัดสินของคณะลูกขุนที่ให้รถยนต์คันดังกล่าวของบริษัท Ford ไม่มีความชำรุดบกพร่องด้านการออกแบบ โดยโจทก์ได้โต้แย้งว่ามาตรฐาน FMVSS 111 ดังกล่าวไม่เพียงพอต่อการป้องกันอันตรายจากอันตรายหรือ ความเสี่ยงที่ไม่สมเหตุสมผล แต่ศาลได้กล่าวไว้ว่าการโต้แย้งว่ามาตรฐานไม่เพียงพอต่อการป้องกันอันตรายดังกล่าวนี้ จะเป็นเพียงหลักฐานในทางข้อเท็จจริงเท่านั้น ซึ่งจะส่งผลให้เป็น

ถึงประเด็นของข้อกฎหมาย นอกจากนั้นแล้ว สำหรับในข้อกล่าวอ้างที่ว่าบริษัท Ford ไม่ติดตั้งระบบตรวจสอบสัมผัสด้านหลังรถนั้น ศาลได้ยอมรับคำโต้แย้งของฝ่ายจำเลยว่าถึงแม้จะมีระบบสัมผัสและเตือนดังกล่าวว่ามีเด็กอยู่ด้านหลังหรือไม่ ก็ไม่เป็นการรับรองว่าจะช่วยชีวิตของ Cade Wright ได้

ในท้ายที่สุด ศาลยังคงยอมรับถึงการที่บริษัท Ford ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าว โดยศาลยอมรับว่ามาตรฐาน FMVSS 111 ได้กำหนดขึ้นเพื่อลดจำนวนความเสี่ยงจากการบาดเจ็บหรือการตายลงได้นั่นเอง

3.1.1.4.2 คดี Michael Ballet v. Subaru of America Inc.

สำหรับคดีดังกล่าวได้มีแนวทางการตัดสินเป็นแบบเดียวกับคดี Wright v. Ford Motor Co. โดยในคดีระหว่าง Ballet กับ Subaru นั้นเกิดขึ้นทางตะวันตกของมลรัฐเท็กซัส เมื่อ Margaret Ballet ขับรถ Subaru รุ่นปี 1999 อยู่บนถนนและรถเกิดถูกชนกระแทกมาจากด้านหลังโดยจำเลยอีกราย คือ Patton Z. C. ทำให้รถ Subaru คันดังกล่าวได้พุ่งเข้าชนกับข้างทาง และส่งผลให้ Margaret Ballet เกิดอุบัติเหตุทำให้ได้รับอาการบาดเจ็บทางสมอง เมื่อเป็นดั่งนั้นพ่อและแม่ของ Margaret จึงนำกรณีดังกล่าวมาฟ้องเป็นคดี โดยมี Subaru เป็นหนึ่งในจำเลย

โจทก์คือพ่อและแม่ของ Margaret ได้กล่าวหาว่ารถ Subaru รุ่นปี 1999 ของ Subaru of America ผู้เป็นจำเลยนั้น มีความชำรุดบกพร่องในการออกแบบ การตลาด และการผลิต โดยโจทก์ได้อ้างว่า

1. B-pillar ซึ่งเป็นเสาค้ำหลังคาตรงหลังประตูหน้า และส่วนประกอบต่าง ๆ ของเสาดังกล่าวนั้นไม่เพียงพอที่จะป้องกันผู้ใช้รถดังกล่าว
2. ระบบการป้องกันจากด้านข้างนั้นไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้ประกอบการไม่ได้จัดให้มีถุงลมนิรภัยจากด้านข้าง
3. Subaru ประมาทเลินเล่อโดยไม่ได้จัดให้มีคำแนะนำหรือคำเตือนที่เพียงพอเกี่ยวกับอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นได้

โดยในคดีดังกล่าว จำเลยต่อสู้ว่ารถ Subaru ที่จำเลยผลิตนั้นได้ปฏิบัติตามมาตรฐาน FMVSS 201 ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ครอบคลุมเกี่ยวกับการป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับศีรษะของผู้ใช้ยานพาหนะที่ถูกรุน โดยจะเป็นการช่วยลดการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้น ซึ่งโจทก์ได้โต้แย้งข้อต่อสู้ดังกล่าวของจำเลยว่ามาตรฐาน FMVSS 201 ไม่ครอบคลุมถึงเสาค้ำหลังคาตรงหลังประตูหน้า ดังนั้น มาตรฐานหรือระเบียบข้อบังคับดังกล่าวไม่สามารถครอบคลุมความชำรุดบกพร่องของผลิตภัณฑ์ คือ ยานพาหนะนี้ได้ อย่างไรก็ตาม หากได้พิจารณาถึงข้อความที่ NHTSA ได้ชี้แจงไว้เมื่อครั้งกำหนดมาตรฐาน FMVSS 201 ในวันที่ 18 สิงหาคม 1995 จะพบว่ามาตรฐานโดยหลักสำหรับความปลอดภัยตามมาตรฐาน 201 นี้ ถูกกำหนดขึ้นเพื่อป้องกันผลกระทบต่อผู้ใช้ยานพาหนะที่อาจจะได้รับมาจากการตกต่าง ๆ ภายในตัวยานพาหนะนั้น ๆ ซึ่งก็หมายรวมถึงเสาค้ำหลังคาตรงหลังประตูหน้าด้วยนั่นเอง นอกจากนี้แล้ว Subaru ยังปฏิบัติตามมาตรฐาน FMVSS 208 ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ใช้สำหรับป้องกันศีรษะของผู้ใช้ยานพาหนะจากการถูกรุนหรือถูกระแทก ดังนั้นแล้ว เมื่อยานพาหนะดังกล่าวของ Subaru ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานที่ครอบคลุมถึงความปลอดภัยของศีรษะผู้ใช้ยานพาหนะซึ่งอาจจะได้รับความเสี่ยงที่เกิดจากอันตรายต่าง ๆ จำเลยจึงมีสิทธิที่จะโต้แย้งข้อกล่าวหาของฝ่ายโจทก์โดยอาศัยข้อสันนิษฐานที่จำเลยได้ปฏิบัติตามมาตรฐานที่หน่วยงานภาครัฐได้กำหนดไว้

อย่างไรก็ตาม ฝ่ายโจทก์ยังคงโต้แย้งว่ามาตรฐานเหล่านั้นยังคงไม่เพียงพอ แต่ไม่สามารถหาหลักฐานมาขยายความดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตามศาลเห็นว่าแม้โจทก์จะมีหลักฐานที่บ่งชี้ได้ว่ามาตรฐานที่จำเลยปฏิบัติตามนั้นไม่เพียงพอ หากแต่ก็เป็นเพียงหลักฐานทางข้อเท็จจริงซึ่งจะต้องรอการตัดสินจากคณะลูกขุนในอีกครั้งหนึ่งว่าจะยอมรับน้ำหนักของฝ่ายโจทก์หรือไม่

สำหรับในคดีนี้ศาลได้ตัดสินว่าการที่ Subaru ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับซึ่งออกโดยองค์การภาครัฐ ทั้งมาตรฐาน FMVSS 201 และ 208 และมาตรฐานดังกล่าวได้ครอบคลุมไปถึงกรณีอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับศีรษะของผู้ใช้ยานพาหนะด้วย ดังนั้น Subaru จึงสามารถใช้เหตุดังกล่าวขึ้นต่อสู้เพื่อให้ไม่ต้องรับผิดได้

3.1.2 กฎหมาย Product Liability ของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป

สำหรับในกลุ่มสหภาพยุโรปนั้น กฎหมาย Product Liability ที่ใช้กันในแต่ละประเทศจะมีการอาศัยต้นร่างมาจากกฎหมายความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ชำระรูปทรง ค.ศ. 1985 หรือ Council Directive of 25 July 1985 on the Approximation of the Law, Regulations and Administrative Provisions of the Member State Concerning Liability for Defective Products (85/374/EEC) ซึ่งจะเรียกโดยย่อได้ว่า Product Liability Directive ซึ่งถูกบัญญัติขึ้นโดยประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (EEC)²⁴

Product Liability Directive ของสหภาพยุโรปนั้น นับว่าเป็นต้นร่างกฎหมายที่มีอิทธิพลต่อประเทศต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ภายในกลุ่มของสหภาพยุโรป และประเทศที่อยู่นอกกลุ่มสหภาพยุโรป เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศออสเตรเลีย รวมถึงประเทศไทยด้วยเช่นกัน เนื่องจากเมื่อครั้งที่มีการร่างพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น ประเทศไทยได้อาศัยกฎหมายต้นแบบมาจาก Product Liability ของสหภาพยุโรปมาเป็นต้นร่างในร่างพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของไทยดังกล่าว

ในส่วนนี้จะได้อธิบายถึงข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการเกี่ยวกับกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐ ซึ่งมีปรากฏอยู่ใน Product Liability Directive ซึ่งเป็นกฎหมายแม่แบบ รวมถึงที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายของประเทศอื่น ๆ ในสหภาพยุโรปด้วยเช่นกัน

3.1.2.1 ข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการภายใต้ Product Liability Directive ของสหภาพยุโรป

ภายใต้ Product Liability Directive ของสหภาพยุโรป ได้มีการกำหนดข้อยกเว้นความรับผิดหรือเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการไว้ในมาตรา 7 ซึ่งมีใจความดังนี้²⁵

²⁴ ศักดา ธนิตกุล, คำอธิบายและคำพิพากษาเปรียบเทียบกฎหมายความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553), หน้า 64.

²⁵ มาตรา 7 The producer shall not be liable as a result of this Directive if he proves:

(a) that he did not put the product into circulation; or

ผู้ประกอบการจะไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายนี้ หากพิสูจน์ได้ว่า

- (a) ตนไม่ได้เป็นผู้ที่นำสินค้านั้นเข้าสู่ระบบการจัดจำหน่าย
- (b) หลังจากพิจารณาพฤติการณ์ต่าง ๆ แล้ว มีความเป็นไปได้ที่ความชำรุดบกพร่องซึ่งก่อให้เกิดอันตรายนั้นไม่ได้เกิดขึ้นในเวลาที่สินค้าถูกส่งเข้าสู่ระบบการจัดจำหน่ายโดยผู้ประกอบการ หรือความชำรุดบกพร่องได้เกิดขึ้นภายหลังจากนั้น
- (c) ผู้ประกอบการไม่ได้ผลิตสินค้านั้นเพื่อขาย หรือเพื่อแจกจ่ายโดยมีวัตถุประสงค์ในทางเศรษฐกิจ หรือมีการผลิต หรือแจกจ่ายสินค้าไปในทางการค้าของผู้ประกอบการ
- (d) ความชำรุดบกพร่องมีความสอดคล้องกับกฎระเบียบข้อบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐ
- (e) สถานะทางวิทยาศาสตร์และเทคนิคในเวลาที่ผู้ประกอบการนำสินค้าออกสู่ระบบการจัดจำหน่ายยังไม่สามารถค้นพบความชำรุดบกพร่องในสินค้านี้ดังกล่าว
- (f) ในกรณีของผู้ประกอบการเกี่ยวกับส่วนประกอบของสินค้า หากความชำรุดบกพร่องเกิดจากการออกแบบสินค้าที่มีการติดตั้งส่วนประกอบดังกล่าว หรือเป็นผลมาจากคำสั่งของผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้านั้น ๆ ไม่ใช่มาจากผู้ประกอบการที่ผลิตส่วนประกอบ ผู้ประกอบการที่ผลิตส่วนประกอบไม่ต้องรับผิดชอบ

(b) that, having regard to the circumstances, it is probable that the defect which caused the damage did not exist at the time when the product was put into circulation by him or that this defect came into being afterwards; or

(c) that the product was neither manufactured by him for sale or any form of distribution for economic purpose nor manufactured or distributed by him in the course of his business; or

(d) that the defect is due to compliance of the product with mandatory regulations issued by the public authorities; or

(e) that the state of scientific and technical knowledge at the time when he put the product into circulation was not such as to enable the existence of the defect to be discovered; or

(f) in the case of a manufacturer of a component, that the defect is attributable to the design of the product in which the component has been fitted or to the instructions given by the manufacturer of the product.

จากที่กล่าวมาในข้างต้น จะเห็นว่าในมาตรา 7 (d) แห่ง Product Liability Directive ของสหภาพยุโรป ได้บัญญัติให้กรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐนั้นเป็นข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการภายใต้กฎหมายดังกล่าวได้

สิ่งที่ต้องคำนึงอย่างมากสำหรับข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 7 (d) แห่ง Product Liability Directive นี้คือ ข้อต่อสู้ดังกล่าวจะใช้ได้เฉพาะกับมาตรฐานแบบบังคับ (Mandatory Standard) เท่านั้น ผู้ประกอบการรายใดที่ปฏิบัติตามมาตรฐานแบบสมัครใจ (Voluntary Standard) หรือมาตรฐานอื่นใดที่ไม่ได้มีลักษณะเป็นการบังคับ เช่น มาตรฐานของ BSI (British Standard Institute) ซึ่งเป็นสถาบันมาตรฐานของประเทศอังกฤษ หรือ มาตรฐานของ DIN (Deutsches Institut für Normung) ("Deutsches Institut für Normung. DIN,") ซึ่งเป็นสถาบันมาตรฐานของประเทศเยอรมนี โดยเหล่านี้ไม่ใช่ของค์กรของภาครัฐ หากแต่เป็นของค์กรของภาคเอกชนนั่นเอง²⁶ (Howells G., 1993)

สำหรับประเทศอื่น ๆ ในสหภาพยุโรปที่นำเอา Product Liability Directive ไปเป็นต้นแบบในการร่างกฎหมายความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือกฎหมาย Product Liability ของประเทศตนนั้น ก็อาจจะมีการไม่บัญญัติเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการในบางข้อได้ ซึ่งในส่วนต่อไปจะกล่าวถึงประเทศที่มีการนำเอาเหตุหลุดพ้นความรับผิดเมื่อผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐไปบัญญัติไว้ในกฎหมาย Product Liability ของตน

3.1.2.1.1 กฎหมาย Product Liability ของประเทศเยอรมนี

3.1.2.1.1.1 ข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการภายใต้กฎหมาย Product Liability ของประเทศเยอรมนีในกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับหรือกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐ

สำหรับกฎหมายความรับผิดในสินค้าที่ชำรุดบกพร่อง ซึ่งเรียกในภาษาเยอรมันว่า Gesetz über die Haftung für fehlerhafte Produkte ซึ่งสามารถเรียกได้โดยย่อว่า

²⁶ Geraint Howells, Comparative Product Liability(England: Dartmouth Publishing Company, 1993), p. 42.

Produkthaftungsgesetz (ProdHaftG) แปลเป็นภาษาไทยได้ว่ากฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์นั่นเอง

กฎหมาย Product Liability ของประเทศเยอรมนีบัญญัติขึ้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม ค.ศ. 1989 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1990 โดยมีอยู่ด้วยกัน 19 มาตรา ซึ่งใน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการนั้น จะบัญญัติไว้ในมาตรา 1²⁷ แห่งกฎหมาย Product Liability ของเยอรมนี ในเรื่องความรับผิด (Haftung) โดยมีรายละเอียดที่ บัญญัติเอาไว้ดังนี้

²⁷ Section 1 Liability

(1) If, as a result of a defect of a product, a human being is killed, is injured or affected in his health, or a thing is damaged, the producer† is obliged to compensate the person who suffered the damage for the ensuing harm. In the case of damage to property this rule applies only if an object other than the defective product is damaged and if this object is normally intended for private use or consumption and has been used by the injured party primarily for this purpose.

(2) The obligation to pay damages is excluded if:

1. the producer has not put the product into circulation;
2. it is to be assumed, having regard to the circumstances, that the product was not yet defective when it was put into circulation;
3. the producer has neither manufactured the product for sale or for any other form of distribution for a consideration nor has manufactured or distributed it in the course of his occupational activities;
4. the defect is due to the fact that at the time when the producer put the product into circulation it complied with mandatory legal provisions;
5. the defect could not yet be discerned, having regard to the state of art [literally: science and technique] at the time when the producer put the product concerned into circulation.

(3) In addition, the maker of the part of the product is exempt from the obligation to pay compensation if the defect was caused by the construction of the product into which the part was inserted or by the instructions of the maker of the product. Sentence 1 applies mutatis mutandis to a producer of a basic substance.

(4) The person who has suffered the harm has the burden of proving the defect and its causal connection with the harm. In a dispute as to whether the obligation to pay compensation is excluded according to sub-paragraphs (2) or (3), the producer bears the burden of proof.

แปลจากภาษาเยอรมันโดย http://www.utexas.edu/law/academics/centers/transnational/work_new/german/case.php?id=1397

มาตรา 1 ความรับผิด²⁸(มานิตย์ วงศ์เสรี, วรรณชัย บุญบำรุง, พินัย ณ นคร, สมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ, & อิงอร จินตนาเลิศ, 2554)

(1) ในกรณีที่บุคคลใดได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี แก่อนามัยก็ดี หรือแก่ทรัพย์สินเนื่องมาจากความบกพร่องของสินค้า ผู้ผลิตสินค้านั้นต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้นให้แก่ผู้ซึ่งได้รับความเสียหาย ในกรณีที่อันตรายหรือความเสียหายเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สิน ผู้ผลิตสินค้านั้นต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะเมื่อทรัพย์สินนั้นได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากความบกพร่องของสินค้า และผู้เสียหายได้มีการใช้สินค้านั้นในลักษณะเป็นการปกติโดยทั่วไป

(2) หน้าที่ในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนของผู้ผลิตสินค้าเป็นอันระงับไปเมื่อ

1. ผู้ผลิตสินค้าไม่ได้นำสินค้ามาขายในท้องตลาด
2. เมื่อพิจารณาจากพฤติการณ์และสภาพแวดล้อมแล้ว ปรากฏว่าความชำรุดบกพร่องในสินค้าซึ่งเป็นสาเหตุของความเสียหายนั้นไม่ได้ปรากฏอยู่ในสินค้าในขณะที่ผู้ผลิตสินค้าได้นำสินค้าออกสู่ท้องตลาด
3. เมื่อผู้ผลิตสินค้าไม่ได้ผลิตสินค้าเพื่อวัตถุประสงค์ในทางการค้า หรือเพื่อประกอบกิจการเกี่ยวกับการค้าในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเพื่อแสวงหากำไร หรือเพื่อกิจการในการประกอบอาชีพ
4. เมื่อความชำรุดบกพร่องของสินค้าที่เกิดขึ้นนั้นเป็นกรณีที่สามารถอ้างได้ว่า แม้จะเกิดความชำรุดบกพร่อง แต่สินค้านั้นมีคุณภาพหรือมีมาตรฐานถูกต้องตรงตามที่กฎหมายกำหนดในเวลาที่ยุติผลิตได้นำสินค้ามาวางขายในตลาด

²⁸ มานิตย์ วงศ์เสรี, วรรณชัย บุญบำรุง, พินัย ณ นคร, สมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ และอิงอร จินตนาเลิศ, “รายงานการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้า (Product Liability),” (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2544), ภาคผนวก.

5. เมื่อความบกพร่องของสินค้าที่เกิดขึ้นนั้น หากพิจารณาถึงความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคนิคในขณะที่ยังผลิตสินค้าได้นำสินค้าออกวางขายในท้องตลาด ความชำรุดบกพร่องดังกล่าวยังไม่เป็นที่รู้จัก

(3) หน้าที่ในการชดเชยค่าสินไหมทดแทนของผู้ผลิตสินค้าเพียงบางส่วนเป็นอันระงับ เมื่อความชำรุดบกพร่องของสินค้าเกิดขึ้นหรือเป็นผลมาจากโครงสร้างของสินค้าที่ทำให้สินค้าบางส่วนมีความแปรเปลี่ยนไป หรือมีสาเหตุมาจากการแนะนำของผู้ผลิตสินค้า บทบัญญัตินี้ให้นำมาใช้กับผู้ผลิตวัตถุอันตรายที่ใช้ผลิตสินค้าด้วยโดยอนุโลม

(4) หน้าที่ในการพิสูจน์ความชำรุดบกพร่องของสินค้า ความเสียหายที่เกิดขึ้นตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างความชำรุดบกพร่องกับความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น ให้ตกอยู่กับผู้ได้รับความเสียหาย สำหรับกรณีที่มีข้อสงสัยว่าการชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามอนุมาตรา (2) และอนุมาตรา (3) จะเป็นอันระงับหรือไม่ ให้การพิสูจน์ตกอยู่กับผู้ผลิต

จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวมาในข้างต้น จะเห็นว่าในมาตรา 1 อนุมาตรา 2 ข้อ 4 เป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้ผลิต เมื่อผู้ประกอบการดังกล่าวพิสูจน์ได้ว่าความชำรุดบกพร่องของสินค้าที่เกิดขึ้นนั้นเป็นกรณีที่สามารถอ้างได้ว่า แม้จะเกิดความชำรุดบกพร่อง แต่สินค้านั้นได้ปฏิบัติตามที่มาตรฐานบังคับ (zwingenden Rechtsvorschriften หรือ Mandatory Regulations) กำหนด โดยมีเงื่อนไขว่าการปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับนี้จะต้องปฏิบัติในเวลาที่ยังผู้ประกอบการได้นำสินค้าออกวางขายสู่ท้องตลาดแล้ว

3.1.2.1.1.2 ความเห็นเกี่ยวกับข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการภายใต้กฎหมาย Product Liability ของประเทศเยอรมนีในกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับหรือกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐ

สำหรับข้อต่อสู้ของผู้ประกอบการที่สามารถยกขึ้นอ้างได้แม้ว่าสินค้าจะมีความชำรุดบกพร่อง คือ กรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามกฎหมายที่เป็นข้อบังคับ หรือมาตรฐานบังคับซึ่งใช้กับสินค้าของผู้ประกอบการในเวลาก่อนที่สินค้านั้นจะพ้นจากความควบคุมของผู้ประกอบการออกสู่ท้องตลาดนั่นเอง แต่ด้วยเหตุที่ข้อต่อสู้ดังกล่าวมีความหมายที่ค่อนข้าง

แคบเกี่ยวกับรายละเอียดของหลักภาวะเบียบข้อบังคับ หรือมาตรฐานบังคับ จึงส่งผลให้ในบางครั้ง ผู้ประกอบการอาจจะไม่สามารถใช้ข้อต่อผู้ดังกล่าวเป็นข้อต่อผู้แบบสมบูรณ์ได้ทันที

ในกรณีดังกล่าวนี้ มาตรฐานบังคับ หรือภาวะเบียบข้อบังคับที่ออกโดยองค์กร ภาครัฐนั้นได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าจะต้องเป็นการกำหนดโดยกฎหมาย หรือกฎข้อบังคับ เท่านั้น และกฎหมาย หรือกฎข้อบังคับดังกล่าวจะเป็นการกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องผลิตสินค้า โดยทำตามกฎข้อบังคับเหล่านี้เท่านั้น กล่าวคือ จะไม่ปล่อยให้ผู้ประกอบการมีอิสระในการ เลือกรูปแบบอื่นใดให้กับสินค้านั้น ๆ โดยไม่เป็นไปตามกฎข้อบังคับที่องค์กรภาครัฐได้วาง เอาไว้นั่นเอง²⁹ (Wandt M., 1999)

สำหรับข้อกำหนดแห่งกฎหมายดังกล่าวนี้ จะไม่ใช้กับภาวะเบียบหรือมาตรฐาน สินค้าอุตสาหกรรมที่ออกโดยองค์กรภาคเอกชน เช่น DIN³⁰ ซึ่งย่อมาจาก Deutsches Institut für Normung หมายถึงสถาบันของประเทศเยอรมนีเพื่อการมาตรฐาน ซึ่ง DIN นี้เป็นองค์กร ภาคเอกชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการมาตรฐาน มีการจัดการประชุมให้กับ ผู้แทนจากภาคอุตสาหกรรม ผู้บริโภค การค้า การซื้อขาย มีการให้บริการอื่น ๆ ทำการวิจัยเกี่ยวกับ การมาตรฐาน ตรวจสอบด้านเทคนิคต่าง ๆ รวมถึงเป็นเสมือนสื่อกลางที่เชื่อมโยงกับภาครัฐด้วย เช่นกัน³¹

ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ หากผู้ประกอบการปฏิบัติตามมาตรฐานที่มีการกำหนดและ พัฒนาขึ้นจาก DIN ผู้ประกอบการรายนั้นจะไม่สามารถใช้การปฏิบัติตามมาตรฐานเช่นว่าเป็นข้อ ต่อผู้ตามมาตรา 1 อนุมาตรา 2 ข้อ 4 ได้เป็นอันขาด เนื่องจากมาตรฐานที่กำหนดโดย DIN ไม่ใช่ มาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์กรภาครัฐนั่นเอง

²⁹ Manfred Wandt, "German Approaches to Product Liability," Texas International Law Journal 34 (Winter 1999): 87.

³⁰ Deutsches Institut für Normung, DIN[ออนไลน์], 17 ธันวาคม 2555. แหล่งที่มา <http://www.din.de/cmd?level=tpl-home&languageid=en>

³¹ Ibid.

3.1.2.1.2 กฎหมาย Product Liability ของประเทศอังกฤษ

3.1.2.1.2.1 ข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการภายใต้กฎหมาย Product Liability ของประเทศอังกฤษในกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับหรือกฎระเบียบที่ออกโดยองค์กรภาครัฐ

ในประเทศอังกฤษนั้น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยจะมีปรากฏอยู่ใน Consumer Protection Act 1987 หรือกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ค.ศ. 1987 ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือ Product Liability จะมีปรากฏอยู่ในบทที่ 43 ส่วนที่ 1 ตั้งแต่มาตรา 1 ถึงมาตรา 9

สำหรับในส่วนของข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการ มีการบัญญัติอยู่ในมาตรา 4³² ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

³² Consumer Protection Act 1987 Chapter 43 Part 1 Section 4 Defences

(1) In any civil proceedings by virtue of this Part against any person in respect of a defect in a product it shall be a defence for him to show-

(a) that the defect is attributable to compliance with any requirement imposed by or under any enactment or with any Community obligation; or

(b) that the person proceeded against did not at any time supply the product to another; or

(c) that the following conditions are satisfied, that is to say-

(i) that the only supply of the product to another by the person proceeded against was otherwise than in the course of a business of that person's; and

(ii) that section 2(2) above does not apply to that person or applies to him by virtue only of things done otherwise than with a view to profit; or

(d) that the defect did not exist in the product at the relevant time; or

(e) that the state of scientific and technical knowledge at the relevant time was not such that a producer of products of the same description as the product in question might be expected to have discovered the defect if it had existed in his products while they were under his control; or

(f) that the defect-

(i) constituted a defect in a product ("the subsequent product") in which the product in question had been comprised; and

(1) ในการพิจารณาคดีทางแพ่งเกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องในสินค้า โดยอาศัยอำนาจภายใต้ส่วนที่ 1 แห่งกฎหมายดังกล่าว ผู้ประกอบการสามารถยกข้อต่อสู้ฝ่ายโจทก์ได้ตามข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

(a) ความชำรุดบกพร่องเป็นผลมาจากการปฏิบัติตามข้อกำหนดต่าง ๆ ซึ่งกำหนดขึ้นโดยกฎหมายหรือตามกฎหมายของสหภาพยุโรป หรือ

(b) ผู้ประกอบการไม่ได้นำสินค้าออกขายสู่ท้องตลาด หรือ

(c) เมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขต่อไปนี้ กล่าวคือ

(i) การจัดส่งสินค้าเข้าสู่ตลาดนั้นเป็นไปด้วยเหตุผลอื่นนอกเหนือจากในทางธุรกิจของผู้ประกอบการ และ

(ii) การกระทำของผู้ประกอบการไม่ได้เพื่อแสวงหากำไร หรือ

(d) เมื่อความชำรุดบกพร่องไม่ได้ปรากฏขึ้นให้เห็นในเวลาสัมพัทธ์กันหรือ

(e) เมื่อความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคนิคในขณะนั้น ผู้ประกอบการในสินค้านั้นไม่สามารถคาดเห็นหรือค้นพบความชำรุดบกพร่องดังกล่าวได้ในขณะที่สินค้านั้นอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้ประกอบการ หรือ

(f) เมื่อความชำรุดบกพร่องนั้น

(i) เกิดจากความชำรุดบกพร่องของสินค้าที่วัสดุซึ่งเป็นส่วนประกอบนั้นประกอบอยู่ และ

(ii) was wholly attributable to the design of the subsequent product or to compliance by the producer of the product in question with instructions given by the producer of the subsequent product.

(ii) ผู้ประกอบการที่ผลิตวัสดุซึ่งเป็นส่วนประกอบของสินค้านั้น ได้ทำตามคำสั่งหรือคำแนะนำเกี่ยวกับการออกแบบของผู้ผลิตสินค้า

จากหลักกฎหมายที่กล่าวมาในข้างต้น จะเห็นว่าในมาตรา 4(1)(a) ได้กำหนดถึงข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการเมื่อสินค้าเกิดความชำรุดบกพร่อง หากผู้ประกอบการสามารถพิสูจน์ได้ว่า ความชำรุดบกพร่องเป็นผลมาจากการปฏิบัติตามข้อกำหนดต่าง ๆ ซึ่งกำหนดขึ้นโดยกฎหมายหรือตามข้อผูกพันของชุมชนนั่นเอง

3.1.2.1.2.2 ความเห็นเกี่ยวกับข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการภายใต้กฎหมาย Product Liability ของประเทศอังกฤษในกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับหรือกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐ

สำหรับข้อต่อสู้เพื่อยกเว้นความรับผิดในเรื่องดังกล่าวของผู้ประกอบการ เป็นข้อต่อสู้ที่บัญญัติขึ้นเพื่อช่วยลดทอนความไม่ยุติธรรมต่อผู้ประกอบการซึ่งเป็นฝ่ายจำเลยในคดีที่ผู้เสียหายซึ่งเป็นโจทก์ได้ฟ้องเมื่อสินค้าของผู้ประกอบการมีความชำรุดบกพร่อง เมื่อผู้ประกอบการได้จัดให้สินค้าของตนปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐแล้ว ผู้ประกอบการควรจะสามารถยกเหตุดังกล่าวขึ้นอ้างต่อโจทก์ได้

ในส่วนของการนำมาใช้นั้น ข้อต่อสู้ดังกล่าวหากพิจารณาให้ดีจะมีความหมายค่อนข้างจำกัดว่าจะใช้เฉพาะกรณีที่ผู้ประกอบการปฏิบัติตามมาตรฐานที่เป็นกฎข้อบังคับ หรือเป็นกฎหมาย ซึ่งจะต้องออกโดยองค์การภาครัฐ และจะครอบคลุมไปถึงข้อกำหนดแห่งกฎหมายทั้งในประเทศและตามกฎหมายของสหภาพยุโรปโดยรวมด้วยเช่นกัน³³(Grubb A., Howells G., Bird, & et al., 2007) ดังนั้น หากผู้ประกอบการได้ดำเนินการตามมาตรฐานแบบสมัครใจ เช่น มาตรฐาน BSI³⁴ (British Standard / British Standard Institute)(The British Standards

³³ Andrew Grubb, Geraint Howells, John Bird [et al.], The Law of Product Liability, 2nd ed.(London: LexisNexis Butterworths, 2007), p. 403.

³⁴ The British Standards Institution 2012, BSI[ออนไลน์], 19 ธันวาคม 2555. แหล่งที่มา <http://www.bsigroup.com>

Institution 2012) ซึ่งเป็นมาตรฐานของประเทศอังกฤษ หรือมาตรฐาน CEN³⁵ (European Committee for Standardization)(European Committee for Standardization) ซึ่งเป็นองค์กรที่ออกแบบมาตรฐานสินค้า มีการบริหารงานโดยเอกชน เป็นหนึ่งในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบมาตรฐานที่สำคัญของสหภาพยุโรป โดยมีบทบาทร่วมกับคณะกรรมการมาตรฐานยุโรปในการพัฒนามาตรฐานใหม่ ๆ ให้กับสหภาพยุโรป มาตรฐานที่พัฒนาโดย CEN จำนวนมากได้ถูกนำไปประกาศใช้เป็นกฎระเบียบของสหภาพยุโรปในเวลาต่อมา³⁶ แต่อย่างไรก็ตาม มาตรฐานเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นมาตรฐานที่พัฒนาขึ้นโดยองค์กรเอกชน ดังนั้น การปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าวจึงไม่สามารถใช้เป็นข้อต่อสู้ของผู้ประกอบการเพื่อให้ไม่ต้องรับผิดในกรณีที่สินค้าเกิดความชำรุดบกพร่อง

ในกรณีของข้อกำหนดแห่งกฎหมายนั้น จะต้องเป็นข้อกำหนดแห่งกฎหมายที่ออกโดยรัฐสภาของสหราชอาณาจักรเท่านั้น การที่ผู้ประกอบการได้จัดให้สินค้าของตนปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของประเทศอื่น ๆ ในสหภาพยุโรป ที่ไม่ใช่เป็นกฎหมายของสหภาพยุโรปโดยรวม หากสินค้าของผู้ประกอบการเกิดความชำรุดบกพร่องขึ้นในสหราชอาณาจักร ผู้ประกอบการดังกล่าวจะไม่สามารถยกเอาข้อต่อสู้ดังกล่าวขึ้นต่อสู้กับฝ่ายโจทก์ได้³⁷

อย่างไรก็ตาม มีบางความเห็นได้กล่าวไว้ว่า คำว่ากฎหมายที่ปรากฏเป็นข้อต่อสู้ของผู้ประกอบการนี้ควรมีขอบเขตที่กว้างและครอบคลุมทั้ง Primary Law และ Secondary Law โดยกฎหมายทั้งสองประการนี้มีความแตกต่างกัน ดังนี้³⁸ (Cornell University Law Library)

1. Primary Law คือ สิ่งที่มีผลบังคับเป็นบทกฎหมาย รวมถึงคำตัดสินของศาลด้วยเช่นกัน

³⁵ European Committee for Standardization, CEN[ออนไลน์], 19 ธันวาคม 2555. แหล่งที่มา <http://www.cen.eu/cen/AboutUs/Pages/default.aspx>

³⁶ เรื่องเดียวกัน

³⁷ Andrew Grubb, Geraint Howells, John Bird [et al.], The Law of Product Liability, 2nd ed.(London: LexisNexis Butterworths, 2007), p. 404.

³⁸ Cornell University Law Library, Basics of Legal Research[ออนไลน์], 19 ธันวาคม 2555. แหล่งที่มา <http://www.lawschool.cornell.edu/library/whatwedo/researchguides/basics.cfm#primary>

2. Secondary Law คือ หนังสือ หรือบทความต่าง ๆ ที่ถูกเขียนขึ้นโดยนักกฎหมาย ผู้พิพากษา หรือผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมาย

นอกจากนั้นแล้ว กรมการค้าและอุตสาหกรรมได้ให้ความเห็นไว้ประการหนึ่ง กล่าวคือ³⁹

“ควรมีการเน้นว่า การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับเพียงเท่านั้น ไม่สามารถทำให้ผู้ประกอบการหลุดพ้นจากความรับผิดได้ หากแต่ผู้ประกอบการจะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า ความชำรุดบกพร่องในสินค้านั้น เป็นสิ่งซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้เนื่องจากเป็นผลมาจากการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับดังกล่าว เช่น เป็นไปไม่ได้ที่สินค้าจะถูกผลิตขึ้นตามที่กำหนดในกฎระเบียบข้อบังคับโดยไม่ทำให้สินค้านั้นต้องบกพร่อง”⁴⁰

อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงแล้ว กฎข้อบังคับย่อมมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้สินค้ามีความปลอดภัย ในกรณีที่กฎข้อบังคับจะกำหนดให้ผู้ประกอบการผลิตสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้นแทบจะเป็นไปไม่ได้เลย⁴¹ กฎข้อบังคับส่วนใหญ่ล้วนแล้วแต่กำหนดขึ้นเพื่อให้สินค้าที่ผลิตออกมานั้นอยู่ในกรอบของความปลอดภัยเท่าที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายใด ๆ ต่อผู้ใช้สินค้า

ดังนั้นแล้ว ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้เสียกับเรื่องดังกล่าวโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการ จึงมีการยืนยันด้วยหลักการของตนเองที่ชัดเจนว่า การปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับ หรือกฎข้อบังคับที่ใช้กับสินค้า เพื่อก่อให้เกิดความปลอดภัยในตัวสินค้า และต่อผู้ใช้สินค้านั้น สินค้าดังกล่าวที่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับ หรือกฎข้อบังคับอย่างเคร่งครัดครบทุกกระบวนการ ควรที่จะได้รับการยกเว้นความรับผิด โดยสามารถอ้างเหตุดังกล่าวขึ้นเป็นข้อ

³⁹ DTI Implementation of EC Directive on Product Liability (1985), p.14; cited in Andrew Grubb, Geraint Howells, John Bird [et al.], The Law of Product Liability, 2nd ed.(London: LexisNexis Butterworths, 2007), p. 405.

⁴⁰ “It should be stressed that mere compliance with a regulation will not necessarily discharge a producer from liability; he would have to show that the defect was the inevitable result of compliance, ie that it was impossible for the product to have been produced in accordance with the regulations without causing the product to be defective.”

⁴¹ Andrew Grubb, Geraint Howells, John Bird [et al.], The Law of Product Liability, 2nd ed.(London: LexisNexis Butterworths, 2007), p.405.

ต่อสู้ของผู้ประกอบการซึ่งตกเป็นจำเลยในคดีเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยได้⁴² (Commission of the European Communities, 2006)

3.1.3 กฎหมาย Product Liability ของประเทศออสเตรเลีย

3.1.3.1 ที่มาของกฎหมาย Product Liability ของประเทศออสเตรเลีย

กฎหมาย Product Liability ที่ใช้ในประเทศออสเตรเลียนั้น ได้รับอิทธิพลมาจาก EC Directive ของสหภาพยุโรป แต่เดิมนั้น ประเทศออสเตรเลียได้ประกาศใช้ Trade Practices Act 1974 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคและเรื่องสินค้าไม่ปลอดภัยอยู่ด้วย ต่อมาพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้ถูกเปลี่ยนชื่อเป็น The Competition and Consumer Act 2010 ซึ่งใน Part XI Schedule 2 มีการบัญญัติถึงการคุ้มครองผู้บริโภคไว้ หรือที่เรียกว่า Australian Consumer Law (ACL)⁴³ ("Competition and consumer law: an overview for small business,")

3.1.3.2 มาตรฐานความปลอดภัย

The Commonwealth Ministry ได้มีประกาศถึงมาตรฐานความปลอดภัย โดยเรื่องที่จะกล่าวต่อไปนี้มีความจำเป็นอย่างมีเหตุผลที่จะป้องกัน หรือลดความเสี่ยงของอุบัติเหตุต่อบุคคลใด ๆ ก็ตาม ได้แก่

1. การดำเนินการ การประกอบ สิ่งที่บรรจุประกอบ วิธีในการผลิตหรือกระบวนการ การออกแบบ การก่อสร้าง บรรจุภัณฑ์ของสินค้า
2. การทดสอบผลิตภัณฑ์ระหว่าง หรือภายหลังที่เสร็จสิ้นการผลิต หรือเสร็จสิ้นกระบวนการต่าง ๆ สำหรับสินค้า

⁴² Commission of the European Communities, "Report from the Commission to the Council, the European Parliament and the European Economic and Social Committee: Third report on the application of Council Directive on the approximation of laws, regulations and administrative provisions of the Member States concerning liability for defective products," COM 496 final (2006): 11.

⁴³ Competition and consumer law: an overview for small business[ออนไลน์], 15 พฤศจิกายน 2556. แหล่งที่มา <http://www.accc.gov.au>

3. รูปแบบและเนื้อหาของเครื่องหมาย คำเตือน หรือคำสั่งของสินค้า

ภายใต้ Australian Consumer Law หากมีกรณีที่สินค้ามีความบกพร่องเกิดขึ้น กล่าวคือ เป็นกรณีที่ความปลอดภัยนั้นไม่เป็นไปตามที่บุคคลทั่วไปคาดหวังเอาไว้ ซึ่งการพิสูจน์ถึงเรื่องดังกล่าวจะประกอบไปด้วยปัจจัย 2 ประการ ได้แก่

1. ความคาดหวังในระดับความปลอดภัยที่แน่นอน
2. การมีสิทธิในระดับความปลอดภัยที่แน่นอน

ซึ่งการพิสูจน์เรื่องดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามภาวะวิสัย (objective) โดยขึ้นอยู่กับความรู้และความคาดหวังของสังคมหรือชุมชนนั้น ๆ

โดยแต่เดิมนั้นได้มีการแสดงให้เห็นถึงแนวคิดในเรื่องความคาดหวังของสังคมหรือชุมชนเกี่ยวกับความปลอดภัยของสินค้า โดยมีปรากฏใน Trade Practices Act 1974 อนุมาตรา 75AC(1)⁴⁴ ซึ่งไม่ได้เรียกร้องให้สินค้าต้องปราศจากความเสียหายอย่างสิ้นเชิง ระดับของความปลอดภัยจะขึ้นอยู่กับความคาดหวังของสังคมหรือชุมชน จะเป็นการอาศัยความรู้และความคาดหวังแบบภาวะวิสัย (objective) ของสังคมในการกำหนดหรือประเมินเรื่องดังกล่าว ไม่ใช่ความรู้และความคาดหวังแบบอัตวิสัยของผู้ที่ได้รับความเสียหาย

3.1.3.3 ข้อยกเว้นความรับผิดภายใต้ Australian Consumer Law

ภายใต้ Australian Consumer Law ได้บัญญัติไว้ถึงข้อต่อสู้ของผู้ประกอบการที่จะใช้เป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิด โดยมีปรากฏอยู่ในมาตรา 142 ดังนี้

มาตรา 142 ข้อต่อสู้เมื่อสินค้ามีความบกพร่อง⁴⁵

⁴⁴ Subsection 75AC(1) provides that goods are defective if they do not provide the level of safety which persons generally are entitled to expect. This is an objective standard based upon what the public at large, rather than any particular individual, is entitled to expect.

⁴⁵ Section 142 Defences to defective goods actions

กรณีที่สินค้ามีความบกพร่อง จะยกข้อต่อสู้ขึ้นอ้างได้ต่อเมื่อ

(a) ความบกพร่องในสินค้าที่ถูกกล่าวหาว่าทำให้เกิดความเสียหายไม่ได้ปรากฏ

(i) ในกรณีของกระแสไฟฟ้า – ในเวลาที่กระแสไฟฟ้าถูกผลิตขึ้น ซึ่งเป็นเวลาก่อนที่ไฟฟ้าจะถูกส่งหรือแจกจ่ายออกไป

(ii) ในกรณีอื่น – ในเวลาที่สินค้าได้ถูกจัดจำหน่ายโดยผู้ผลิตที่แท้จริง

(b) สินค้ามีความบกพร่องเพราะได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับสำหรับสินค้านั้น ๆ

In a defective goods action, it is a defence if it is established that:

(a) the safety defect in the goods that is alleged to have caused the loss or damage did not exist:

(i) in the case of electricity--at the time at which the electricity was generated, being a time before it was transmitted or distributed; or

(ii) in any other case--at the time when the goods were supplied by their actual manufacturer; or

(b) the goods had that safety defect only because there was compliance with a mandatory standard for them; or

(c) the state of scientific or technical knowledge at the time when the goods were supplied by their manufacturer was not such as to enable that safety defect to be discovered; or

(d) if the goods that had that safety defect were comprised in other goods--that safety defect is attributable only to:

(i) the design of the other goods; or

(ii) the markings on or accompanying the other goods; or

(iii) the instructions or warnings given by the manufacturer of the other goods.

(c) ความรู้ทางวิทยาศาสตร์หรือเทคโนโลยีในเวลาที่ยินยอมได้ถูกจัดจำหน่ายโดยผู้ประกอบการ ไม่สามารถจะค้นพบถึงความบกพร่องนั้นได้

(d) ถ้าสินค้าที่มีความบกพร่องได้ถูกประกอบขึ้นจากสินค้าอื่น ความบกพร่องจะถือว่าเป็นของ

(i) การออกแบบสินค้าอื่นนั้น

(ii) เครื่องหมายหรือสิ่งที่ติดมากับสินค้าอื่นนั้น

(iii) คำแนะนำหรือคำเตือนที่ให้โดยผู้ประกอบการของสินค้าอื่นนั้น

ในกรณีที่ผู้ประกอบการยกข้อต่อสู้ในเรื่องของการปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับมาใช้เป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดจากสินค้าที่มีความบกพร่องนี้ ประเทศออสเตรเลีย (Commonwealth) ที่เป็นผู้กำหนดมาตรฐานบังคับนั้นจะต้องเข้ามาอยู่ในฐานะจำเลย และหากศาลพบว่ามีความผิดจริง ก็จะต้องเป็นผู้จ่ายค่าเสียหายให้แก่โจทก์ด้วยเช่นกัน เป็นไปตามมาตรา 148 ของ Australian Consumer Law⁴⁶

⁴⁶ Section 148 Commonwealth liability for goods that are defective only because of compliance with Commonwealth mandatory standard

(1) If a person (however described) against whom a defective goods action is brought raises the defence that the goods had the alleged safety defect only because there was compliance with a Commonwealth mandatory standard for the goods, the person must, as soon as practicable after raising that defence, give the Commonwealth:

(a) a prescribed notice of the action and of that defence; and

(b) a copy of the person's defence in the action.

(2) The giving of the notice and defence makes the Commonwealth a defendant in the action.

3.1.4 กฎหมาย Product Liability ของประเทศแคนาดา

3.1.4.1 หลักการของกฎหมาย Product Liability ที่ใช้ในประเทศแคนาดา

โดยส่วนใหญ่แล้ว ข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความรับผิดในสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในประเทศแคนาดานั้น พบว่าจะอาศัยฐานของความประมาทเลินเล่อ (Negligence) เป็นหลักในการพิจารณา แทนที่หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) โจทก์ผู้เสียหายต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงความประมาทเลินเล่อของฝ่ายจำเลย ดังนี้

1. จำเลยมีภาระหน้าที่ต่อโจทก์ที่จะใช้ความระมัดระวัง
2. จำเลยฝ่าฝืนหน้าที่ที่จำเป็นเกี่ยวกับการใช้ความระมัดระวังนั้น
3. การฝ่าฝืนดังกล่าวของจำเลยเป็นเหตุให้โจทก์ได้รับความเสียหาย

เนื่องด้วยไม่มีสัญญาระหว่างผู้ประกอบการและผู้ซื้อสินค้า ดังนั้น ผู้ซื้อสินค้าที่ได้รับความเสียหายจากสินค้านั้นจะต้องแสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการมีความประมาทเลินเล่อ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการออกแบบ หรือการผลิตสินค้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น หรือมีความประมาทเลินเล่อเพราะไม่ได้มีการเตือนถึงอันตรายที่จะเกิดจากสินค้านั้น ๆ⁴⁷ (Gervais B. L., 2013)

(3) If, in the action, the court finds that the person (the plaintiff) by whom the action is brought would, but for the defence referred to in subsection (1), have succeeded against the person (other than the Commonwealth) against which the action is brought, then:

(a) the Commonwealth, and not the person (other than the Commonwealth) against which the action is brought, is liable to pay the plaintiff for the amount of the loss or damage caused by the safety defect; and

(b) the court is to enter judgment against the Commonwealth for that amount; and

(c) the court may make such orders for costs as the court considers just.

⁴⁷ Borden Ladner Gervais, Canadian Product Liability Handbook 2013[ออนไลน์], 15 พฤศจิกายน 2556. แหล่งที่มา http://www.blg.com/en/NewsAndPublications/Documents/publication993_EN.pdf

3.1.4.2 หน้าที่ในการใช้ความระมัดระวัง (Duty of Care)

หลักเรื่องการใช้ความระมัดระวัง เป็นหลักสำคัญที่โจทก์จะใช้พิสูจน์ว่าจำเลยต้องมีหน้าที่ในการดูแลให้ความระมัดระวังเกี่ยวกับสินค้าที่จำเลยซึ่งเป็นผู้ประกอบการได้ผลิตขึ้น โดยสินค้าต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย

หน้าที่ดังกล่าวเป็นกรณีที่ผู้ประกอบการจะต้องทำให้แน่ใจว่าสินค้าของตนจะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคล หรือต่อทรัพย์สิน ทั้งนี้ ภายใต้ขอบเขตที่จะคาดเห็นได้ต่อการใช้สินค้านั้น ซึ่งหน้าที่เช่นว่านี้ ผู้ประกอบการจะต้องมีต่อผู้ใดก็ตามที่อยู่ในตำแหน่งซึ่งจะได้รับอันตรายจากการใช้สินค้าของผู้ประกอบการนั่นเอง

นอกเหนือไปจากหน้าที่ในการใช้ความระมัดระวังแล้ว ถ้าสินค้าของผู้ประกอบการไม่ได้จะก่อให้เกิดความเสียหาย หรือความสูญเสียทางเศรษฐกิจ ผู้ประกอบการก็ยังคงมีหน้าที่ในการเตือนผู้ซื้อสินค้า ให้ทราบถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้สินค้าด้วยเช่นกัน

สำหรับมาตรฐานของการใช้ความระมัดระวังของผู้ประกอบการนั้น ภายใต้กฎหมายของแคนาดา ผู้ประกอบการสินค้ามีหน้าที่ต่อผู้ใช้สินค้า โดยการใช้ความระมัดระวังที่สมเหตุสมผลเพื่อให้แน่ใจว่าสินค้าของตนมีความปลอดภัยสำหรับการใช้ที่สามารถคาดเห็นได้ ในกรณีที่สินค้าที่ผลิตขึ้นไม่ได้สอดคล้องกับข้อกำหนดที่ผู้ประกอบการตั้งใจไว้ อาจกล่าวได้ว่าสินค้านั้นมีความบกพร่อง ผู้ประกอบการที่ไม่ได้ใช้ความระมัดระวังเพื่อให้แน่ใจว่าสินค้าที่ขายให้แก่ผู้บริโภคปราศจากความบกพร่อง ก็จะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากการใช้สินค้าที่บกพร่องนั้น นอกจากนี้ การใช้ความระมัดระวังของผู้ประกอบการ จะต้องได้สัดส่วนกับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากความบกพร่องของสินค้า หรือจากการที่ไม่มีการเตือนเกี่ยวกับการใช้สินค้านั้น ๆ

3.1.4.3 ข้อต่อสู้ของผู้ประกอบการ⁴⁸

⁴⁸ เรื่องเดียวกัน

สำหรับข้อต่อสู้ที่ผู้ประกอบการจะยกมาอ้างในกรณีที่มีข้อเรียกร้องให้รับผิดชอบในสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในประเทศแคนาดานั้น มีอยู่ด้วยกันดังจะกล่าวต่อไปนี้

1. ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือตามมาตรฐานอื่น ๆ
2. โจทก์ผู้เสียหายมีส่วนในความประมาทเลินเล่อทำให้เกิดความเสียหายขึ้น (Contributory Negligence)
3. โจทก์ผู้เสียหายยอมรับความเสี่ยงภัยเอง โดยจงใจที่จะเข้าไปในอันตรายที่ตนเองยอมรับหรือรู้อยู่แล้ว (Assumption of Risk)
4. กรณีที่มีเหตุแทรกแซง (Intervening Causes)
5. โจทก์ใช้สินค้าในทางที่ผิด (Misuse of Product)
6. ความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นอันตรายที่เห็นได้ชัด (Obvious Dangers)

ในส่วนของข้อต่อสู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายหรือมาตรฐานอื่น ๆ นั้น แม้ว่าจะไม่ใช่ข้อต่อสู้โดยสมบูรณ์ แต่ก็ยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะใช้ในการพิจารณาเพื่อตัดสินว่าผู้ประกอบการมีความประมาทเลินเล่อหรือไม่นั่นเอง

3.2 ประเทศที่ไม่กำหนดให้การปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับเป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการ

3.2.1 กฎหมาย Product Liability ของประเทศญี่ปุ่น

3.2.1.1 ข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการภายใต้กฎหมาย Product Liability ของประเทศญี่ปุ่น

ภายใต้กฎหมายความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือ Product Liability ของประเทศญี่ปุ่นนั้น ได้มีการบัญญัติถึงข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการ ซึ่งจะใช้เพื่อเป็นเหตุในการหลุดพ้นความรับผิดหากสินค้าของผู้ประกอบการมีความ

ชำรุดบกพร่อง โดยภายใต้มาตรา 4 แห่งกฎหมาย Product Liability No.85, 1994⁴⁹ ของประเทศญี่ปุ่น ได้มีการบัญญัติข้อต่อสู้ของผู้ประกอบการไว้ ดังนี้

มาตรา 4 ข้อยกเว้นความรับผิด

ในกรณีสินค้าของผู้ประกอบการก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นใด ผู้ประกอบการจะต้องรับผิด เว้นแต่

1. เมื่อความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคนิคในขณะนั้น ไม่สามารถค้นพบความชำรุดบกพร่องในตัวสินค้าได้ หรือ
2. ในกรณีที่ผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นส่วนประกอบ หรือเป็นวัตถุดิบที่ใช้ประกอบกับตัวสินค้า หากว่าความชำรุดบกพร่องเกิดขึ้นเนื่องมาจากผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ที่เป็นส่วนประกอบ หรือวัตถุดิบ ได้ปฏิบัติตามคำสั่งหรือตามข้อกำหนดที่ผู้ประกอบการสินค้าวางเอาไว้ และผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ที่เป็นส่วนประกอบหรือวัตถุดิบดังกล่าวไม่ได้มีความประมาทเลินเล่อต่อความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นด้วยเช่นกัน

3.2.1.2 ความเห็นเกี่ยวกับข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการภายใต้กฎหมาย Product Liability ของประเทศญี่ปุ่นในกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับหรือกฎระเบียบที่ออกโดยองค์กรภาครัฐ

ข้อยกเว้นความรับผิด 2 ประการตามที่ปรากฏอยู่ในมาตรา 4 นั้น ค่อนข้างเป็นสิ่งพิสุจน์ยาก อย่างไรก็ตาม ความรับผิดของผู้ประกอบการอาจจะลดลงได้ หากผู้เสียหายซึ่งเป็น

⁴⁹ Article 4 (Exemptions)

In cases where Article 3 applies, the manufacturer, etc. shall not be liable as a result of Article 3 if he proves;

1. that the state of scientific or technical knowledge at the time when the manufacturer, etc. delivered the product was not such as to enable the existence of the defect in the product to be discovered; or

2. in the case where the product is used as a component or raw material of another product, that the defect is substantially attributable to compliance with the instruction concerning the specifications given by the manufacturer of the said another product, and that the manufacturer, etc. is not negligent on occurrence of the defect.

โจทก์นั้นมีความประมาทเล็กน้อย⁵⁰ (Tetsuro Motoyoshi & Taisuke Yamamoto, 2012) ซึ่งในส่วนดังกล่าวจะต้องไปพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งของประเทศญี่ปุ่น ในมาตรา 722(2)⁵¹ กล่าวคือ ในกรณีที่ผู้เสียหายประมาทเล็กน้อย ศาลจะตัดสินเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนโดยพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความประมาทเล็กน้อยของผู้เสียหายด้วยเช่นกัน ซึ่งจะมีผลให้ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการลดลงได้นั่นเอง

สำหรับกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐาน หรือกฎข้อบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐ ซึ่งเข้ามาเกี่ยวข้องกับสินค้าทั้งในด้านการพัฒนา การผลิต การให้ใบอนุญาต การตลาด ตลอดจนการนำสินค้าสู่ผู้บริโภค จะให้เหตุดังกล่าวเป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบได้ กฎหมาย Product Liability ของประเทศญี่ปุ่นไม่ได้⁵²

โดยในประเด็นดังกล่าวนี้ สืบเนื่องมาจากประเทศญี่ปุ่นเห็นว่า ข้อกำหนดแห่งกฎหมาย หรือข้อกำหนดซึ่งมีอำนาจควบคุมนั้น มีลักษณะที่เป็นการป้องกันอันตรายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับสินค้า ซึ่งแตกต่างจากวัตถุประสงค์ของกฎหมายความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือ Product Liability ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อชดเชยค่าเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการที่สินค้าของผู้ประกอบการได้ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการใช้สินค้านั้น⁵³

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁵⁰ Tetsuro Motoyoshi and Taisuke Yamamoto, The International Comparative Legal Guide to: Product Liability 2012(London: Global Legal Group Ltd., 2012), p. 201

⁵¹ Civil Code Act No. 89 of 1896 Section 722 Method of Damages and Comparative Negligence
(1) The provisions of Article 417 shall apply mutatis mutandis to compensation for damages in tort.

(2) If a victim is negligent, the court may determine the amount of compensation by taking that factor into consideration.

⁵² Motoyoshi and Yamamoto, The International Comparative Legal Guide to: Product Liability 2012, pp. 201-202.

⁵³ Ibid.

3.2.1.3 ผลจากการปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับ หรือกฎข้อบังคับที่ออกโดยองค์กร ภาครัฐในประเทศญี่ปุ่น

ในกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับ หรือกฎข้อบังคับที่ออกโดย
องค์กรภาครัฐแล้ว แม้ว่าตามมาตรา 4 แห่งกฎหมาย Product Liability No.85, 1994 ของประเทศ
ญี่ปุ่นจะไม่ได้กำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการสินค้า
นั้น ๆ ก็ตาม หากแต่การปฏิบัติตามข้อกำหนดแห่งกฎหมาย หรือข้อกำหนดซึ่งมีอำนาจควบคุม
สินค้าของผู้ประกอบการ จะเป็นข้อเท็จจริงในคดีที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการตัดสินของศาลว่า
สินค้าที่ผู้ประกอบการผลิตนั้นมีความชำรุดบกพร่องหรือไม่⁵⁴

มาตรฐานบังคับ หรือกฎข้อบังคับต่าง ๆ ที่บัญญัติขึ้นมา ก็เพื่อนำมาใช้ในการ
ควบคุมให้สินค้าที่ผู้ประกอบการผลิตขึ้นนั้นมีความปลอดภัย ซึ่งเหล่านี้เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับ
ความปลอดภัยในตัวสินค้า โดยกฎหมาย กฎข้อบังคับ หรือมาตรฐานเหล่านี้ เป็นกฎหมายของฝ่าย
บริหาร หากแต่เมื่อสินค้าเกิดความไม่ปลอดภัยขึ้น ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใช้สินค้า และเป็น
สินค้าที่ตกอยู่ภายใต้กฎหมายความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ศาล
ซึ่งเป็นฝ่ายตุลาการจะเข้ามาทำหน้าที่ในการพิจารณาคดีดังกล่าว⁵⁵ โดยมีประเด็นในเรื่องความ
ชำรุดบกพร่องของสินค้าเป็นสำคัญ หากสินค้านั้นศาลได้ตัดสินแล้วว่ามีความชำรุดบกพร่อง
ผู้ประกอบการซึ่งเป็นฝ่ายจำเลยย่อมต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายฝ่ายโจทก์

ในส่วนของการชดเชยค่าเสียหายนั้น ในประเทศญี่ปุ่นได้มีการนำระบบกองทุนมา
ใช้ โดยในภาคของอุตสาหกรรมนั้น รัฐบาลของญี่ปุ่นจะมีการกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องจ่ายเงิน
เข้ากองทุน เพื่อจะนำเงินในกองทุนไปใช้สำหรับการชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้ซึ่งได้รับความ
เสียหายจากสินค้าที่มีความชำรุดบกพร่อง สำหรับประโยชน์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของกองทุนดังกล่าว
นั้น คือ แม้ว่าในกระบวนการของศาล ผู้บริโภค หรือผู้เสียหายจากการใช้สินค้าจะไม่ได้รับการ

⁵⁴ Ibid., p. 201.

⁵⁵ ศักดา ธนิตกุล, คำอธิบายและคำพิพากษาเปรียบเทียบกฎหมายความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น
จากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย, พิมพ์ครั้งที่ 2(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553), หน้า 108.

ปกป้อง หากแต่รัฐบาลก็จะเสนอการชดเชยค่าเสียหายในบางประการให้กับผู้เสียหายในกรณีที่ผู้เสียหายได้รับอันตรายอันเนื่องมาจากสินค้าซึ่งชำรุดบกพร่อง⁵⁶ (Young N. L., 1996)

สำหรับระบบการชดเชยค่าเสียหายแบบกองทุนนี้ เป็นระบบที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายแพงเกินไป อีกทั้งยังเป็นระบบที่มีคุณภาพมากที่สุดสำหรับการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว⁵⁷ ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ผู้เสียหายจากการใช้สินค้าไม่ถูกละเลยในการได้รับการชดเชยเยียวยาความเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากความชำรุดบกพร่องในสินค้าของผู้ประกอบการ

3.2.2 กฎหมาย Product Liability ของมลรัฐเพนซิลเวเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในบทกฎหมาย Product Liability แห่งมลรัฐเพนซิลเวเนีย ไม่ได้มีการกำหนดให้สามารถนำเอากรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐหรือมาตรฐานบังคับมาใช้เป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการได้ โดยศาลชั้นต้นแห่งมลรัฐเพนซิลเวเนียได้เคยแสดงความเห็นไว้ในเรื่องดังกล่าว ดังนี้

พยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าได้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานทางอุตสาหกรรมระเบียบประเพณี หรือข้อปฏิบัติต่าง ๆ นั้น ไม่อาจจะนำมาใช้เป็นข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการได้ เนื่องจากเป็นการไม่เหมาะสมที่จะนำเอาแนวคิดในหลักเรื่องความประมาทเลินเล่อมาใช้กับหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดภายใต้มาตรา 402A แห่ง The Restatement of Torts

ศาลสูงแห่งมลรัฐเพนซิลเวเนียได้เคยกล่าวสนับสนุนถึงความเห็นดังกล่าวของศาลชั้นต้น โดยมีการให้ความเห็นเพิ่มเติมถึงกรณีดังกล่าว โดยเห็นว่าหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติตามมาตรฐานทางอุตสาหกรรมไม่ได้เพียงแต่จะนำไปสู่กรณีที่น่าเอาแนวคิดของหลักความประมาทเลินเล่อมาใช้อย่างไม่เหมาะสม หากแต่หลักฐานในเรื่องของการใช้ความระมัดระวังของผู้ประกอบการนั้นเป็นสิ่งที่อยู่นอกประเด็น และเป็นสิ่งที่ไม่สามารถยอมรับได้ในกรณีของ

⁵⁶ Nancy L. Young, "Japan's New Products Liability Law: Increased Protection for Consumers," Loyola of Los Angeles International and Comparative Law Review 18,893 (1996): 895.

⁵⁷ Ibid., 915.

Product Liability เนื่องจากผู้ประกอบการควรจะต้องรับผิดชอบโดยเคร่งครัด แม้ว่าผู้ประกอบการจะ
ได้ใช้ความระมัดระวังอย่างสูงที่สุดแล้วก็ตาม⁵⁸ ("Pennsylvania Product Liability Law,")

นอกจากนั้น การที่ผู้ประกอบการพยายามที่จะได้แย้งในศาล โดยแสดงหลักฐาน
ให้เห็นว่าสินค้าของตนได้ปฏิบัติตามมาตรฐานทางอุตสาหกรรมนั้น ในกรณีดังกล่าวจะทำให้เข้าใจ
ได้ว่า ความบกพร่องของสินค้าที่เกิดขึ้นจะถูกตัดสิ้นจากการที่สินค้าได้ถูกผลิตขึ้นตามที่มาตรฐาน
กำหนดไว้หรือไม่ โดยมาตรฐานดังกล่าวต้องอยู่ในเกณฑ์ที่ผู้ใช้สินค้าคาดหวัง อย่างไรก็ตาม การ
ปฏิบัติตามมาตรฐานทางอุตสาหกรรมนั้นเป็นเพียงหลักฐานอย่างหนึ่งว่ามีการปฏิบัติตาม
มาตรฐานที่กำหนดไว้ก่อน แต่อย่างไรก็ตาม ไม่อาจนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานอันเป็นข้อยุติให้
ผู้ประกอบการหลุดพ้นจากความรับผิดชอบของตนได้⁵⁹ (Benner W. E., Riley T. C., & Torregrossa J.
A., 1968)

3.2.3 กฎหมาย Product Liability ของประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์ ไม่ได้มีการกำหนดให้การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ ระเบียบ
ข้อบังคับ หรือมาตรฐานบังคับ เป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ แม้ว่าในบาง
สถานการณ์ การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับหรือมาตรฐานบังคับจะเป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้ประ
กอบการได้ใช้ความระมัดระวังอย่างเหมาะสมในการผลิตสินค้าแล้วก็ตาม

ในกรณีของหลักเรื่องความประมาทเลินเล่อ ถ้าหากผู้ประกอบการมุ่งหมายให้
สินค้าไปถึงมือของผู้บริโภคในรูปแบบเดียวเหมือนกับขณะที่สินค้านั้นยังอยู่กับผู้ประกอบการ โดย
ที่ไม่มีการเข้าแทรกแซงของเหตุการณ์อื่น ๆ และโดยที่ต้อทราบดีว่าการที่ผู้ประกอบการได้ผลิต
สินค้า หรือจัดเตรียมสินค้าต่าง ๆ โดยปราศจากความระมัดระวัง จะสามารถเป็นเหตุในการนำไปสู่

⁵⁸ Pennsylvania Product Liability Law[ออนไลน์], 8 กุมภาพันธ์ 2557. แหล่งที่มา
www.dinsmore.com/files/upload/Pennsylvania%20Products%20Liability%20Monograph.pdf

⁵⁹ William E. Benner, Thomas C. Riley and Joseph A. Torregrossa, "Product Liability in
Pennsylvania," Villanova Law Review 13,4 (Summer 1968): 837.

ความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้บริโภคได้ ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงมีหน้าที่ที่จะต้องใช้ความระมัดระวังของตนเองอย่างดีที่สุด⁶⁰

ทั้งหมดที่ได้กล่าวมาในบทนี้ แสดงให้เห็นถึงกฎหมาย Product Liability ที่ใช้อยู่ในต่างประเทศ ในทวีปต่าง ๆ และในประเทศที่มีการพัฒนากฎหมายไปในระดับที่ยาวนานและก้าวหน้ากว่าจุดยืน ณ ขณะนี้ของประเทศไทย ซึ่งจะเห็นได้ว่า ในต่างประเทศนั้นยังคงมีการกล่าวถึงและให้ความสำคัญกับกรณีของการปฏิบัติตามกฎระเบียบบังคับ หรือมาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐ นอกจากนี้ ยังได้มีการศึกษาถึงประเทศที่ไม่ได้บัญญัติให้การปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับเป็นเหตุลดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการภายใต้กฎหมาย Product Liability เพื่อจะได้ทราบถึงความเห็นในสองมุมมอง และเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดสำหรับประเทศไทย

ดังนั้น หากประเทศไทยจะนำแนวทางใดมาปรับใช้กับพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในปัจจุบันนั้น จะได้วิเคราะห์ต่อไปในบทที่ 4

⁶⁰ Singapore Chapter – Product Liability 2013[ออนไลน์], 3 กุมภาพันธ์ 2557. แหล่งที่มา www.iclg.co.uk/practice-areas/product-liability/product-liability-2013/singapore

บทที่ 4

วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกรณีที่พระราชบัญญัติความรับผิดต่อ ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ไม่กำหนด ข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการในกรณีที่ผู้ประกอบการปฏิบัติตาม กฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐ

จากที่ได้กล่าวไว้ในส่วนของที่มาและความสำคัญของปัญหา ถึงกรณีที่ คณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งเป็นผู้ร่างพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจาก สินค้าที่ไม่ปลอดภัย ได้มีการยกเว้นไม่นำเอาเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการในกรณีที่ ความบกพร่องในสินค้าเป็นผลมาจากการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐ ซึ่ง กฎระเบียบดังกล่าวมีลักษณะเป็นแบบบังคับ หรือ Mandatory Regulation/ Mandatory Standard มาบัญญัติไว้ในมาตรา 7 ซึ่งจากกรณีดังกล่าว แม้ว่าผู้ประกอบการจะดำเนินการอย่าง เคร่งครัดในการผลิตสินค้าของตนตามข้อกำหนด หรือมาตรฐานที่หน่วยงานของรัฐตรวจสอบ ควบคุม หรือมาตรฐานต่างประเทศ หรือระหว่างประเทศที่หน่วยงานของรัฐให้การรับรอง¹ แล้วก็ตาม แต่ผู้ประกอบการก็จะไม่สามารถยกเหตุดังกล่าวขึ้นต่อสู้ใจทักซึ่งเป็นผู้เสียหายในคดีเกี่ยวกับ ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยเพื่อให้ตนเองหลุดพ้นจากความรับผิดได้

จากปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว จึงได้มีการศึกษาถึงเรื่องเกี่ยวกับมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม รวมถึงการตรวจสอบสินค้าเพื่อควบคุมคุณภาพของหน่วยงานภาครัฐที่ใช้ วิธีการสุ่มตรวจตัวอย่างสินค้ามาตรวจสอบเป็นสำคัญโดยกล่าวไว้ในบทที่ 2 เพื่อจะได้นำมา วิเคราะห์ถึงลักษณะของมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และลักษณะของการควบคุมคุณภาพ ว่ามีความเหมาะสมเพียงพอหรือไม่สำหรับผู้ประกอบการที่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมดังกล่าว โดยมีการควบคุมคุณภาพที่ดีสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตและสำหรับ โรงงานของผู้ประกอบการ เพื่อที่ผู้ประกอบการดังกล่าวจะสามารถยกเหตุเช่นว่านี้ขึ้นต่อสู้กับใจทัก

¹ ศักดา ธนิตกุล, คำอธิบายและคำพิพากษาเปรียบเทียบกฎหมายความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจาก สินค้าที่ไม่ปลอดภัย, พิมพ์ครั้งที่ 2(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553), หน้า 163.

ผู้เสียหายเพื่อให้ตนเองหลุดพ้นจากความรับผิดภายใต้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยได้

นอกจากนั้นแล้ว ในบทที่ 3 ได้มีการศึกษาถึงกฎหมาย Product Liability ของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศเยอรมัน ประเทศอังกฤษ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศออสเตรเลีย ประเทศแคนาดา และประเทศสิงคโปร์ โดยเน้นเฉพาะในเรื่องของการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐ หรือมาตรฐานบังคับสำหรับสินค้าที่ผู้ประกอบการผลิตขึ้นมาว่าจะมีความสำคัญถึงขนาดที่จะนำมาใช้เป็นข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการได้โดยสิ้นเชิง หรือได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งแต่ละประเทศจะมีการนำมาปรับใช้ รวมถึงขอบเขตที่ผู้ประกอบการจะนำมาใช้ยกเว้นความผิดได้แตกต่างกันออกไป ตลอดจนมาตรฐานที่จะนำมาใช้เยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายนั้น บางประเทศมีความชัดเจนว่าหน่วยงานภาครัฐจะเป็นผู้เข้ามารับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว ในขณะที่บางประเทศ ผู้ประกอบการจะได้รับยกเว้นไม่ต้องชดเชยค่าเสียหายในส่วนที่เป็นค่าเสียหายเชิงลงโทษเท่านั้น เป็นต้น

จากการศึกษาในบทที่ 3 ได้แสดงให้เห็นว่าในแต่ละประเทศก็มีแนวทางในการปรับใช้ข้อยกเว้นเมื่อผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐที่แตกต่างกัน รวมถึงตลอดถึงหลักที่นำมาใช้ในการรับผิด ไม่ว่าจะเป็นหลักความรับผิดแบบเคร่งครัด ซึ่งประเทศส่วนใหญ่เลือกใช้หลักการดังกล่าวในกฎหมาย Product Liability หรือในประเทศแคนาดา ที่ให้ความสำคัญในการเลือกใช้หลักในเรื่องความประมาทเลินเล่อมาพิจารณาในคดีเกี่ยวกับ Product Liability อย่างไรก็ตาม บางประเทศไม่มีการกำหนดให้ผู้ประกอบการอ้างกรณีปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับเป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิด ซึ่งประเทศไทยควรจะนำหลักการใดมาปรับใช้บ้างนั้น และทางที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยเกี่ยวกับพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยจะเป็นไปในทิศทางใด จะไดวิเคราะห์ต่อไปในบทนี้

4.1 วิเคราะห์ประเด็นในเรื่องการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐ หรือการปฏิบัติตามมาตรฐานในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศเยอรมนี ประเทศอังกฤษ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศแคนาดา ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสิงคโปร์

4.1.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น ข้อกำหนดเกี่ยวกับเรื่อง Product Liability ตามที่ปรากฏใน The Restatement (Second) และ (Third) of Torts ไม่ได้บัญญัติไว้ว่าหากผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับ หรือกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐแล้ว ผู้ประกอบการจะยกข้อต่อสู้ดังกล่าวขึ้นอ้างเป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดของตนเองได้

อย่างไรก็ตาม กฎหมาย Product Liability ของแต่ละมลรัฐนั้นสามารถที่จะบัญญัติบทกฎหมายให้แตกต่างไปจากที่กำหนดใน The Restatement of Torts: Product Liability ได้ ซึ่งผู้วิจัยพบว่ามีบางมลรัฐที่กำหนดเกี่ยวกับกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการแล้ว ก็อาจจะใช้เป็นข้อต่อสู้เพื่อยกเว้นความรับผิดของตนเองได้ เช่น

1. กฎหมาย Product Liability แห่งมลรัฐเท็กซัส ในมาตรา 82.008(a) และ (c) ได้กำหนดไว้ดังนี้

(a) ในคดีฟ้องร้องเกี่ยวกับ Product Liability มีข้อสันนิษฐานสำหรับผู้ประกอบการซึ่งเป็นจำเลยที่อาจยกขึ้นอ้างเพื่อหักล้างให้ตนเองไม่ต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นกับโจทก์ ซึ่งเกิดมาจากลักษณะของการกำหนดคิดประดิษฐ์ ผลิต ออก หรือการออกแบบของผลิตภัณฑ์ ถ้าหากว่าผู้ประกอบการได้กล่าวอ้างว่าการกำหนดคิดประดิษฐ์ ผลิต ออก หรือการออกแบบเหล่านั้น ได้เป็นไปตามมาตรฐานหรือกฎข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาลในเวลาที่ได้มีการผลิตสินค้านั้นขึ้น และมีการครอบคลุมถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากสินค้านั้น

(c) ในคดีฟ้องร้องเกี่ยวกับ Product Liability มีข้อสันนิษฐานสำหรับผู้ประกอบการซึ่งเป็นจำเลยที่อาจยกขึ้นอ้างเพื่อหักล้างให้ตนเองไม่ต้องรับผิดในความเสียหายที่

เกิดขึ้นกับโจทก์ ซึ่งเกิดมาจากลักษณะของการกำหนดคิดประดิษฐ์ ผลิต หรือการออกแบบของผลิตภัณฑ์ ถ้าหากว่าผู้ประกอบการได้กล่าวอ้างว่าสินค้านั้นอยู่ภายใต้บังคับของใบอนุญาตก่อนการนำออกสู่ท้องตลาด หรืออยู่ภายใต้บังคับของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาลที่จะให้การอนุมัติและผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามหรือข้อกำหนดแห่งกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

2. กฎหมาย Product Liability แห่งมลรัฐอาร์โซนา ในหัวข้อที่ 12 บทที่ 6 ข้อ 9 มาตรา 12-689 A. ได้กำหนดให้กรณีที่ผู้ประกอบการปฏิบัติตามมาตรฐานหรือกฎระเบียบซึ่งออกโดยหน่วยงานของรัฐ ก็จะส่งผลให้ผู้ประกอบการรายนั้นได้รับยกเว้นไม่ต้องจ่ายค่าเสียหายในเชิงลงโทษ หรือ Punitive Damages

3. กฎหมาย Product Liability แห่งมลรัฐแคนซัส ในบทที่ 60 มาตรา 33 ข้อ 60-3304 (a) และ (b) เมื่อผู้ประกอบการได้ผลิตสินค้าโดยเป็นไปตามมาตรฐานข้อกำหนดในทางกฎหมาย หรือมาตรฐานเกี่ยวกับความปลอดภัย หรือแม้ว่าสินค้าจะไม่ได้เป็นไปตามมาตรฐานข้อกำหนดตามกฎหมายหรือมาตรฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยก็ตาม แต่ผู้ประกอบการพิสูจน์ให้เห็นได้ว่ากรณีที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดนั้น เป็นการกระทำที่สมเหตุสมผลแล้วภายใต้สถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

4. กฎหมาย Product Liability แห่งมลรัฐเทนเนสซี ในหัวข้อที่ 29 บทที่ 28 ข้อ 104 ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้ประกอบการ ไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิต หรือผู้ขายสินค้า ถ้าหากว่าได้ปฏิบัติตามบทกฎหมายที่เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานในการผลิตสินค้า ผู้ผลิตหรือผู้ขายนั้นย่อมสามารถยกเหตุดังกล่าวขึ้นอ้างเป็นข้อสันนิษฐานเพื่อแสดงให้เห็นว่าสินค้าของตนไม่ใช่สินค้าที่ตกอยู่ในสภาพอันตรายโดยใช่เหตุ เนื่องจากได้ปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดแล้ว

อย่างไรก็ตาม ระบบการพิจารณาคดีในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น จะใช้ระบบลูกขุน ซึ่งก็จะส่งผลต่อการตัดสินให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบมากกว่าการให้ผู้ประกอบการหลุดพ้นจากความรับผิด แต่อย่างไรก็ตาม ย่อมขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคณะลูกขุน รวมถึงศาล ที่จะพิจารณาในเรื่องดังกล่าว หากผู้ประกอบการสามารถพิสูจน์ให้คณะลูกขุนและศาลเชื่อได้ ก็อาจมีโอกาสที่

ผู้ประกอบการจะหลุดพ้นจากความรับผิด หรือได้รับการยกเว้นไม่ต้องจ่ายค่าเสียหายบางประเภท ต่อใจทักผู้เสียหาย

สำหรับบางมลรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกา เลือกที่จะไม่กำหนดให้ผู้ประกอบการ อ้างถึงกรณีที่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับเป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดได้ เช่น ในมลรัฐเพนซิลเวเนีย เนื่องจากเห็นว่ากรณีที่ผู้ประกอบการปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับ เป็นการที่ผู้ประกอบการได้ใช้ความระมัดระวังในการผลิตสินค้า ซึ่งกรณีดังกล่าวจะได้รับยกเว้นให้ไม่ต้องรับผิดได้ตามหลักในเรื่องความประมาทเลินเล่อ แต่ไม่ควรจะให้นำมาใช้เป็นข้อยกเว้นความรับผิดภายใต้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด

4.1.2 ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป คือ ประเทศเยอรมนี และ ประเทศอังกฤษ

สำหรับกฎหมาย Product Liability ในประเทศเยอรมนี และ ประเทศอังกฤษนั้น ได้มีการกำหนดให้กรณีที่ผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐเป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการได้ ซึ่งกรณีดังกล่าวจะต้องเป็นกฎระเบียบหรือเป็นมาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐเท่านั้น หากเป็นมาตรฐานของภาคเอกชนจะไม่สามารถนำมาใช้เป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการได้นั่นเอง ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วผู้ประกอบการมักจะเลือกใช้กฎระเบียบหรือมาตรฐานที่พัฒนามาจากองค์กรที่ไม่ใช่ของภาครัฐ โดยเป็นเพราะความสะดวก หรือเป็นแนวทางปฏิบัติที่ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชนิดนั้นโดยส่วนมากได้เลือกที่จะทำตาม ดังนั้น หากเป็นตามกรณีดังกล่าว ย่อมจะส่งผลให้ผู้ประกอบการไม่ได้รับยกเว้นความรับผิดนั่นเอง

4.1.3 ประเทศออสเตรเลีย

กฎหมาย Product Liability ในประเทศออสเตรเลีย ซึ่งปรากฏอยู่ใน Australian Consumer Law ได้มีการกำหนดให้ผู้ประกอบการสามารถหยิบยกกรณีที่สินค้าของตนแม้มีความบกพร่อง แต่เป็นเพราะได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับสำหรับสินค้าชนิดนั้น ๆ มาใช้เป็นข้อต่อสู้เมื่อสินค้าที่บกพร่องนั้นก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้บริโภคที่ใช้สินค้านั้น และประเทศออสเตรเลียซึ่ง

เป็นผู้กำหนดมาตรฐานดังกล่าวขึ้นมา ก็จะเข้ามาอยู่ในฐานะจำเลยแทนที่ผู้ประกอบการ และหากพบว่ามีความผิดจริง ก็จะเป็นผู้จ่ายเงินค่าเสียหายให้แก่โจทก์แทนผู้ประกอบการด้วยเช่นกัน

4.1.4 ประเทศแคนาดา

หลักการของ Product Liability ที่ใช้ในประเทศแคนาดานั้น มีความแตกต่างจากประเทศอื่น ๆ ในหัวข้อ 3.6 นี้ เนื่องจากประเทศแคนาดาไม่ได้ใช้หลัก Strict Liability เป็นหลัก หากแต่เลือกที่จะนำเอาหลักในเรื่องความประมาทเลินเล่อมาใช้ในเรื่องของ Product Liability โดยผู้ประกอบการมีหน้าที่ในการใช้ความระมัดระวัง (Duty of Care) ในการกระทำต่าง ๆ เกี่ยวกับสินค้าของตน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภคที่ใช้สินค้านั้น และในกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามกฎหมายหรือมาตรฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่ผลิต ผู้ประกอบการสามารถยกกรณีดังกล่าวขึ้นอ้าง เพื่อใช้เป็นข้อเท็จจริงหนึ่งที่จะพิสูจน์ให้เห็นว่าผู้ประกอบการไม่ได้มีความประมาทเลินเล่อในการผลิตสินค้า หากแต่ยังได้ใช้ความระมัดระวังในการผลิตสินค้านั้น ๆ เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากการใช้สินค้านั้นอีกด้วย

4.1.5 ประเทศญี่ปุ่น

สำหรับประเทศญี่ปุ่น แม้ว่าตามมาตรา 4 แห่งกฎหมาย Product Liability ของญี่ปุ่นจะไม่ได้กำหนดเอาไว้ให้กรณีที่ผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐเป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการได้ แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ต้องพิจารณาก็คือ เมื่อผู้ประกอบการได้ยกข้อต่อสู้ดังกล่าวขึ้นอ้าง ศาลจะรับฟังและนำมาพิจารณาในคดี ซึ่งหากศาลเห็นว่าผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ออกโดยองค์การภาครัฐจริงแล้ว หน่วยงานซึ่งเป็นผู้ออกกฎระเบียบอาจจะต้องเข้ามารับผิดชอบ โดยประเทศญี่ปุ่นได้มีระบบกองทุน เพื่อให้หน่วยงานที่ต้องเข้ามารับผิดชอบต่อผู้เสียหายสามารถใช้เงินที่มาจากกองทุนดังกล่าวได้นั่นเอง

4.1.6 ประเทศสิงคโปร์

ในประเทศสิงคโปร์ การที่ผู้ประกอบการได้ผลิตสินค้าโดยเป็นไปตามที่มาตรฐานบังคับได้กำหนดไว้ ไม่สามารถนำมาใช้เป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการได้ แม้ว่าผู้ประกอบการจะได้ใช้ความระมัดระวังในการผลิตสินค้านั้น ๆ อย่างดีที่สุดแล้วก็ตาม เนื่องจาก

กรณีดังกล่าวเป็นเพียงการใช้ความระมัดระวังที่อยู่ภายใต้ฐานของการหลุดพ้นความรับผิดจากหลักในเรื่องความประมาทเลินเล่อเท่านั้น

จากการเปรียบเทียบแนวทางการปฏิบัติของประเทศต่าง ๆ ที่กล่าวมาในข้างต้น จะเห็นว่าแนวคิดในการนำเอากรณีของผู้ประกอบการได้ผลิตสินค้าโดยปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับมาใช้เป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการนั้นมีทั้งฝ่ายที่ยอมรับและนำมาปรับใช้กับบทกฎหมาย Product Liability ของตน เช่น มลรัฐเท็กซัส อารีโซนา แคนซัส และเทนเนสซี ในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศเยอรมนี ประเทศอังกฤษ ประเทศออสเตรเลีย รวมถึงประเทศแคนาดา

ส่วนฝ่ายที่ไม่บัญญัติถึงกรณีดังกล่าวให้เป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการภายใต้กฎหมาย Product Liability เช่น ประเทศญี่ปุ่น แต่ประเทศญี่ปุ่นเองไม่ได้มีการปฏิเสธโดยสิ้นเชิง หรือไม่ยอมรับถึงผลของการปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับโดยสิ้นเชิง เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นมีระบบกองทุนเข้ามาเกี่ยวข้อง กล่าวคือ ผู้ประกอบการรายได้ปฏิบัติตามมาตรฐานที่รัฐกำหนดไว้ หากเกิดความผิดพลาด หรือสินค้าได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้บริโภคแล้ว รัฐซึ่งเป็นผู้กำหนดมาตรฐานดังกล่าว หรือหน่วยงานที่กำหนดมาตรฐานดังกล่าวจะเข้ามารับผิดชอบที่ผู้ประกอบการนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม ในบางประเทศนั้นไม่ยอมรับถึงกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับ โดยถือว่ากรกระทำดังกล่าวไม่สามารถใช้เป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดโดยสิ้นเชิง เช่น มลรัฐเพนซิลเวเนีย ในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น

4.2 วิเคราะห์แนวทางของประเทศไทยกับการกำหนดให้การปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับเป็นข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการ โดยเทียบเคียงกับต่างประเทศ

สำหรับประเทศไทยในปัจจุบัน ภายใต้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ในมาตรา 7 ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับข้อพิพาทของผู้ประกอบการที่ไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยแต่เดิมในชั้นของร่างพระราชบัญญัตินี้ได้มีการกำหนดถึงข้อพิพาทที่จะใช้เป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการในกรณีที่สินค้านั้นได้ผลิตตามข้อกำหนดหรือมาตรฐานที่หน่วยงาน

ของรัฐตรวจสอบควบคุม หรือมาตรฐานต่างประเทศ หรือระหว่างประเทศที่หน่วยงานของรัฐให้การคุ้มครอง² แต่ได้ถูกตัดออกด้วยเหตุผลที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้ไว้ตามที่ได้กล่าวไปในบทที่ 1 ซึ่งผู้วิจัยเห็นควรว่า เหตุหลุดพ้นความรับผิดดังกล่าวมีความจำเป็นที่ต้องบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวตามเหตุผลที่ได้กล่าวมาในบทนี้

หากเปรียบเทียบกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยในปัจจุบัน รวมถึงความรู้ความสามารถของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ในประเทศ ตลอดจนกำลังซื้อของผู้บริโภค จะเห็นได้ว่าสิ่งเหล่านี้ล้วนเชื่อมโยงกัน หากผู้ประกอบการไม่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยเพราะการถูกจำกัดในทางกฎหมายมากเกินไป หรือเพราะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่มีความเคร่งครัดมากเกินไปกว่าสภาวะที่ควรจะเป็นในปัจจุบัน ผลกระทบไม่ได้เกิดเพียงแต่ตัวของผู้ประกอบการเองเท่านั้น หากแต่ยังกระจายไปสู่ผู้บริโภคโดยตรง ตลอดจนเศรษฐกิจและการดำรงอยู่ในสังคมอีกด้วย

หากพิจารณาถึงประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศเยอรมัน ซึ่งมีระยะเวลาในการทดลองใช้กฎหมาย Product Liability มาเป็นระยะเวลายาวนานกว่าประเทศไทยมากนัก อีกทั้งมีการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดังกล่าวมาโดยตลอด จนกระทั่งในปัจจุบันประเทศเหล่านี้ยังคงให้ความสำคัญในการบัญญัติถึงกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับ และสามารถนำมาใช้เป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการได้ ซึ่งจะพ้นจากความรับผิดได้มากน้อยเพียงใดนั้น ก็จะมีผลแตกต่างกันไปตามรายละเอียด ในขณะที่ประเทศไทยได้ตัดกรณีของเหตุหลุดพ้นความรับผิดดังกล่าวออกจากมาตรา 7

สำหรับในประเทศแคนาดา เป็นที่น่าสนใจว่าประเทศนี้ยังคงให้ความสำคัญกับการใช้หลักความรับผิดที่พิจารณาจากความประมาทเลินเล่อ (Negligence) มากกว่าการใช้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ในขณะที่ประเทศไทยซึ่งได้ประกาศใช้กฎหมายฉบับดังกล่าวเพียงไม่กี่ปี แต่กลับนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้ ซึ่งในกรณีนี้ผู้ประกอบการจำนวนมากยังคงไม่สามารถปรับตัวตามได้ทัน แต่อย่างไรก็ตาม วิถีทางแก่นั้นยังคงมี ซึ่งนั่นก็คือการบัญญัติเหตุหลุดพ้นความรับผิดต่าง ๆ ของผู้ประกอบการไว้ในมาตรา 7 นั้นเอง แต่เหตุหลุดพ้น

² พงศ์เดช วานิชกิตติกุล, คำอธิบายพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย, (กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2552), หน้า 54-55.

ความรับผิดชอบเพียง 3 ประการนั้นยังไม่เพียงพอสำหรับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะในเรื่องของการปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำมาบัญญัติไว้เป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ เนื่องจากจะส่งเสริมให้เกิดผลดีในภาพรวมทั้งต่อเศรษฐกิจ สังคม ผู้ประกอบการ และผู้บริโภคด้วยเช่นกัน

ในส่วนของประเทศญี่ปุ่นและประเทศออสเตรเลียนั้น กรณีที่มาตรฐานซึ่งออกโดยภาครัฐเป็นเหตุก่อให้เกิดความเสียหายจริง ภาครัฐจะเข้ามาเยียวยาผู้เสียหายแทนผู้ประกอบการ ซึ่งประเทศไทยเองต้องมีการนำมาปรับใช้เพื่อรองรับผู้เสียหายด้วยเช่นกัน กล่าวคือ แม้ว่าจะมีการให้ผู้ประกอบการหลุดพ้นจากความรับผิดชอบเมื่อได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์กรภาครัฐแล้ว แต่การสนับสนุนให้มีระบบกองทุนเยียวยาผู้เสียหายจะเป็นทางออกที่ดีในการประสานและรักษาสมดุลย์ของแต่ละฝ่าย ทั้งฝ่ายภาครัฐ ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากการวิเคราะห์ในข้างต้น หากประเทศไทยมีการบัญญัติให้กรณีที่ผู้ประกอบการที่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบบังคับ สามารถใช้กรณีดังกล่าวขึ้นอ้างเป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบของตนภายใต้พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ย่อมจะก่อให้เกิดผลดีมากกว่าการไม่บัญญัติกรณีเช่นว่าไว้ เนื่องด้วยสภาพเศรษฐกิจและสังคมของไทยในปัจจุบัน รวมถึงความสามารถและเงินทุนของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ในประเทศไทย ประกอบกับเหตุผลอื่น ๆ ที่จะได้วิเคราะห์ให้เห็นในหัวข้อถัดไป

4.3 ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกรณีที่ไม่มีกำหนดให้การปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับเป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการภายใต้พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

เมื่อพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ถึงกรณีที่พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ในมาตรา 7 ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้ประกอบการสามารถยกขึ้นอ้างเพื่อให้ตนเองหลุดพ้นจากความรับผิดได้ ไม่ได้มีการบัญญัติให้ผู้ประกอบการอ้างถึงกรณีที่สินค้าของผู้ประกอบการนั้นเป็นไปตามมาตรฐานบังคับที่ออกโดย

องค์การภาครัฐ ดังนั้น เมื่อพิจารณาเพียงผิวเผิน ย่อมเข้าใจได้ว่าผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากกรณีดังกล่าวมีเพียงผู้ประกอบการเท่านั้น หากแต่เมื่อได้วิเคราะห์ในเชิงลึกจะพบว่ายังมีภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นผู้บริโภค แรงงานที่อยู่ในภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนระบบของการพัฒนาทางอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม จะมีอย่างน้อยแตกต่างกันออกไปดังต่อไปนี้

4.3.1 ผลกระทบต่อผู้ประกอบการ

สำหรับผู้ประกอบการนั้นนับเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าวโดยตรง ซึ่งผู้ประกอบการเมื่อกล่าวโดยรวมจะแบ่งออกเป็นสามประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

1. ผู้ประกอบการขนาดใหญ่
2. ผู้ประกอบการขนาดกลาง
3. ผู้ประกอบการขนาดเล็กหรือขนาดย่อม

สำหรับผู้ประกอบการขนาดใหญ่แม้จะได้รับผลกระทบที่จะต้องปรับตัวจากกรณีที่ไม่สามารถยกเอาข้อที่ตนได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การรัฐขึ้นอ้างเป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดได้ก็ตาม แต่ด้วยความสามารถ ขนาดของกิจการ รวมถึงเงินทุนมหาศาลของผู้ประกอบการขนาดใหญ่นั้น แม้จะต้องชดใช้ค่าเสียหายในกรณีที่เกิดข้อพิพาทขึ้นกับผู้เสียหาย ผู้ประกอบการดังกล่าวก็ยังพอมีโอกาสที่จะประคับประคองให้กิจการอุตสาหกรรมของตนดำเนินต่อไปได้ ด้วยปัจจัยสนับสนุนที่มาจากเงินทุนของตน รวมถึงการจัดการที่ดีจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถในอุตสาหกรรมนั้น ๆ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าแม้ผู้ประกอบการขนาดใหญ่จะมีความเสี่ยงที่ต้องแบกรับภาระความรับผิดที่เกิดขึ้นจากผลิตภัณฑ์หรือสินค้าของตน แต่ด้วยเงินทุนจำนวนมากของผู้ประกอบการ ประกอบกับเหตุปัจจัยอื่น ๆ ย่อมทำให้กิจการผู้ประกอบการขนาดใหญ่ยังคงมีโอกาสอยู่รอดจากปัญหาดังกล่าวต่อไปมากกว่าผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม

เมื่อเป็นดังนั้น สิ่งที่ต้องคำนึง คือ ผู้ประกอบการในประเทศไทยส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 99.5³ เป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งขนาดกลางและขนาดย่อมนี้เป็นคำที่แสดงให้เห็นถึงจำนวนเงินทุนของผู้ประกอบการ ขนาดของกิจการ รวมถึงความสามารถของผู้ประกอบการเองว่าย่อมลดน้อยลงไปตามลำดับ การที่ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถดำเนินกิจการโดยควบคุมให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของตนเป็นไปตามกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐได้นับว่าเป็นการยาก เนื่องจากการจัดให้สินค้าต้องเป็นไปตามที่มาตรฐานบังคับกำหนดนั้นจะต้องอาศัยเงินทุนในการจัดการเรื่องดังกล่าวเป็นจำนวนมาก รวมถึงต้องมีการบริหารจัดการที่ดี และต้องมีการควบคุมตรวจสอบอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้รับใบอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายมาตรฐานบังคับได้คงไว้ซึ่งมาตรฐานดังกล่าวอยู่ตลอดเวลาที่ดำเนินกิจการ ดังนั้น หากผู้ประกอบการรายใดสามารถดำเนินการให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของตนมีความปลอดภัยในการใช้งานตามเกณฑ์ที่มาตรฐานบังคับกำหนดไว้ได้ ย่อมเป็นการแสดงให้เห็นถึงความพยายามของผู้ประกอบการรายนั้นที่ได้ใส่ใจและคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภคตลอดจนความปลอดภัยของสังคมโดยรวม หากแม้ว่าผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐแล้ว แต่ผู้ประกอบการไม่สามารถยกกรณีดังกล่าวขึ้นอ้างเป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดชอบของตนได้ ทำให้ผู้ประกอบการยังคงมีความเสี่ยงที่จะต้องชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงเงินทุนของผู้ประกอบการที่มีจำกัดแล้ว ค่าเสียหายดังกล่าวอาจส่งผลให้ผู้ประกอบการขาดทุนและไม่สามารถดำเนินกิจการได้ต่อไป นอกจากนี้ ยังส่งผลให้เห็นถึงการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับว่าจะก่อให้เกิดผลในทางเดียวกันคือ ไม่เป็นหลักประกันว่าผู้ประกอบการจะได้รับการปกป้องเมื่อสินค้าเกิดความเสียหาย จึงจะกลายเป็นเหตุจูงใจให้ผู้ประกอบการหลายรายที่มีเงินทุนในวงจำกัดยอมเสี่ยงที่จะไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐ หรือมีความย่อหย่อนในการจัดการผลิตภัณฑ์ของตนให้เป็นไปตามที่มาตรฐานบังคับกำหนดไว้เพื่อที่จะประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะเมื่อการทำตามมาตรฐานบังคับต้องเสียเงินทุนในการจัดการเป็นจำนวนมากแล้ว หากจะต้องแบกรับภาระความเสี่ยงในการชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายอีกย่อมจะกระทบต่อภาวะ

³ สถิติจำนวน SMEs ในประเทศไทย[ออนไลน์], 10 สิงหาคม 2556. แหล่งที่มา http://www.thaismefranchise.com/?page_id=5520

เงินทุนของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างแน่นอน ตั้งแต่ในขั้นของการขาดทุนไปจนถึงขั้นของการล้มละลาย ต้องปิดกิจการไปในที่สุด หรือแม้แต่ในกรณีของผู้ประกอบการขนาดใหญ่เองก็ด้วยเช่นกัน หากแต่ความเสี่ยงถึงขั้นเลิกกิจการหรือล้มละลายย่อมจะมีน้อยกว่าผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมนั่นเอง

ดังนั้น การที่ผู้ประกอบการจะต้องแบกรับความเสี่ยงดังกล่าวแต่เพียงผู้เดียว ย่อมทำให้เกิดผลกระทบอย่างมากและโดยตรงต่อผู้ประกอบการส่วนใหญ่ของประเทศ ทำให้ผู้ประกอบการรายใหม่เกิดขึ้นได้ยาก เพราะนอกจากจะต้องมีเงินทุนสำหรับบริหารจัดการในด้านของความปลอดภัยในผลิตภัณฑ์ของตนแล้ว ยังมีความเสี่ยงโดยตรงที่ต้องจัดสรรเงินทุนอีกเป็นจำนวนมากเพื่อเตรียมไว้สำหรับชดเชยค่าเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับผู้บริโภค เมื่อพิจารณางบประมาณทั้งหมดแล้ว ย่อมส่งผลให้มีผู้ประกอบการรายใหม่เกิดขึ้นได้น้อย ด้วยเหตุผลที่เงินทุนนั้นไม่เพียงพอ หรือไม่พร้อมที่จะรับความเสี่ยงไว้ทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว ผู้ประกอบการรายนั้นอาจประสบวิกฤตทางการเงินจนเป็นเหตุให้ธุรกิจอุตสาหกรรมของตนต้องสะดุดหยุดลง หรือถึงขั้นของการล้มละลาย

นอกจากนั้น หากพิจารณาในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการขนาดใหญ่กับผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมนี้ มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมค่อนข้างมาก เนื่องจากผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมส่วนหนึ่งเป็นผู้ผลิตสินค้าและวัตถุดิบให้กับผู้ประกอบการขนาดใหญ่ เช่น เป็นผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ให้กับผู้ประกอบการขนาดใหญ่ เป็นต้น การให้ความสำคัญกับผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง⁴ (กิตติ ตั้งจิตภรณ์ศักดิ์ดา, 16 กรกฎาคม 2556)

4.3.2 ผลกระทบต่อผู้บริโภค

ในส่วนของผู้บริโภคนั้น เมื่อพิจารณาในเบื้องต้นจะพบว่าผู้บริโภคได้ประโยชน์และไม่เสียเปรียบจากการที่พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ไม่ได้บัญญัติให้ผู้ประกอบการยกเอากรณีของผู้ประกอบการปฏิบัติตาม

⁴ สัมภาษณ์ กิตติ ตั้งจิตภรณ์ศักดิ์ดา, รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 16 กรกฎาคม 2556.

กฎระเบียบหรือมาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐขึ้นเป็นข้อต่อสู้เพื่อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการ แต่เมื่อพิจารณาในเชิงลึกจะพบว่าผู้ประกอบการอาจได้รับความเสี่ยงจากการที่ต้องใช้สินค้าที่ไม่ปลอดภัยและไม่เป็นไปตามที่มาตรฐานบังคับกำหนดไว้ด้วยเช่นกัน สาเหตุเพราะเมื่อผู้ประกอบการบางส่วนยอมเสี่ยงที่จะย่อหย่อนในการจัดให้สินค้าของตนเป็นไปตามมาตรฐานบังคับ ย่อมส่งผลให้มีผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่ต่ำกว่ามาตรฐานออกมาวางจำหน่ายในท้องตลาด และเมื่อผู้ประกอบการใดได้ซื้อผลิตภัณฑ์หรือสินค้านั้นๆ ไปใช้ หากเคราะห์ร้ายก็ย่อมจะได้รับอันตรายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น ๆ กลายเป็นผู้เสียหายได้

อีกประการหนึ่ง ในกรณีที่สินค้าของผู้ประกอบการก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค ก็ไม่เป็นที่แน่นอนว่าผู้บริโภคจะได้รับการเยียวยาความเสียหายหรือไม่ เนื่องจากเมื่อผู้ประกอบการไม่สามารถอ้างกรณีที่ตนปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือมาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐเป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดได้แล้วนั้น หากผู้ประกอบการถูกฟ้องเรียกค่าเสียหายเป็นจำนวนมาก ผู้ประกอบการอาจมีเงินทุนไม่เพียงพอในการชดเชยเยียวยาจนถึงขั้นที่กิจการอาจถูกปิดตัวลง ในท้ายที่สุดผู้บริโภคซึ่งได้รับความเสียหายจากการใช้ผลิตภัณฑ์ก็จะไม่ได้รับการชดเชยเยียวยาจากผู้ประกอบการอย่างที่ควรจะเป็น

ดังนั้น สำหรับผู้บริโภคเองก็ยังคงมีความเสี่ยงทั้งจากการต้องใช้สินค้าที่มีความไม่ปลอดภัยซึ่งอาจจะมีสินค้าไม่ปลอดภัยอยู่ในท้องตลาดเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม หรือแม้กระทั่งในกรณีที่ผู้บริโภคจะได้รับการเยียวยาอย่างไม่เหมาะสมหรือไม่เพียงพอต่อความเสียหายที่ตนได้ประสบ เนื่องจากเงินทุนและความสามารถในการชดเชยเยียวยาความเสียหายของผู้ประกอบการในปัจจุบันนั้นยังมีประสิทธิภาพแตกต่างกันออกไปตามขนาดของกิจการ

4.3.3 ผลกระทบต่อแรงงานในภาคอุตสาหกรรม

ในส่วนของแรงงานซึ่งทำงานอยู่ในกิจการของสินค้าอุตสาหกรรมนับเป็นอีกส่วนหนึ่งที่จะได้รับผลกระทบจากกรณีที่ผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้จ้างงานต้องรับภาระความรับผิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยที่ผู้ประกอบการไม่สามารถอ้างถึงกรณีของตนเองได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ หรือมาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐได้เลย

เนื่องด้วยเงินทุนของผู้ประกอบการส่วนหนึ่งต้องจัดสรรไว้สำหรับเป็นค่าจ้างสำหรับแรงงานลูกจ้าง เมื่อผู้ประกอบการได้ดำเนินการจัดการให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์มีคุณสมบัติตรงตามที่มาตรฐานบังคับกำหนด ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวย่อมต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก หากว่าผู้ประกอบการยังไม่สามารถอ้างเหตุที่ตนปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเป็นข้อยกเว้นความรับผิด และยังคงรับผิดชดใช้ค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายอีก แน่หนอนว่าผู้ประกอบการโดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมจะต้องประสบปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาทางการเงิน

ในส่วนของ การแก้ไขปัญหาทางการเงินของผู้ประกอบการ คือ จะต้องตัดหรือลดภาระค่าใช้จ่ายบางอย่างที่ไม่จำเป็นออกไป ซึ่งสิ่งที่ผู้ประกอบการจะพิจารณาเพื่อดำเนินการในเรื่องดังกล่าว คือ การลดอัตราค่าจ้างแรงงานจากลูกจ้างหรือพนักงาน ซึ่งจากการกระทำเช่นนี้ย่อมทำให้แรงงานได้รับความเดือดร้อนจากการถูกเลิกจ้าง ก่อให้เกิดอัตราการว่างงานเพิ่มมากขึ้น กระทบต่อภาวะทางการเงินของแรงงาน การดำรงเลี้ยงชีพของแรงงานและครอบครัว สิ่งเหล่านี้จะนำมาสู่ภาวะปัญหาทางสังคมได้หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของปัญหาทางอาชญากรรม การฉกชิงวิ่งราว การลักขโมย หรือปัญหาจากความเครียดเมื่อตกงาน เป็นการสร้างความเดือดร้อนให้กับแรงงานผู้ถูกเลิกจ้าง รวมถึงบุคคลรอบข้างอีกด้วย

ดังนั้น จึงไม่ใช่แต่เฉพาะตัวผู้ประกอบการเองที่จะได้รับความเดือดร้อนเสียหาย แต่ยังส่งผลกระทบต่อมายังแรงงานซึ่งทำงานอยู่ในกิจการนั้น ๆ ของผู้ประกอบการอีกด้วยเช่นกัน ตลอดจนครอบครัวของแรงงาน เมื่อมีหลายครอบครัวที่ได้รับความเดือดร้อน ผลเสียที่เกิดขึ้นก็จะกระจายเป็นวงกว้างมากยิ่งขึ้น

4.3.4 ผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมของประเทศ

สำหรับภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยนั้น หากมองในเชิงของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเป็นรายกิจการ จะเห็นว่าต่างก็ได้รับความเดือดร้อนจากการที่ตนต้องแบกรับภาระความรับผิดในผลิตภัณฑ์ไว้แต่เพียงฝ่ายเดียว โดยที่ไม่สามารถจะอ้างถึงการที่ผู้ประกอบการนั้น ๆ ได้ดำเนินการเพื่อให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของตนมีความถูกต้องตามเกณฑ์

ที่มาตราฐานบังคับซึ่งออกโดยองค์การภาครัฐได้กำหนดไว้ สิ่งนี้ล้วนมีกระทบโดยตรงต่อเงินทุน ตลอดจนความอยู่รอดของกิจการของผู้ประกอบการนั้น ๆ

การมองในแง่ของผู้ประกอบการแต่ละราย ผลกระทบที่เกิดขึ้นก็จะเกิดในวงแคบ คือ กระทบถึงผู้ประกอบการเฉพาะรายนั้น ๆ หรือกระทบต่อแรงงานที่ได้รับความเดือดร้อนจากกิจการอุตสาหกรรมนั้น ๆ แต่เมื่อมองในเชิงของภาคอุตสาหกรรมทั้งประเทศ จะเป็นการมองในภาพกว้าง เป็นภาพรวมของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมทั้งหมด ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นและกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมแบบภาพรวมนี้จะส่งผลได้ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ขึ้นอยู่กับว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นก่อให้เกิดผลในด้านดีหรือด้านเสียต่อภาคอุตสาหกรรมมากกว่ากัน และผลกระทบดังกล่าวไม่ได้หมายถึงการกระทบต่อผู้ประกอบการหรือกิจการผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางประเภท แต่หมายถึงการกระทบต่อทั้งระบบของภาคอุตสาหกรรมทั้งหมดในประเทศไทย ซึ่งการมองแบบภาคอุตสาหกรรมเป็นภาพรวมในวงกว้างเช่นว่านี้ จะยิ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเดือดร้อนในวงกว้างซึ่งมาจากการกระทำอันไม่สนับสนุนหรืออำนวยความสะดวกในส่วนที่พอจะเป็นไปได้ให้แก่ภาคอุตสาหกรรมนั่นเอง

สำหรับประเทศไทยในปัจจุบัน เป็นช่วงที่มีการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น แม้ว่ากิจการอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่เป็นแกนหลักจะมีอยู่ในไทย แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนน้อย และมีอยู่เพียงไม่กี่รายเท่านั้น ดังนั้น จึงมีการสนับสนุนทางการเงินให้กับผู้ประกอบการรายใหม่ ๆ เพื่อให้ผู้ประกอบการรายใหม่ได้มีโอกาสเกิดและเติบโตอยู่ในตลาดของภาคอุตสาหกรรม เพื่อให้มีการแข่งขันและพัฒนา ผลประโยชน์สุดท้ายก็จะตกอยู่กับผู้บริโภค หากปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการอุตสาหกรรมเป็นไปโดยไม่เอื้ออำนวยความสะดวกให้แก่อุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยทางด้านกฎหมาย หากมาจำกัดขอบเขต หรือก่อให้เกิดภาวะความรับผิดชอบที่ภาคอุตสาหกรรมต้องแบกรับไว้มากเกินไป ก็จะไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาทางอุตสาหกรรม อีกทั้งยังเป็นการขัดขวางผู้ประกอบการรายใหม่ในทางอ้อมอีกด้วย สิ่งเหล่านี้จะทำให้ภาคอุตสาหกรรมไม่สามารถเติบโตและพัฒนาได้อย่างที่ควรจะเป็น

4.3.5 ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ

ในส่วนของระบบเศรษฐกิจของประเทศนั้นนับเป็นภาคส่วนที่ใหญ่ที่สุดที่จะได้รับผลกระทบจากกรณีที่เกิดขึ้น กล่าวคือ แม้ว่าประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ต้องอาศัยเกษตรกรรมเป็นสิ่งสำคัญในการก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนทางเศรษฐกิจ แต่สิ่งที่ขาดไม่ได้อีกประการหนึ่ง คือ ประเทศเราจำเป็นต้องอาศัยภาคส่วนอุตสาหกรรมเพื่อมาเป็นอีกปัจจัยที่จะช่วยในเรื่องของการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

ปัจจุบัน รายได้ซึ่งเกิดจากภาคอุตสาหกรรมนั้นมีจำนวนมหาศาล สิ่งเหล่านี้จะมาช่วยให้เกิดการหมุนเวียนทางการเงินของระบบเศรษฐกิจ มีการเพิ่มอัตราการจ้างงาน การพัฒนาอุตสาหกรรมที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันให้ดียิ่งขึ้น ทำให้ทั้งเงินทุน แรงงาน ความสามารถ รายได้ต่าง ๆ ได้เกิดการเคลื่อนย้ายและพัฒนามากขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม แต่เมื่ออุตสาหกรรมต้องเผชิญกับปัญหาหรือสิ่งกีดขวางการเจริญเติบโต หรือมีการเกิดใหม่ของอุตสาหกรรมน้อยลง รวมถึงเกิดความสะดุดหยุดลงในการดำเนินกิจการ หรือการพัฒนาในทางอุตสาหกรรม เมื่อนั้นระบบเศรษฐกิจก็ย่อมจะพัฒนาช้าลง ตลอดจนมีการชะลอตัว หรือแม้กระทั่งการหยุดพัฒนาของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งก็จะส่งผลเสีย ทำให้การไหลเวียนทางการเงินทุนของประเทศไม่คล่องตัว รวมถึงไม่ก่อให้เกิดการดึงดูดเงินทุนเข้ามาใช้จ่ายเพื่อพัฒนาประเทศ

ในส่วนของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมนั้นมีความสำคัญต่อความมั่นคงของเศรษฐกิจของประเทศ แม้ว่าในท้ายที่สุด ผู้ประกอบการที่สามารถอยู่ได้จะเป็นผู้ประกอบการขนาดใหญ่ แต่เมื่อผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมไม่สามารถอยู่ได้ ความรวยก็จะกระจุกตัวอยู่เฉพาะจุด กล่าวคือ เป็นความมั่งคั่งที่มาจากผู้ประกอบการขนาดใหญ่เท่านั้น⁵

ดังนั้น เมื่ออุตสาหกรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศชาติ เมื่อปัจจัยนี้ไม่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ดำเนินการได้อย่างคล่องตัวภายใต้

⁵ เรื่องเดียวกัน

กรอบความถูกต้องของกฎหมาย ส่งผลให้เกิดการชะลอการพัฒนาทางอุตสาหกรรม เมื่อนั้นการ
พัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศก็จะได้รับผลกระทบไปในทิศทางเดียวกัน

4.4 วิเคราะห์ความเหมาะสมของมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบบังคับและ
กระบวนการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพื่อนำมาใช้เป็นข้อต่อสู้สำหรับ
ผู้ประกอบการภายใต้พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่
ปลอดภัย พ.ศ. 2551

4.4.1 ความเหมาะสมของมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบบังคับ

จากที่ได้กล่าวถึงประเภทของมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมไว้แล้วในบทที่ 2
โดยมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ผู้วิจัยจะนำมาพิจารณาเพื่อใช้เป็นข้อต่อสู้ของ
ผู้ประกอบการสำหรับการหลุดพ้นจากความรับผิดภายใต้พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความ
เสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย คือ มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบบังคับ

สำหรับ ในส่วนของมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบทั่วไป แม้ว่า
ผู้ประกอบการจะปฏิบัติตามมาตรฐานแบบทั่วไปสำหรับผลิตภัณฑ์ชนิดนั้น ๆ แต่ก็เป็นเพียงเพื่อให้
ผู้ประกอบการได้รับใบรับรองให้แสดงเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบทั่วไปเพื่อ
สร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคเท่านั้น แต่ผู้ประกอบการไม่สามารถใช้อ้างเพื่อเป็นเหตุหลุดพ้น
ความรับผิดภายใต้พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
ได้

ดังนั้น จึงจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมของมาตรฐาน
ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบบังคับเป็นสำคัญ โดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้
กำหนดให้ผลิตภัณฑ์บางประเภทต้องอยู่ภายใต้มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบบังคับ ซึ่งใน
ปัจจุบันมีมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบบังคับอยู่ด้วยกันทั้งสิ้น 112 รายการ⁶ โดยการที่
สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจะพิจารณาให้ผลิตภัณฑ์ชนิดใดต้องอยู่ภายใต้
มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบบังคับนั้น จะต้องเป็นกรณีที่เห็นว่าผลิตภัณฑ์นั้น ๆ มีความ

⁶ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, ผลิตภัณฑ์ที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตาม
มาตรฐาน[ออนไลน์], 9 มกราคม 2557. แหล่งที่มา http://app.tisi.go.th/standard/comp_tha.html

เสียงที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้บริโภคได้โดยง่ายมากกว่าผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ทั่วไป และ ความเสียหายที่เกิดขึ้นมักจะส่งผลให้ลักษณะที่รุนแรงมากกว่า กล่าวคือ เป็นความเสียหายต่อ ร่างกาย หรือต่อชีวิต นอกจากนี้หากเกิดอันตรายดังกล่าวจะสามารถส่งผลกระทบต่อความ มั่นคงทั้งต่อวงการอุตสาหกรรม หรือต่อประเทศชาติ ซึ่งเป็นผลกระทบที่กระจายไปในวงกว้าง ดังนั้น มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบบังคับจะมีความเข้มข้นในด้านคุณสมบัติต่าง ๆ หรือ หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นสำหรับการผลิตตัวผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้น ๆ มากกว่ามาตรฐาน ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบทั่วไปอย่างแน่นอน ซึ่งความเข้มข้นที่เพิ่มมากขึ้น ย่อมหมายถึง ผู้ประกอบการจะต้องมีความระมัดระวังมากยิ่งขึ้น และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการจัดการย่อมต้องเพิ่ม มากขึ้นตามไปด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว สิ่งนี้จึงเป็น ความต่าง ระหว่าง มาตรฐาน ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบทั่วไปกับแบบบังคับ เพราะเป็นภาระและความรับผิดชอบที่เพิ่ม มากขึ้นสำหรับผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของมาตรฐานแบบบังคับ ซึ่งนอกจาก ว่าผู้ประกอบการเหล่านี้จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบบังคับโดยไม่มี ข้อยกเว้นแล้ว ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ยังเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนภาระความรับผิดชอบที่ต้องแบกรับก็มีความ เสี่ยงมากขึ้น เพราะเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงทั้งต่อร่างกายและต่อชีวิตของผู้บริโภคมากกว่า

ดังนั้น เมื่อมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบบังคับนั้นมีความแตกต่างและ เข้มข้นมากกว่ามาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบทั่วไป ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายใต้ มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแบบบังคับหากได้ดำเนินการไปตามมาตรฐานเช่นว่านี้โดยไม่ ขาดตกบกพร่อง เมื่อเกิดกรณีที่สินค้านั้นก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้บริโภค ก็ควรที่ผู้ประกอบการ จะยกเอาเหตุที่ตนเองได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การรัฐขึ้นต่อผู้ชี้แจง เพื่อเป็น เหตุให้ผู้ประกอบการสามารถหลุดพ้นจากความรับผิดชอบได้นั่นเอง

สำหรับประเด็นที่ว่า มาตรฐานบังคับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันจะมีความปลอดภัย เพียงพอหรือไม่กับการป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับผู้บริโภคที่ใช้สินค้า หรือมาตรฐานที่มีอยู่นั้น เป็นมาตรฐานที่ต่ำเกินไปหรือไม่ ในกรณีดังกล่าวนี้ การที่จะกำหนดมาตรฐานในการผลิตสินค้า

ใด ๆ ขึ้นมา จะต้องหาเกณฑ์ที่พอเหมาะระหว่างการก่อให้เกิดความปลอดภัยต่อผู้บริโภค และมีความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในช่วงระยะเวลานั้น ถ้าหากภาครัฐมีการกำหนดมาตรฐานสินค้าที่ต่ำเกินไป ย่อมจะส่งผลต่อความไม่มั่นใจในผลด้านความปลอดภัยต่อผู้บริโภค สินค้าที่จะตามมา ความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่มีความปลอดภัยจะมีมากขึ้น และมูลค่าในความเสียหายคงจะประมาณมิได้ ในทางกลับกัน การกำหนดมาตรฐานสินค้าที่สูงเกินไปจะส่งผลให้ราคาสินค้านั้นแพงมากขึ้น ในขณะที่กำลังซื้อของผู้บริโภคในสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันนั้นไม่ได้มีสูงมาก และต้นทุนการผลิตของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังไม่สามารถก้าวหน้าตามมาตรฐานที่สูงเกินไป ดังนั้น ความเข้มข้นของมาตรฐานที่มีการพัฒนาและใช้อยู่ในปัจจุบันของไทยต้องมีความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของไทยในปัจจุบันด้วยเช่นกัน การคาดหวังให้มาตรฐานที่ใช้ในปัจจุบันนั้นอยู่ในเกณฑ์ที่สูง เพราะเห็นว่าจะเป็นการช่วยคุ้มครองผู้บริโภคได้มาก ในขณะที่สภาพเศรษฐกิจไทยยังไม่พร้อม สุดท้ายแล้วก็จะตกเป็นภาระของผู้บริโภคเสียเอง⁷

นอกจากนั้น มาตรฐานบังคับที่สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้กำหนดขึ้นนั้น ได้มีการอ้างอิงมาจากมาตรฐานระดับสากล เช่น มาตรฐาน ISO มาตรฐาน IEC รวมถึงมาตรฐานที่ใช้ในประเทศพัฒนาแล้ว เช่น มาตรฐาน The United States Pharmacopeia ของประเทศสหรัฐอเมริกา และมาตรฐาน British Standards ของประเทศอังกฤษ เป็นต้น แต่ในส่วนของรายละเอียดย่อมจะมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพและปัจจัยของประเทศไทย โดยเฉพาะในเรื่องของลักษณะทางกายภาพทั่วไป สภาพอากาศ และสิ่งแวดล้อมที่มีความเกี่ยวข้องต่อการผลิตสินค้า หรือทดสอบสินค้านั้น ๆ ซึ่งการปรับเปลี่ยนในรายละเอียดดังกล่าว ไม่อาจเรียกได้ว่ามาตรฐานที่กำหนดขึ้นในประเทศไทยนั้นไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากลที่อ้างอิงมา เนื่องจากเป็นเรื่องของเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ในการผลิตและทดสอบสินค้า ซึ่งมาตรฐานที่กำหนดขึ้นนั้นจะต้องสอดคล้องกับบริบทของแต่ละประเทศด้วยเช่นกัน เช่น สภาพความชื้น ภูมิอากาศ ตลอดจนปัจจัยทางวิทยาศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยเช่นกัน

⁷ สัมภาษณ์ กิตติ ตั้งจิตภณณ์ศักดิ์ดา, รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 16 กรกฎาคม 2556.

4.4.2 ความเหมาะสมของกระบวนการควบคุมคุณภาพ

การควบคุมคุณภาพที่จะใช้วิธีการสุ่มตรวจตัวอย่างสินค้า นับว่าเป็นวิธีการในทางปฏิบัติที่มีการใช้อยู่ทั่วไปในกิจการอุตสาหกรรมทั่วโลก และยังเป็นการนำเอาหลักการคำนวณวิเคราะห์ในทางสถิติเข้ามาช่วย ซึ่งเป็นหลักการปฏิบัติในทางวิศวกรรมที่เชื่อถือได้และได้รับการยอมรับไปปฏิบัติในวงการอุตสาหกรรมทั่วโลก การคาดหวังให้มีการตรวจสินค้าทุกชิ้นเป็นเพียงความคาดหวังในทางอุดมคติซึ่งไม่อาจเกิดขึ้นได้หรืออาจเกิดขึ้นได้ยากมากในทางปฏิบัติ ด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามาประกอบกัน โดยเฉพาะในเรื่องของภาระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

ในเรื่องกระบวนการผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐานนั้น เป็นเรื่องของงานที่ต้องเข้ามาควบคุมตั้งแต่วัตถุดิบที่ผลิต ว่าถูกผลิตขึ้นจากที่ใด การผลิตให้ได้ตามมาตรฐาน หมายถึง เมื่อมีสินค้า 100 ชิ้น สินค้าชิ้นนั้นต้องมีลักษณะ คุณสมบัติเหมือนกันทั้ง 100 ชิ้น กรณีที่จะเกิดปัญหาขึ้นนั้นอาจเป็นเพราะ วัตถุดิบไม่ได้มาตรฐาน หรือปัญหาทางด้านอื่น ๆ เช่น มีสิ่งแปลกปลอมเข้ามาปนกันระหว่างกระบวนการผลิต หรือความประมาทเลินเล่อของพนักงานผู้ควบคุมดูแลกระบวนการผลิตเอง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว การตรวจสอบสินค้าของผู้ประกอบการจึงไม่จำเป็นต้องตรวจสอบทุกชิ้น หากแต่จะอาศัยหลักการที่ว่า สินค้าที่ผลิตขึ้นมีความอ่อนไหวมากน้อยเพียงใด ปัญหาที่จะเกิดขึ้นนั้นร้ายแรงเท่าใด ซึ่งหากว่าอยู่ในเกณฑ์ที่มีความอ่อนไหวมาก ปัญหาร้ายแรงมาก ก็จะมีการสุ่มตัวอย่างสินค้ามาตรวจสอบมากขึ้น เช่น รถยนต์ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นว่าการสุ่มตรวจตัวอย่างสินค้าเป็นเรื่องปกติในกระบวนการตรวจสอบ เพียงแต่ในรายละเอียดของการสุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบ เช่น ความถี่ของสินค้า ปริมาณสินค้าที่สุ่มมาตรวจสอบ จะอยู่ในเกณฑ์น้อย ปานกลาง หรือมากนั้น ก็ขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้าเป็นสำคัญ นอกจากนี้ สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การตรวจสอบจะต้องแยกแยะระหว่างการตรวจสอบระบบการผลิต กับ การตรวจสอบตัวอย่างสินค้า สิ่งที่สำคัญเป็นเรื่องของการตรวจสอบระบบการผลิต กล่าวคือ เป็นการตรวจสอบเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตสินค้า ซึ่งเมื่อมีผู้เสียหายมาฟ้องเกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัย วิธีการตรวจสอบนั้นจะสามารถตรวจสอบย้อนหลัง คือ ย้อนไปดูว่าสินค้าที่

ผลิตเป็นสินค้าจากลือตการผลิตใด แล้วจึงไปหาคว้าสินค้าอื่น ๆ ในลือตการผลิตดังกล่าวมีความบกพร่องหรือไม่

ดังนั้น หากว่าผู้ประกอบการรายใดได้มีการควบคุมคุณภาพของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของตนอย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์และมีความสม่ำเสมอ ก็ย่อมจะส่งผลดีทำให้สามารถควบคุมการผลิตสินค้าให้เป็นไปในแนวทางที่ต้องการและมีความปลอดภัย เพราะการควบคุมคุณภาพสินค้าจะต้องกระทำตั้งแต่ต้นสาย คือ ในขั้นตอนก่อนเริ่มต้นการผลิต จบจนถึงเมื่อสินค้าผลิตเสร็จเรียบร้อยและนำออกวางจำหน่ายในท้องตลาด หากผู้ประกอบการและภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้ทำการตรวจสอบสินค้าในทุก ๆ ช่วงอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ย่อมจะก่อให้เกิดผลดีต่อผู้บริโภค เนื่องจากสินค้าที่วางจำหน่ายจะมีความปลอดภัยสำหรับการใช้งาน และสินค้าที่ไม่ปลอดภัยจะต้องได้รับการแก้ไขทันทีเมื่อตรวจพบนั่นเอง

4.5 วิเคราะห์เจตนารมณ์ภายใต้พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 กับการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย

ภายใต้พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ผู้ประกอบการย่อมมีความเสี่ยงที่จะตกอยู่ภายใต้ความรับผิดตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวอย่างแน่นอน ด้วยหลักในความรับผิดโดยเคร่งครัดนั่นเอง อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงนโยบายที่เกิดขึ้นภายใต้พระราชบัญญัตินี้ จะสามารถแบ่งพิจารณาออกได้เป็น 3 ประการ ดังนี้^๑ (อนันต์ จันทร์โสภาส)

1. การมุ่งคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายจากผลิตภัณฑ์ให้ได้รับการเยียวยาอย่างเพียงพอและเหมาะสม โดยสาเหตุที่ทำให้ผู้ประกอบการเป็นผู้ต้องรับผิดนั้น เนื่องจากผู้ประกอบการอยู่ในฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีที่สุดในการสกัดกั้นไม่ให้สินค้าเหล่านั้นเข้าสู่ท้องตลาด และผู้ประกอบการก็อยู่ในฐานะที่ดีที่สุดที่จะกระจายความเสี่ยงซึ่งอาจเกิดขึ้นจากผลิตภัณฑ์นั้นเข้าไปในหมู่ของประชาชน โดยใช้การตั้งราคาของสินค้าเป็นเกณฑ์ ทำให้ผู้บริโภคทุกคนเฉลี่ยความเสี่ยง

^๑ อนันต์ จันทร์โสภาส, “นโยบายของกฎหมาย Product Liability Law และผลกระทบของนโยบายต่อการใช้และตีความกฎหมาย,” เอกสารสรุปโครงการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย เสนอที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 18 มิถุนายน 2552. หน้า 2-4.

ในการจ่ายราคาแพงขึ้นอีกเล็กน้อย เพื่อจะได้รับความปลอดภัยจากสินค้านั้น จึงต้องมีการผลักภาระในความรับผิดชอบไปให้กับผู้ประกอบการ

2. การสร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภคว่าสินค้าที่วางอยู่ในท้องตลาดนั้นจะไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย

3. พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย จะต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและการแข่งขันทางการค้า หากเราใช้กฎหมายโดยไม่สมดุลต่อนโยบายเหล่านี้ แทนที่จะเกิดประโยชน์ก็อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นแทน เพราะไปมุ่งเน้นแต่นโยบายการคุ้มครองผู้บริโภคเพียงประการเดียว การคุ้มครองผู้บริโภคเป็นหลัก นั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่ทั้งนี้ ก็มิได้มีเพียงแต่นโยบายในเรื่องนี้เพียงประการเดียว หากแต่ยังต้องมีนโยบายอื่นที่จะมาถ่วงดุลกันด้วย เพราะหากผู้ประกอบการอยู่ไม่ได้ ทำยที่สุดก็ไม่มีผลิตภัณฑ์วางจำหน่ายในท้องตลาด ซึ่งก็จะกระทบทั้งต่อผู้บริโภคเอง รวมถึงประเทศชาติด้วยในที่สุด

ดังนั้น เมื่อได้พิจารณาตามนโยบายทั้ง 3 ประการดังกล่าวมาในข้างต้น จะเห็นได้ว่านอกเหนือไปจากการคุ้มครองผู้บริโภคแล้ว พระราชบัญญัตินี้จะต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของไทย ซึ่งอุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งนั้น คือกรณีที่ผู้ประกอบการซึ่งได้กระทำการผลิตสินค้าของตนให้เป็นไปตามที่มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบังคับกำหนดไว้ทุกประการ อีกทั้งยังมีกระบวนการควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ดี และสามารถคงไว้ซึ่งการผลิตให้อยู่ในเกณฑ์ที่ปลอดภัยตลอดเวลา ผู้ประกอบการดังกล่าวก็ควรจะได้รับยกเว้นความรับผิดชอบหากพิสูจน์ถึงข้อต่อสู้ดังกล่าวนี้ได้

เมื่อได้วิเคราะห์ถึงเจตนารมณ์ที่ปรากฏในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวประกอบไปกับเรื่องความสามารถของผู้ประกอบการ ในส่วนนี้จะเห็นว่าประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศเยอรมนี ประเทศอังกฤษ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศออสเตรเลีย หรือประเทศแคนาดานั้น ล้วนแล้วแต่เป็นประเทศที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมไปอย่างก้าวหน้า ผู้ประกอบการย่อมมีความแข็งแกร่ง และมีระบบเงินทุนและการจัดการที่ดีมากพอสำหรับการดูแลตัวเองหากเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้น อย่างไรก็ตาม ในประเทศไทยนั้นนับเป็นประเทศที่อยู่ในระหว่างการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงด้าน

อุตสาหกรรมด้วย ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งนั้นหมายถึงความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่อาจจะลดลงไปด้วย ดังนั้น หากมีการกำหนดกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจการของผู้ประกอบการ หรือกฎหมายที่มาจำกัดขอบเขต หรือมาลงโทษผู้ประกอบการมากเกินไป ย่อมจะส่งผลเสียทั้งต่อผู้ประกอบการเอง โดยเป็นการจำกัดการอยู่รอดและโอกาสในการเติบโตทางธุรกิจอุตสาหกรรมของผู้ประกอบการ รวมถึงทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมของไทยหยุดชะงักลงได้ ซึ่งก็จะกระทบต่อไปถึงเศรษฐกิจโดยรวมที่อาศัยการขับเคลื่อนทางด้านอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่

ดังนั้น ในเรื่องของกฎหมาย หรือกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกาอุตสาหกรรมของประเทศไทยย่อมต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเองด้วย เนื่องจากประเทศไทยยังจัดอยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา การพัฒนาอุตสาหกรรมนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเจริญเติบโตและเศรษฐกิจของประเทศสำหรับในส่วนของ การคุ้มครองผู้เสียหายหรือผู้บริโภคนั้นแม้เป็นปัจจัยหลักที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว แต่ต้องไม่ละเลยในการดำรงไว้ซึ่งสมดุลระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบการด้วย หากมีการกำหนดให้ภาคอุตสาหกรรมที่โดยส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมต้องแบกรับภาระความรับผิดชอบมากเกินไป ก็ย่อมจะส่งผลกระทบในด้านอื่น ๆ ตามมา หากพิจารณาในแง่ที่ร้ายแรงที่สุด ธุรกิจอุตสาหกรรมนั้น ๆ อาจถึงขั้นล้มละลาย ซึ่งเมื่ออุตสาหกรรมอยู่ไม่ได้ ก็เป็นที่แน่นอนว่าผู้บริโภคสินค้าต้องได้รับผลจากการขาดแคลนสินค้า รวมถึงการส่งผลให้การพัฒนาอุตสาหกรรมต้องสะดุดหยุดลง ซึ่งก็จะกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในภาพรวม

4.6 ตัวอย่างการตัดสินใจของศาลในคดีที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย

ในปัจจุบัน คดีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้นเริ่มปรากฏให้เห็นบ้างแล้วในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอคดีใกล้เคียงที่มีการกล่าวถึงการปฏิบัติตามมาตรฐาน และการควบคุมคุณภาพสินค้าโดยการสุ่มตรวจ ดังต่อไปนี้

4.6.1 คดีระหว่างโจทก์ กับ บริษัทฟริสแลนด์ ฟู้ด โพรโมสต์ จำกัด (มหาชน)⁹

ในคดีดังกล่าว โจทก์ที่ 1 เป็นบิดาของโจทก์ที่ 2 โดยโจทก์ที่ 1 ได้ไปซื้อนมรสจืดที่ จำเลยผลิต และได้ให้โจทก์ที่ 2 ซึ่งเป็นบุตรของตนดื่มไปสองกล่อง ต่อมา โจทก์ที่ 2 เกิดอาการปวดท้องและท้องเสียอย่างรุนแรง ซึ่งเมื่อได้ไปพบแพทย์แล้ว แพทย์ได้วินิจฉัยว่าอาหารเป็นพิษ โจทก์จึง ได้ตัดภาชนะที่บรรจุนม และพบว่ามีเพียงน้ำใส ๆ ไม่มีส่วนของนม จึงได้กล่าวอ้างจำเลยซึ่งเป็นผู้ ประกอบธุรกิจได้ผลิตสินค้าที่ไม่ถูกต้องตามคุณภาพหรือตามมาตรฐาน มีสิ่งที่น่าจะเป็นอันตราย ต่อสุขภาพเจ็บป่นอยู่ เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ทำให้โจทก์ทั้งสองซึ่งเป็นผู้บริโภคได้รับความ เสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ และทรัพย์สิน โดยโจทก์ที่ 2 ได้รับความเจ็บปวดทุกข์ ทรมาน และโจทก์ที่ 1 มีความวิตกกังวลกลัวว่าโจทก์ที่ 2 จะได้รับอันตรายร้ายแรง และต้องเสีย ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลโจทก์ที่ 2 จึงได้ขอให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 500,000 บาท

จำเลยยอมรับว่าเมื่อปลายเดือนพฤษภาคม 2553 ได้เกิดปัญหาในการผลิตเป็น ระยะเวลา 14 นาที ซึ่งส่งผลให้เกิดการปนเปื้อนของน้ำในสินค้านมรสจืดของจำเลย แต่เมื่อจำเลย ได้ทราบถึงความผิดพลาดดังกล่าว ฝ่ายผลิตของจำเลยได้แก้ปัญหาโดยการสั่งให้หยุดการทำงาน ทันที แล้วทำการตรวจสอบระบบ พบว่ามีน้ำเข้าไปในระบบเกินกว่าที่กำหนดเนื่องจากเครื่องวัด ปริมาณน้ำอัตโนมัติเสีย และได้สั่งให้ทำลายสินค้าในสายการผลิตดังกล่าวทันที แต่ได้มีสินค้า บางส่วนหลุดเข้าสู่ตลาด จำเลยจึงได้ทำการเรียกคืนสินค้าทั้งหมดเพื่อรอการตรวจสอบ แต่มี ผู้บริโภคที่ซื้อไปและเมื่อพบเหตุดังกล่าวจึงได้แจ้งกลับมาที่ศูนย์รับข้อมูลของจำเลย จำนวนรวม 56 ราย โดยจำเลยได้ชดใช้เยียวยาจนเป็นที่พอใจ โดยได้มอบกระเช้าของขวัญ สินค้าชดเชย และค่า รักษาพยาบาล ซึ่งผู้บริโภคทั้งหมดนั้นพอใจ ยกเว้นโจทก์ที่ไม่ยอมให้เจ้าหน้าที่ของจำเลยเข้าพบ

ในเวลาต่อมา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้ส่งเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบ โดยเก็บตัวอย่างสินค้าตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ ซึ่งผลการตรวจของ

⁹ คดีหมายเลขแดงที่ ผบ. 429/2555

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ระบุว่า ไม่พบแบคทีเรีย จุลินทรีย์ที่ทำให้เกิดโรค และไม่พบสารต้านจุลชีพ

จำเลยนำสืบต่อว่าประกอบกิจการผลิตและจำหน่ายนมมานานหลายปี โดยจำเลยมีความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ของตนมาโดยตลอด อีกทั้งยังได้รับการรับรองผลิตภัณฑ์และรับรองมาตรฐานในการผลิตอาหาร HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points) ซึ่งเป็นมาตรฐานการผลิตที่มีมาตรการป้องกันอันตรายที่ผู้บริโภคอาจได้รับจากการบริโภคอาหาร นอกจากนั้นยังได้รับรองมาตรฐานอื่น ๆ อีก เช่น

มาตรฐาน GMP (Good Manufacturing Practice) ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร เป็นเกณฑ์หรือข้อกำหนดขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการผลิตและควบคุมเพื่อให้ผู้ผลิตปฏิบัติตาม และทำให้สามารถผลิตอาหารได้อย่างปลอดภัย

มาตรฐาน ISO 9001: 2008 ซึ่งเป็นมาตรฐานสำหรับระบบบริหารคุณภาพที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล

และมาตรฐาน ISO 22000 ซึ่งเป็นระบบบริหารความปลอดภัยของอาหารในระดับสากล

ศาลได้วินิจฉัยเกี่ยวกับกรณีที่จำเลยยอมรับว่าเกิดการผิดพลาดในสายการผลิตประมาณ 14 นาทีนั้น ซึ่งเป็นกรณีที่โจทก์ยอมรับว่านมรสจืดของจำเลยเป็นสินค้าที่บกพร่องในการผลิต แม้ว่าการตรวจวิเคราะห์จะไม่พบแบคทีเรีย จุลินทรีย์ที่ทำให้เกิดโรค และสารต้านจุลชีพก็ตาม แต่การที่แพทย์ได้วินิจฉัยว่าอาการปวดท้อง ท้องเสียของโจทก์ที่ 2 เกิดจากอาหารเป็นพิษ แสดงให้เห็นว่านมรสจืดของจำเลยได้ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ที่ 2 ดังนั้น นมรสจืดของจำเลยจึงเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และในส่วนของจำเลยได้รับการรับรองมาตรฐานต่าง ๆ เช่น HACCP GMP ISO ศาลเห็นว่า การรับรองมาตรฐานเหล่านี้ เป็นการนำสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ของจำเลยมาสุ่มตรวจ มิได้ทำการตรวจสินค้าทุกชิ้น จำเลยผู้ประกอบการจึงไม่อาจนำมากล่าวอ้างเพื่อยกเว้นความรับผิดได้ และได้พิพากษาให้จำเลยชำระเงินจำนวน 50,000 บาท (ค่า

รักษาพยาบาล 6,000 บาท และค่าเสียหายจากความทุกข์ทรมานของโจทก์ที่ 2 ซึ่งอายุเพียง 6 ขวบอีก 44,000 บาท) พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับถัดจากวันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ที่ 2 และได้ยกฟ้องโจทก์ที่ 1 ในเรื่องค่าเสียหายทางจิตใจ (500,000 บาท)

จากคดีดังกล่าว แม้ว่ามาตรฐานที่จำเลยใช้ในกระบวนการผลิตสินค้า ไม่ว่าจะเป็นมาตรฐาน HACCP มาตรฐาน GMP และมาตรฐาน ISO ซึ่งนับเป็นมาตรฐานในระดับสากลที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมการผลิต อย่างไรก็ตาม ศาลได้วินิจฉัยว่าการที่จำเลยได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของจำเลยโดยผ่านมาตรฐานเหล่านั้นนั้น เป็นการที่สินค้าซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ของจำเลยถูกนำมาตรวจสอบโดยวิธีการสุ่มตรวจ ไม่ได้เป็นการตรวจสอบสินค้าทุกชิ้น ซึ่งส่งผลให้จำเลยไม่สามารถหยิบยกกรณีที่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานในการผลิตสินค้ามาใช้อ้างเป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดได้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าในกรณีดังกล่าว ผู้ประกอบการฝ่ายจำเลยนั้นมีส่วนผิดจริง เนื่องจากความผิดพลาดเป็นผลมาจากเครื่องวัดปริมาณน้ำอัตโนมัติเสีย และจำเลยก็ยอมรับในข้อนี้ โดยผู้วิจัยสังเกตว่า หากจำเลยได้ทำการตรวจสอบระบบการผลิตก่อนสายการผลิตนมสดรสจืดดังกล่าว จำเลยอาจจะทราบถึงข้อบกพร่องในเครื่องวัดปริมาณน้ำอัตโนมัติ และหาทางแก้ไขได้ทัน ซึ่งก็จะส่งผลให้ระบบการผลิตนมของจำเลยเป็นไปโดยปกติ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่า การที่จำเลยทำการตรวจสอบสินค้าโดยวิธีการสุ่มตรวจ ไม่ได้ตรวจสอบสินค้าทุกชิ้นนั้น ไม่น่าจะเป็นเหตุผลสำหรับกรกล่าวหาว่า ที่จำเลยปฏิบัติตามมาตรฐานในการผลิตสินค้านั้นไม่เพียงพอ เนื่องจากในการควบคุมคุณภาพสินค้าให้เป็นไปตามมาตรฐานนั้น ความสำคัญอยู่ที่การควบคุมระบบในการผลิตสินค้า อันได้แก่ การควบคุมเครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในกระบวนการผลิต ให้อยู่ในสภาพที่ดีที่สุด พร้อมทั้งจะผลิตสินค้า และปราศจากความบกพร่อง หรือข้อขัดข้อง ซึ่งในเรื่องของการสุ่มตรวจตัวอย่างสินค้านั้นเป็นเพียงการตรวจสอบในชั้นปลายทาง ซึ่งวิธีการสุ่มตรวจนั้นเป็นปกติวิธีที่ปฏิบัติกัน เนื่องจากว่าถ้าระบบมีคุณภาพที่ดีแล้ว สินค้าที่ผลิตออกมาย่อมเป็นไปในทิศทางเดียวกันนั่นเอง

4.6.2 คดีระหว่างโจทก์ กับ บริษัทบริการร่วมค้าไทย-จีน จำกัด¹⁰

จำเลยเป็นบริษัทผลิตราย้อมผมยี่ห้อหนึ่ง ซึ่งสามีของโจทก์ได้ใช้ยาย้อมผมของจำเลยและเกิดอาการแพ้ เป็นมะเร็งถึงแก่ความตาย โจทก์ได้กล่าวว่ายาย้อมผมของจำเลยเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และไม่กำหนดค่าเตือนตามสมควรบนฉลาก ทำให้สารเคมีในยาย้อมผมของจำเลยซึมเข้าหนังศีรษะของสามีโจทก์ โดยโจทก์ได้ขอให้จำเลยชำระค่าขาดไร้อุปการะ ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ก่อนถึงแก่ความตาย และค่าปลงศพ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,026,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์

จำเลยให้การว่า ยาย้อมผมของจำเลยมีใช้สินค้าที่ไม่ปลอดภัย เนื่องจากมีการผลิตภายใต้การควบคุมตรวจสอบและได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการอาหารและยา โดยก่อนอนุญาตได้มีการตรวจสอบวัตถุดิบ วิธีผลิต บรรจุภัณฑ์ ฉลาก ค่าเตือนแล้วว่าได้มาตรฐาน และมีสารเคมีควบคุมต่ำกว่าที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งเป็นสิ่งที่รับรองว่ายาย้อมผมของจำเลยเป็นสินค้าที่มีความปลอดภัย อีกทั้งฉลากมีค่าเตือนและข้อบ่งใช้อย่างละเอียดชัดเจน หากผู้บริโภคปฏิบัติตามย้อมไม่เกิดอันตราย รวมถึงการเกิดโรคมะเร็งนั้นก็มีหลายสาเหตุ และต้องอาศัยระยะเวลาสะสม มิใช่จะเกิดขึ้นทันทีที่ใช้ยาย้อมผมของจำเลย

จากที่โจทก์ได้อ้างว่าสามีของโจทก์ใช้ยาย้อมผมของจำเลย ต่อมาเกิดอาการแพ้ขึ้นบนศีรษะและกลายเป็นมะเร็งถึงแก่ความตายนั้น แต่ตามสำเนาแบบรับรองทะเบียนคนตายระบุว่าสามีโจทก์ถึงแก่ความตายด้วยสาเหตุมะเร็งที่คอระยะแพร่กระจายไปปอด ซึ่งโจทก์ไม่ได้พิสูจน์ให้เห็นว่ามะเร็งที่คอนั้นมีความเกี่ยวพันหรือลูกกลมมาจากอาการแพ้ที่ศีรษะของสามีโจทก์

ศาลวินิจฉัยว่ายาย้อมผมของจำเลยเมื่อได้รับการขึ้นทะเบียนจึงเป็นสินค้าที่มีความปลอดภัย อยู่ในเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ประกอบกับการที่โจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่ามะเร็งที่คอของสามีโจทก์มีผลสืบเนื่องมาจากการใช้ยาย้อมผมของจำเลยอย่างไร พยานหลักฐานของจำเลยจึงมีน้ำหนักดีกว่าโจทก์ เมื่อรับฟังไม่ได้ว่าความตายของสามีโจทก์เกิดจากยาย้อมผม

¹⁰ คดีหมายเลขแดงที่ ผบ. 1826/2554

ของจำเลยแล้ว จำเลยจึงไม่มีความรับผิดชอบ และไม่ต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทก์ พิพากษายกฟ้อง โจทก์

จากคดีดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการที่ศาลรับฟังคำให้การของจำเลย ในกรณีที่จำเลยได้ให้การว่าจำเลยผลิตยาสระผมภายใต้การควบคุมตรวจสอบตั้งแต่วัตถุดิบ วิธีผลิต บรรจุ ภาชนะ ฉลาก คำเตือนว่าถูกต้องตามมาตรฐาน มีสารเคมีควบคุมอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าที่คณะกรรมการอาหารและยากำหนด ซึ่งศาลได้ให้น้ำหนักถึงกรณีดังกล่าว ส่งผลให้สินค้าขายย้อมผมของจำเลยเป็นสินค้าที่มีความปลอดภัยนั่นเอง

4.7 การนำหลักกองทุนเข้ามาช่วยเยียวยาความเสียหายให้กับผู้บริโภค

แม้ว่าผู้วิจัยจะสนับสนุนให้มีการนำเอาการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือมาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐมาบัญญัติไว้ในมาตรา 7 ของพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 เพื่อใช้เป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดสำหรับผู้ประกอบการ แต่ผู้วิจัยยังคงคำนึงถึงการคุ้มครองผู้บริโภคอยู่เช่นกัน แม้ว่าผู้ผลิตจะหลุดพ้นจากความรับผิดได้ แต่ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายก็ควรได้รับการชดใช้เยียวยาความเสียหายดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยจะขอเสนอถึงแนวทางที่น่าจะได้นำมาใช้กับประเทศไทย คือ การจัดตั้งระบบกองทุนเพื่อให้การชดใช้ชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้บริโภคเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็วและสามารถให้การเยียวยาได้อย่างยุติธรรม สำหรับเงินทุนที่ได้มานั้นจะมีทั้งในส่วนของเงินทุนที่มาจากภาครัฐ ประกอบกับเงินทุนจากผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องร่วมด้วยเป็นส่วนใหญ่

4.7.1 รูปแบบกองทุนเยียวยาผู้เสียหาย

ในส่วนของกองทุนที่จะจัดตั้งขึ้นเพื่อมารองรับกรณีที่สินค้าของผู้ประกอบการได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้บริโภค แต่ผู้ประกอบการรายดังกล่าวได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐ ซึ่งผู้วิจัยเห็นควรที่จะนำมาใช้เป็นช้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการนั้น รูปแบบของกองทุนที่ควรที่จะเกิดขึ้นในกรณีดังกล่าวควรเป็นลักษณะของกองทุนเดี่ยว โดยจัดตั้งขึ้นสำหรับชดเชยความเสียหายที่เกิดจากสินค้าประเภทที่ผลิตขึ้นตามที่มาตรฐานบังคับได้กำหนดไว้

เช่น กองทุนเยียวยาผู้เสียหายจากสินค้าประเภทวิศวกรรมเครื่องกลและยานพาหนะ สินค้าประเภทโภคภัณฑ์ สินค้าประเภทโยธาและวัสดุก่อสร้าง เป็นต้น

ในเบื้องต้นที่ได้นำเสนอให้มีรูปแบบกองทุนเยียวยาผู้เสียหายเป็นกองทุนรวม หรือกองทุนเดี่ยวนั้น เนื่องจากเมื่อพิจารณาถึงกรณีระหว่างการจัดตั้งกองทุนเป็นกองทุนเดี่ยว กับการจัดตั้งกองทุนเป็นหลายกองทุน ข้อดีของการจัดตั้งกองทุนเดี่ยวนั้นจะมีมากกว่า เนื่องจากจะไม่ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายในการจัดการบริหารกองทุนที่มากเกินไป รวมถึงไม่ต้องจัดหาทรัพยากร คือผู้บริหารกองทุนที่มากเกินไปด้วยเช่นกัน หากว่ามีการจัดตั้งกองทุนเยียวยาผู้เสียหายขึ้นหลายกองทุน สิ่งที่จะเป็นปัญหาตามมา คือ เรื่องค่าใช้จ่ายในการจัดการบริหารกองทุนซึ่งสูงมาก ก่อให้เกิดการสิ้นเปลืองในทางเศรษฐศาสตร์ ดังนั้น การบริหารจัดการกองทุนเดี่ยวนั้นจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพได้มากกว่า และสามารถบริหารจัดการ รวมถึงการดูแลกองทุนย่อมทำได้โดยสะดวก

ในเบื้องต้นของการจัดตั้งกองทุนนั้น ควรต้องพิจารณาถึงโอกาสและความเสี่ยงในตัวสินค้า ว่ามีโอกาสที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ใช้สินค้ามากน้อยเพียงใด เป็นสินค้าที่มีความเสี่ยงในตัวเองสูงหรือไม่ รวมถึงการย้อนกลับไปด้วยว่าที่ผ่านมามีเรื่องร้องเรียนจากผู้บริโภคต่อสินค้าประเภทนั้น ๆ จำนวนเท่าใด ยกตัวอย่างเช่น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2551-2556 (สถิติล่าสุดถึงวันที่ 31 มีนาคม 2556) มีสถิติเรื่องร้องเรียนจากผู้บริโภคต่อสินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า วัสดุก่อสร้าง และรถยนต์ที่ชำรุด ดังนี้

ประเภท	ปีงบประมาณ/จำนวน (ราย)					
	2551	2552	2553	2554	2555	2556
เครื่องใช้ไฟฟ้า (681)	44	114	153	147	171	52
วัสดุก่อสร้าง (105)	5	26	9	25	33	7
รถยนต์ (ชำรุด) (1033)	60	164	148	243	289	129

(ถึง 31 มี.ค. 56)

ที่มา: ระบบคุ้มครองผู้บริโภคแบบเบ็ดเสร็จ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ข้อมูล ณ วันที่ 5 มิถุนายน 2556¹¹ (ดาลัย รัชสวัสดิ์, 12 มิถุนายน 2556)

จากสถิติผู้บริโภคที่ร้องเรียนเข้ามาเกี่ยวกับสินค้าที่ยกตัวอย่างมาทั้ง 3 ประเภท นั้น จะเห็นว่า สินค้าประเภทรถยนต์ที่ชำรุด มีจำนวนผู้บริโภคร้องเรียนเข้ามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 ถึง วันที่ 31 มีนาคม 2556 รวมทั้งสิ้น 1033 ราย ในขณะที่สินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า มีจำนวนผู้บริโภคร้องเรียนเข้ามา 681 ราย และสินค้าประเภทวัสดุก่อสร้าง มีจำนวนผู้บริโภคร้องเรียนเข้ามาเพียง 105 รายเท่านั้น

เมื่อนำสถิติดังกล่าวมาเทียบกันระหว่างสินค้าทั้ง 3 ประเภท ผู้ประกอบการสินค้ารถยนต์จะมีความเสี่ยงมากที่สุดที่สินค้าของตนจะก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ใช้ ในขณะที่ผู้ประกอบการสินค้าเครื่องใช้ไฟฟ้าจะมีความเสี่ยงน้อยกว่า และผู้ประกอบการสินค้าวัสดุก่อสร้างจะมีความเสี่ยงน้อยที่สุด เมื่อจะต้องเก็บเงินจากผู้ประกอบการสินค้าทั้งสามประเภทเข้ากองทุนนั้น แนนอนว่าเงินที่เรียกเก็บจะไม่เท่ากัน เนื่องจากโอกาสและความเสี่ยงที่สินค้าจะก่อให้เกิดอันตรายมีไม่เท่ากัน จำนวนเงินที่เรียกเก็บจากผู้ประกอบการสำหรับการเยียวยาผู้เสียหายจากรถยนต์ที่ชำรุดนั้นจะต้องมากกว่าจำนวนเงินที่เรียกเก็บจากผู้ประกอบการสำหรับการเยียวยาผู้เสียหายจากเครื่องใช้ไฟฟ้าและจากวัสดุก่อสร้างอย่างแน่นอน

ดังนั้น หากมีการจัดตั้งกองทุนขึ้นแล้ว จำนวนเงินในกองทุนควรจะมากหรือน้อยเพียงใด การจะเรียกเก็บเงินเข้ากองทุนจากผู้ประกอบการแต่ละรายย่อมจะเป็นไปตามโอกาสและความเสี่ยงในตัวสินค้าประเภทนั้น ๆ ของผู้ประกอบการที่มีต่อผู้บริโภคนั้นนั่นเอง

4.7.2 แหล่งที่มาของเงินกองทุน

ในส่วนของเงินที่จะมาลงเป็นกองทุนนั้น นับว่าเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญสำหรับการก่อตั้งกองทุนมาเยียวยาความเสียหายให้กับผู้บริโภค โดยเป้าหมายแรกของเงินลงทุนเริ่มต้นนั้น ควรจะมาจากภาครัฐ และเงินที่เหลือจะมาจากการเรียกเก็บจากผู้ประกอบการของสินค้าประเภท

¹¹ สัมภาษณ์ ดาลัย รัชสวัสดิ์, นิติกรชำนาญการ สำนักกฎหมายและคดี สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค, 12 มิถุนายน 2556.

ที่ระบุไว้ในกองทุนว่าจะมีการจ่ายเงินเยียวยาผู้เสียหายเมื่อได้รับความเสียหายจากสินค้าประเภทที่ระบุไว้ ดังนั้น ในส่วนของที่มาของเงินกองทุน ในระยะเริ่มต้นจะแบ่งออกเป็น 2 แหล่งที่มา ได้แก่

1. เงินสนับสนุนจากภาครัฐ

ในส่วนของเงินสนับสนุนจากภาครัฐนั้น โดยปกติภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คือ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ไม่ได้เข้ามามีส่วนในการชดเชยเยียวยาให้กับผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าของผู้ประกอบการ รวมถึงได้กันตัวเองออกจากความรับผิดชอบอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสามารถให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในเรื่องเงินกองทุนเบื้องต้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากสามารถของบประมาณในเรื่องดังกล่าวจากรัฐบาลได้เพิ่มเติม ย่อมเป็นแนวทางที่ดีที่จะได้สนับสนุนให้เกิดกองทุนดังกล่าว เป็นการร่วมมือกันโดยมีภาครัฐเป็นผู้นำในเบื้องต้น

2. เงินที่เรียกเก็บจากผู้ประกอบการ

แม้ว่ากองทุนจะได้รับเงินสนับสนุนจากภาครัฐในเบื้องต้น แต่เงินส่วนใหญ่ในกองทุนจะต้องมาจากผู้ประกอบการนั่นเอง ในส่วนนี้จะเป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้ประกอบการทุก ๆ ฝ่าย แทนที่ผู้ประกอบการแต่ละฝ่ายจะต่างไปทำประกันภัยในสินค้าของตน ซึ่งโอกาสที่สินค้าจะเกิดความเสียหายหรือไม่นั้นยังไม่อาจทราบได้ และจำนวนวงเงินประกันจะสูงเพียงใดก็ยังไม่สามารถคาดคะเนได้เช่นกัน โดยเมื่อผู้ประกอบการแต่ละฝ่ายได้ทำประกันสินค้าของตนไว้ และต้องจ่ายเงินค่าประกันเป็นจำนวนเต็มทุก ๆ ฝ่าย แน่หนอนว่าผู้ประกอบการย่อมต้องบวกเงินจำนวนนี้เข้าไปในสินค้าของตน เป็นเหตุให้ราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น และผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงคือผู้บริโภคนั่นเอง ดังนั้น หากว่าผู้ประกอบการแต่ละฝ่ายมารวมมือกัน โดยจัดตั้งกองทุนเยียวยาผู้เสียหายขึ้นมา จำนวนเงินที่ผู้ประกอบการแต่ละฝ่ายนำมาลงเป็นเงินกองทุนย่อมจะน้อยกว่าการที่ต่างฝ่ายต่างไปทำประกันของตนเองอย่างแน่อน โดยเงินจำนวนนี้สามารถหักจากจำนวนรายได้ของผู้ประกอบการแต่ละปี เช่น 0.1% ของรายได้ในปีนั้น เป็นต้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และ ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาถึงที่มาของปัญหาที่นำมาสู่การวิจัยในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เริ่มต้นจากกรณีที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตัดเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการ ในกรณีที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐ ออกจากร่างมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้เหตุผลไว้ว่า มาตรฐานที่ใช้ในประเทศไทยนั้นเป็นเพียงมาตรฐานขั้นต่ำ และในการตรวจสอบสินค้านั้นใช้วิธีการสุ่มตรวจตัวอย่างสินค้า ไม่ได้ทำการตรวจสินค้าทุกชิ้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าหากพิจารณาประกอบไปกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย รวมถึงกำลังและความสามารถของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ในประเทศไทยนั้น ผู้วิจัยจึงไม่เห็นด้วยกับเหตุผลดังกล่าว ดังนั้น จึงนำมาสู่การศึกษาข้อมูลในบทที่ 2 และบทที่ 3

ในบทที่ 2 นั้น เป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และกระบวนการควบคุมคุณภาพของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน

ผู้วิจัยพบว่ามาตรฐานที่ใช้อยู่ในปัจจุบันสำหรับสินค้าอุตสาหกรรมนั้น ในส่วนของมาตรฐานบังคับ จะมีความแตกต่างจากมาตรฐานทั่วไป เพราะจะนำมาบังคับใช้กับสินค้าที่มีความเสี่ยงในการเกิดอันตรายได้มากกว่า เช่น รถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า วัสดุก่อสร้าง เป็นต้น และในเรื่องของการกำหนดมาตรฐานนั้น ประเทศไทยได้อ้างอิงกับมาตรฐานในระดับสากล แต่มีการนำมาปรับเปลี่ยนรายละเอียดบางอย่างเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพอากาศ ความชื้น รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการผลิตในสภาพแวดล้อมของไทย โดยมาตรฐานที่กำหนดขึ้นมาไม่ใช่มาตรฐานที่ต่ำเกินไป หรือสูงเกินไป แต่เป็นมาตรฐานในระดับที่พอเพียงจะก่อให้เกิดความปลอดภัยในตัวสินค้าที่ผลิตขึ้นมา และมีความพอดีกับสภาวะของเศรษฐกิจและสังคมในขณะนี้ รวมถึงพอดีกับความสามารถของผู้ประกอบการ และกำลังซื้อของผู้บริโภคด้วยเช่นกัน ซึ่งหากมีการกำหนดมาตรฐานไว้ต่ำเกินไปจะก่อให้เกิดความเสียหาย ในขณะเดียวกัน ถ้ากำหนดมาตรฐาน

ไว้สูงเกินไปก็ย่อมก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อทั้งผู้ประกอบการ รวมถึงส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคด้วย

ในส่วนของกระบวนการควบคุมคุณภาพนั้น ผู้วิจัยศึกษาแล้วพบว่า การตรวจสอบโดยใช้วิธีการสุ่มตรวจตัวอย่างสินค้าเพื่อควบคุมคุณภาพของสินค้าที่ผลิต เป็นวิธีปฏิบัติที่ใช้กันโดยทั่วไปในการผลิตสินค้า การจะตรวจสอบสินค้าทุกชิ้นที่ผลิตนั้นเป็นไปได้ เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการที่สูงมาก รวมถึงระยะเวลาในการตรวจสอบที่นานมากเช่นเดียวกัน และวิธีการดังกล่าวนั้นเปรียบเสมือนเป็นวิธีในอุดมคติ อีกทั้งในกระบวนการควบคุมคุณภาพนั้น สิ่งสำคัญคือการควบคุมที่ระบบของการผลิตสินค้า ซึ่งก็คือเครื่องจักร และเครื่องมือระบบการผลิตต่าง ๆ ในโรงงาน เพราะเมื่อระบบได้รับการตรวจสอบและควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐาน และสามารถใช้งานได้อย่างปกติ ไม่มีความบกพร่องหรือขัดข้องใด ๆ สินค้าที่ผลิตออกมาก็ย่อมเป็นไปได้ในลักษณะตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้เหมือนกันทุกชิ้น ดังนั้น จึงต้องให้น้ำหนักและความสำคัญกับการตรวจสอบระบบการผลิตเป็นหลัก ควบคู่ไปกับการใช้วิธีการสุ่มตรวจตัวอย่างสินค้าที่ผลิตออกมาด้วยเช่นกัน

ในบทที่ 3 เป็นการศึกษากฎหมาย Product Liability ของต่างประเทศ เกี่ยวกับข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการ เมื่อผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับ ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกา ในบางมลรัฐ เช่น เท็กซัส อารีโซนา แคนซัส และเพนเนลสซี ได้มีการกล่าวถึงกรณีที่ผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ หรือมาตรฐานต่าง ๆ ว่าจะใช้เป็นข้อสันนิษฐานว่าสินค้าไม่มีความบกพร่อง หรือใช้เป็นข้อยกเว้นความรับผิดได้มากและน้อยแตกต่างกันไป ตลอดจนกฎหมาย Product Liability ในประเทศอังกฤษ และประเทศเยอรมนีที่ได้ให้ใช้กรณีที่ปฏิบัติตามมาตรฐานที่ออกโดยองค์การภาครัฐเป็นข้อยกเว้นความรับผิดได้ แต่การนำมาปรับใช้นั้นค่อนข้างแคบ เนื่องจากเป็นการจำกัดเฉพาะมาตรฐานที่ออกโดยองค์การภาครัฐเท่านั้น ในขณะที่มาตรฐานที่ใช้ในการผลิตสินค้าทั่วไป เช่น มาตรฐาน ISO มาตรฐาน DIN นั้นถูกพัฒนาขึ้นมาจากองค์กรภาคเอกชนทั้งสิ้น ส่วนในประเทศญี่ปุ่น แม้ว่าจะไม่มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายให้นำกรณีดังกล่าวมาใช้เป็นข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการได้ แต่ถ้าผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานของหน่วยงานภาครัฐจริง หน่วยงานภาครัฐก็จะเข้ามารับผิดชอบได้ ซึ่งเหมือนกับใน

ประเทศออสเตรเลีย ในขณะที่ประเทศแคนาดานั้นมีสิ่งที่น่าสนใจเกิดขึ้นประเด็นที่เขาเลือกใช้หลักเรื่องความประมาทเดินเล่อมาปรับใช้กับคดี Product Liability ซึ่งแตกต่างจากประเทศอื่น ๆ ทั่วไปรวมทั้งประเทศไทยที่ใช้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability)

หลังจากได้ทำการศึกษาเรื่องมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระบวนการควบคุมคุณภาพ รวมถึงกฎหมาย Product Liability ของต่างประเทศแล้ว ในบทที่ 4 จึงได้วิเคราะห์ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและต่อไปในอนาคต ในกรณีที่พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ไม่ได้ระบุให้ผู้ประกอบการยกเหตุที่ตนได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐขึ้นอ้างเป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดได้ ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นไม่เพียงแต่เฉพาะต่อผู้ประกอบการเอง แต่ยังส่งผลออกไปในวงกว้างต่อแรงงาน ต่อภาคอุตสาหกรรมของประเทศ ต่อเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคด้วยเช่นกัน เมื่อพิจารณาแล้วจะมีผลร้ายมากกว่าผลดี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าหากมีการนำเอามาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐมาบัญญัติไว้ในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว เพื่อใช้เป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการ จะส่งผลดีมากกว่าผลเสียอย่างแน่นอน

5.2 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเห็นว่า ถ้าผู้ประกอบการหลุดพ้นจากความรับผิดเพราะได้ปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับที่ออกโดยองค์การภาครัฐ ถ้าหากผู้เสียหายจะไม่ได้รับการชดเชยค่าเสียหายใด ๆ เลยก็ดูเป็นการไม่เหมาะสม ไม่ยุติธรรมต่อผู้บริโภค และจะไม่บรรลุมติประสงค์ประการหนึ่งของพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ในการคุ้มครองผู้บริโภคด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะถึงการก่อให้เกิดระบบกองทุนเยียวยาผู้เสียหายขึ้น โดยเงินในกองทุนนั้นในเบื้องต้นจะมีเงินสนับสนุนจากภาครัฐส่วนหนึ่ง และส่วนที่เหลือจะมาจากผู้ประกอบการ โดยเงินกองทุนจะถูกนำไปใช้เยียวยาให้กับผู้เสียหายในสัดส่วนเท่าใดนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะต้องไปพิจารณาตามส่วนของความประมาทเดินเล่อที่ผู้เสียหายมีส่วนในการทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่ใช้นั้นเกิดความเสียหาย โดยความมีส่วนในความประมาทเดินเล่อนี้เอง จะเป็นสิ่งหนึ่งที่มาช่วยกำหนดสัดส่วนของค่าชดเชยความเสียหายที่ผู้เสียหายจะได้รับ ทั้งนี้ ระบบกองทุนที่จะ

เกิดขึ้นควรจะต้องขึ้นตามประเภทของสินค้า และเงินกองทุนจะมีอย่างน้อยเพียงใดก็ต้องขึ้นอยู่กับสถิติที่สินค้านั้น ๆ ได้ก่อให้เกิดอันตรายจนเป็นเหตุให้มีการร้องเรียนจากผู้บริโภค ซึ่งในเรื่องของกองทุนดังกล่าวสมควรอย่างยิ่งที่จะมีการนำมาพัฒนาต่อไปให้เกิดขึ้นจริงในอนาคต

นอกจากนั้น ในส่วนของรูปแบบของกองทุนเยียวยาผู้เสียหายที่จะทำการจัดตั้งขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรจัดตั้งในรูปแบบเป็นกองทุนรวมหรือกองทุนเดี่ยว ซึ่งจะมีความเหมาะสมต่อบัจฉัยในหลาย ๆ ด้าน การบริการจัดการกองทุนก็ทำได้โดยสะดวก และไม่ต้องเสียทรัพยากรสำหรับใช้บริหารจัดการกองทุนมากเกินไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของค่าใช้จ่ายที่จะนำมาใช้จัดการกองทุนด้วยเช่นเดียวกัน

5.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

5.3.1 องค์กรกลาง

ผู้วิจัยเห็นควรในการจัดให้มีองค์กรกลางในอุตสาหกรรมที่มีความเสี่ยง ซึ่งในประเทศญี่ปุ่นนั้น มีองค์กรกลางที่จัดตั้งขึ้นมาสำหรับอุตสาหกรรมที่มีความเสี่ยง เช่น รถยนต์ โดยจะมีการรวบรวมผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมนั้น ๆ มีห้องทดลองสำหรับไว้ใช้ทดสอบสินค้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้บริโภค ซึ่งหากเกิดกรณีที่สินค้าของผู้ประกอบการได้ก่อให้เกิดความเสียหายเมื่อผู้ประกอบการมีความบกพร่องจริง ในกรณีดังกล่าวผู้ประกอบการจะต้องจ่ายค่าเสียหายให้กับผู้ที่ได้รับความเสียหายโดยทันที อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทย คือผู้ประกอบการจำนวนมากต้องจ่ายเงินค่าเสียหายโดยไม่ทราบเลยว่าสินค้าของตนมีความบกพร่องอย่างไร และเป็นความบกพร่องที่เกิดขึ้นจริงจากสินค้าหรือไม่

ในเรื่องขององค์กรกลางนี้ ควรเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระจากทั้งฝ่ายรัฐ ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค ทั้งนี้ เพื่อให้องค์กรกลางดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือสำหรับผู้บริโภค และให้ความเป็นธรรมต่อผู้บริโภคได้มากที่สุด อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายออกมารองรับในเรื่องดังกล่าว แต่จะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่จะพัฒนาให้มีขึ้นในอนาคต

5.3.2 บทบาทของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐาน

ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาในเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าแม้ในอนาคตหากมีการบัญญัติเรื่องการปฏิบัติตามมาตรฐานบังคับเป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดหรือข้อต่อสู้ที่จะไม่ต้องรับผิดของผู้ประกอบการ และมีการพัฒนาระบบกองทุนเยียวยาผู้เสียหายให้เกิดขึ้นได้จริงแล้ว สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่เป็นเป้าหมายท้ายที่สุดที่ผู้วิจัยคาดหวังไว้ หากแต่สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยเติมเต็มให้ประเด็นที่ผู้วิจัยนำเสนอได้เกิดขึ้นจริง และดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ ภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าว เนื่องจากระบบกฎหมาย ระบบกองทุนเยียวยาความเสียหายจะบังคับใช้ได้มีประสิทธิภาพ และก่อเกิดประโยชน์สูงสุด ลดการสูญเสียได้มากที่สุดนั้น ต้องเกิดจากการที่ภาครัฐมีการพัฒนาควบคู่ตามไปด้วย ซึ่งการเข้าใจในบทบาทหน้าที่ รวมถึงการพัฒนาของภาครัฐให้มีความสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ใหม่ ๆ รวมถึงระบบใหม่ ๆ ที่ได้เกิดขึ้นแล้ว หรือจะเกิดขึ้นในอนาคตนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะหากมีการบริหารจัดการที่ดี ผลที่จะเกิดขึ้นตามมาย่อมจะเป็นไปในทางที่ดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด มีประโยชน์ต่อทั้งผู้บริโภค ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ การพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติในอนาคต

รายการอ้างอิง

- Benner W. E., Riley T. C., & Torregrossa J. A. (1968). Product Liability in Pennsylvania. *Villanova Law Review*, 13(4), 837.
- Combs P., & Cooke A. (2011). Modern Products Liability Law in West Virginia. *West Virginia Law Review*, 113, 428.
- Commission of the European Communities. (2006). Report from the Commission to the Council, the European Parliament and the European Economic and Social Committee: Third report on the application of Council Directive on the approximation of laws, regulations and administrative provisions of the Member States concerning liability for defective products (Vol. 496, pp. 11).
- Competition and consumer law: an overview for small business. Retrieved 15 November, 2013, from <http://www.accc.gov.au>
- Contributory Negligence vs. Comparative Negligence. Retrieved 29 September, 2012, from <http://www.the-injury-lawyer-directory.com/negligence.html>
- Cornell University Law Library. Basics of Legal Research. Retrieved 19 November, 2012, from <http://www.lawschool.cornell.edu/library/whatwedo/researchguides/basics.cfm#primary>
- D'Angelo C. S. (1995). Effect of Compliance or Noncompliance with Applicable Governmental Product Safety Regulations on a Determination of Product Defect. *South Texas Review*, 36, 453.
- Dayton S. Under New Arizona Law, Manufacturers and Sellers Not Liable For Punitive Damages If Product Complied With Government Regulations. Retrieved 28 June, 2012, from <http://product-liability.weil.com/legislation/under-new-arizona-law-manufacturer-and-sellers-not-liable-for-punitive-damages-if-product-complied-with-government-regulations/#ixzz25c5irXzd>
- Deutsches Institut für Normung. DIN. Retrieved 17 December, 2012, from <http://www.din.de/cmd?level=tpl-home&languageid=en>
- Edelman P. H. (2007). What are we comparing in comparative negligence? *Washington University Law Review*, 85(73), 76.
- European Committee for Standardization. CEN. Retrieved 19 December, 2012, from <http://www.cen.eu/cen/AboutUs/Pages/default.aspx>
- Gervais B. L. (2013). Canadian Product Liability Handbook 2013. Retrieved 15 November, 2013, from

http://www.blg.com/en/NewsAndPublications/Documents/publication993_EN.pdf

Grubb A., Howells G., Bird, J., & et al. (2007). *The Law of Product Liability*. London: LexisNexis Butterworths.

Howells G. (1993). *Comparative Product Liability*. England: Dartmouth Publishing Company.

Other Effective Sampling Methods. Retrieved 2 December, 2012, from <http://faculty.elgin.edu/dkernler/statistics/ch01/4-2.html>

Owen D.G., Montgomery J. E., & Davis M. J. (2007). *Products Liability and Safety Cases and Materials*. New York: Foundation Press.

Pennsylvania Product Liability Law. Retrieved 8 February, 2014, from <http://www.dinsmore.com/files/upload/Pennsylvania%20Products%20Liability%20Monograph.pdf>

Quinn D. J., & Buchanan W. E. (2005). Using the Regulation Compliance Defense in Products Liability Cases in Virginia. *Journal of Civil Litigation*, 17(3), 249-255.

Schotland S. D. (2003). Overview of U.S Product Liability Regime. *Arizona Journal of International and Comparative Law*, 10(1), 136.

Tetsuro Motoyoshi, & Taisuke Yamamoto. (2012). *The International Comparative Legal Guide to Product Liability 2012*. London: Global Legal Group Ltd.

The British Standards Institution 2012. BSI. Retrieved 19 December, 2012, from <http://www.bsigroup.com>

Wandt M. (1999). German Approaches to Product Liability. *Texas International Law Journal*, 34, 87.

Westerbeke W. E. (2002). Survey of Kansas Tort Law. *University of Kansas Law Review*, 50, 225.

Young N. L. (1996). Japan's New Products Liability Law: Increased Protection for Consumers. *Loyola of Los Angeles International and Comparative Law Review*, 18(893), 895.

กองส่งเสริมและพัฒนาด้านการมาตรฐาน, สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. ความหมายของคำที่เกี่ยวกับการมาตรฐาน. Retrieved 19 พฤศจิกายน, 2555, from <http://app.tisi.go.th/standardization/definition.html>

กองส่งเสริมและพัฒนาด้านการมาตรฐาน, สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. ประโยชน์ของการมาตรฐาน. Retrieved 19 พฤศจิกายน, 2555, from <http://app.tisi.go.th/standardization/benefit.html>

กองส่งเสริมและพัฒนาด้านการมาตรฐาน, สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. ระดับของมาตรฐาน.

Retrieved 19 พฤศจิกายน, 2555, from

<http://app.tisi.go.th/standardization/level.html>

กิตติ ตั้งจิตภณศักดา. (16 กรกฎาคม 2556). รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย.

กิตติศักดิ์ พลอยพานิชเจริญ. (2550). หลักการการควบคุมคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. การสุ่มตัวอย่าง. Retrieved 2 ธันวาคม, 2555, from

<http://www.watpon.com/Elearning/res22.ht>

ชัยพร ทรัพย์วรณิช, & จิตรารัตน์ นรินทรากูร ณ ออยุธยา. (กันยายน-ธันวาคม 2550). ข้อพิจารณาบางประการและผลกระทบของร่างพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย. ดุลพาท, 54(3), 196.

ณรงค์ เมธิยนต์พิริยะ. (7 ธันวาคม 2555). กรรมการผู้จัดการบริษัท ป.ณรงค์ แอนด์ พี.เอ็น.ไอ จำกัด.

ดลัด รัชเสวีสิทธิ์. (12 มิถุนายน 2556). นิติกรชำนาญการ สำนักกฎหมายและคดี สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค.

เบญจมาพร เอกฉัตร. (20 ธันวาคม 2555). ผู้อำนวยการสำนักบริหารมาตรฐาน 1 (สมอ.).

มานิตย์ วงศ์เสรี, วรณชัย บุญบำรุง, พินัย ณ นคร, สมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ์, & อิงอร จินตนาเลิศ. (2554). รายงานการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้า (Product Liability).

เมธี ศรีอนุสรณ์. (พฤศจิกายน 2551). พ.ร.บ.ความรับผิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย. วารสารสารข่าว “กฎหมายใหม่”, 6(101), 6.

ยุทธ ไถยวรรณ. (2545). การบริหารการผลิตในงานอุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ยุทธ ไถยวรรณ, & พงศ์ หรดาล. (2555). การควบคุมคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

วิชัย แหวนเพชร. (2547). การวางแผนและควบคุมการผลิต. กรุงเทพมหานคร: ธรรมกลการพิมพ์.

วิศวกรรมอาหาร. ความหมายและประเภทของการสุ่มตัวอย่าง. Retrieved 2 ธันวาคม, 2555, from

http://pirun.ku.ac.th/~g4765306/system_engineering/sampling_plan.htm

ศักดิ์ดา ธนิตกุล. (2553). คำอธิบายและคำพิพากษาเปรียบเทียบกฎหมายความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

ศิริชัย กาญจนวาสิ. (2550). สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศูนย์บำรุงรักษาและการจัดการอุตสาหกรรม, สถาบันไทย-เยอรมัน คัดจากบทความของกิตติวัฒน์ สิริ เกษมสุข.

ประวัติความเป็นมาของการควบคุมคุณภาพ. Retrieved 27 พฤศจิกายน, 2555, from

<http://www.tgipmt.com/articles/productivity/18>

สถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอ โดย ซานินท์ จันท์พัฒนา. บทความมาตรฐาน. Retrieved 12 พฤศจิกายน, 2555, from

http://www.siamsafety.com/index.php?page=management/management04standard&ps_session=d2fe314c54f319759ffa0615fa9c500d

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. คณะกรรมการระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐานสาขาอิเล็กทรอนิกส์.

Retrieved 22 ธันวาคม, 2555, from http://app.tisi.go.th/iso_iec/iec_t.html

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. เครื่องหมายมาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์. Retrieved 14

พฤศจิกายน, 2555, from

http://www.tisi.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=1942%3A2009-12-22-05-06-00&catid=13&Itemid=97

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. ผลิตภัณฑ์ที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน.

Retrieved 9 มกราคม, 2557, from http://app.tisi.go.th/standard/comp_tha.html

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. สัญลักษณ์เครื่องหมายบอกให้ตีก่อนซื้อสินค้า. Retrieved 20

พฤศจิกายน, 2555, from http://app.tisi.go.th/mok/tisi7_3.html

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. หลักการของการมาตรฐาน. Retrieved 20 พฤศจิกายน, 2555,

from

http://www.tisi.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=1939%3A2009-12-22-04-46-34&catid=83&Itemid=97

สุดาศิริ วศวงศ์. (2543). กฎหมายอุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ.

ห้องปฏิบัติการทดสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์พลาสติกของไทย. สารระนำรู้เกี่ยวกับมาตรฐานอุตสาหกรรม.

Retrieved 14 พฤศจิกายน, 2555, from <http://plastic.oie.go.th/LSP/AboutTIS.aspx>

อนันต์ จันทร์โอภาส. เอกสารสรุปโครงการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้า

ที่ไม่ปลอดภัย. Paper presented at the นโยบายของกฎหมาย Product Liability Law และ

ผลกระทบของนโยบายต่อการใช้และตีความกฎหมาย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวณพิชญ์ศิกาน ศรีเจริญพงศ์ เกิดวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2532 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สายศิลป์-ภาษาเยอรมัน สำเร็จการศึกษาระดับปริญญานิติศาสตรบัณฑิตจากคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาขากฎหมายเอกชนและธุรกิจ เมื่อปีการศึกษา 2553 ต่อมาในปีการศึกษา 2554 ได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต ที่คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY